

Riksdagens protokoll

2006/07:64

Onsdagen den 21 februari

Kl. 09.00 – 16.25

Protokoll
2006/07:64

1 § Aktuell debatt: Statliga bolag

*Aktuell debatt:
Statliga bolag*

Anf. 1 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Regeringen vill sälja ut statliga företag till ett värde om minst 150 miljarder kronor, men sannolikt ännu mer, under mandatperioden. Den första försäljningslistan har presenterats: Telia Sonera, Nordea, OMX, Vasakronan, SBAB och Vin & Sprit. Men regeringen har deklarerat att det bara är början. Målet är att alla företag som verkar på konkurrensutsatta marknader ska säljas ut.

Herr talman! När jag ser hur utförsäljningsminister Mats Odell agerar sedan han blev utnämnd blir jag djupt bekymrad. Man kan dock inte klaga på entusiasmen. Statsrådet gör en tidig höstturné bland landets riskkapitalbolag där han förkunnar att han har någonting att sälja. Det är klart att många hoppas på att göra stora affärer.

Det som bekymrar mig är att det verkar vara en ideologisk blindhet som leder regeringen i dess agerande och att detta riskerar att leda till mycket okloka beslut.

För det första riskerar regeringens utförsäljningar att bli en mycket dålig affär för medborgarna. Att använda försäljningsintäkter på 150 miljarder till att betala av på statsskulden kommer att leda till minskade räntekostnader för staten på ungefär 5 miljarder kronor. Men de bolag som nu är aktuella för utförsäljning gav förra året 10 miljarder kronor i utdelningar till staten. I år blir det kanske uppemot 16 miljarder kronor.

För det andra riskerar regeringens kortsiktiga agerande bolagens utveckling, och skadar därmed Sverige. Den statliga företagsgruppen är en tillgång för Sverige. SBAB har lett till sänkta räntor för hushållen. Nordea är oerhört viktigt för Stockholms attraktionskraft som finanscentrum i norra Europa. Telia Sonera är ett nyckelföretag för Sveriges attraktionskraft som ett viktigt telekomland i världen.

Det är viktigt med en debatt om detta i Sveriges riksdag innan utförsäljningarna kommer i gång!

Anf. 2 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Låt mig inleda med ett tack till Socialdemokraterna och Thomas Östros som har tagit initiativet till denna debatt.

Det är självklart att motiven för försäljning av statliga företag är viktiga att skärskåda för alla partier och för den allmänhet som ju faktiskt är synonym med ägarna till de här fina, statliga företagen.

Jag ska strax redogöra för motiven bakom regeringens avsikter i detta hänseende. Men först vill jag påminna om var i processen vi befinner oss.

I budgetpropositionen för 2007 redogjorde regeringen för avsikten att minska ägandet i de statligt ägda bolagen. Under perioden 2007–2009 beräknas försäljningsinkomsterna uppgå till ca 50 miljarder kronor per år. Det är 35 miljarder kronor mer än prognosen i 2006 års ekonomiska vårproposition som bland andra Thomas Östros stod bakom.

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen hade alltså planer på att sälja aktier i statliga företag till ett värde om 15 miljarder kronor per år. Sådana planer har man aviserat under, om jag minns rätt, det senaste decenniet. Därmed, Thomas Östros, är ni också uppe runt 150 miljarder om man skulle addera siffrorna. Detta kan naturligtvis tolkas som en gradskillnad snarare än en artskillnad mellan våra olika regeringar.

Vilka tillgångar den förra regeringen tänkte avyttra kanske vi kan komma till klarhet i under debatten. Fanns det till exempel långt framskridna planer på att avyttra Vin & Sprit? Var Vasakronan en strategisk tillgång? Thomas Östros har gjort uttalanden om motsatsen.

Herr talman! Om försäljningen av något eller några av de nu aktuella företagen skulle kunna genomföras i bred enighet vore det en väldig fördel för företagen och inte minst för de anställda. Det finns ingen anledning att ha större oenighet än nödvändigt.

De beräknade försäljningsinkomsterna på 50 miljarder per år i tre år ska inte tas helt bokstavligt. Målsättningen om sammanlagt 150 miljarder kronor är ungefärlig och betyder alltså inte att vi tänker sälja för exakt 50 miljarder kronor per år. Det kan bli avsevärt mer eller betydligt mindre ett enstaka år. Vi kommer inte att pruta för att hålla intäkterna inom i förväg fastställda ramar.

Den tidigare regeringen har ju faktiskt införskaffat riksdagens myndigande att helt avyttra innehavet i statens aktier i de börsnoterade företagen OMX AB, Nordea Bank AB och Telia Sonera AB. För de helägda företagen Vasakronan, Vin & Sprit och SBAB krävs ett bemyndigande från riksdagen. Regeringen har aviserat att den tänker lämna en proposition till riksdagen senast den 22 mars, men jag kan redan nu säga att mina planer och min förhoppning är att det ska kunna ske betydligt snarare än så.

Jag räknar med att i förslaget kunna beskriva den tänkta försäljningsprocessen. Den ska ske med stor omsorg om de aktuella företagen och inte minst om skattebetalarnas pengar.

Hur ska det då gå till? undrar Thomas Östros bland annat i sin begäran om denna debatt.

Det kan bli fråga om börsnotering, vilket är något som Thomas Östros har ägnat sig åt. Det kan bli fråga om försäljning av aktieinnehavet helt eller i delar. Redan noterade aktier kan säljas över börs eller i block. Det kan bli fråga om strukturaffärer i form av samgåenden, och det kan bli fråga om direktförsäljning av vissa verksamheter eller fasta tillgångar.

Kort sagt finns möjligheter till en rad olika upplägg beroende på vad som passar det individuella bolaget och vad som exempelvis ter sig tidsmässigt lämpligt. Budgetlagen föreskriver att kraven på affärsmässighet ska följas väldigt nog. Pris är centralt, men andra affärsmässiga faktorer ska också vägas in.

Jag tror att det är viktigt när vi har en debatt som denna att påminna sig om något ganska unikt, nämligen att staten är Sveriges överlägset största ägare av företag. Staten är Sveriges absolut största ägare av företag!

Regeringskansliet förvaltar 55 företag eller koncerner, av vilka 41 ägs helt och 14 tillsammans med andra. Det finns omkring 190 000 anställda i de här företagen vars sammanlagda värde, tror jag, överstiger förra årets värdering till 675 miljarder kronor en hel del.

Vi skiljer på statliga företag som arbetar under marknadsmässiga villkor och företag som har särskilda samhällsintressen, till exempel Systembolaget, Svenska Spel, Samhall och Dramaten.

De företag som nu är aktuella för försäljning hör inte till företag med särskilda samhällsintressen utan arbetar helt på marknadsmässiga villkor. Det har varit en förutsättning när regeringen har valt ut dem till försäljning. En annan förutsättning för att en försäljning ska vara aktuell är att marknaderna fungerar väl vad gäller konkurrens och möjlighet till inträde på marknaden.

Jag bedömer värdet på de här sex företagen som sammanlagt vida överstigande de 150 miljarder kronor som regeringen har haft som riktmärke för försäljning under mandatperioden.

De här företagen har också gått väldigt bra under 2006 och har mycket goda framtidsutsikter. Det är fina företag, och då undrar någon varför man ska sälja de här fina företagen.

Statliga företag har tillkommit av olika skäl. Om vi tittar på uppbyggnaden av infrastrukturen i vårt land är den intimt förknippad med statliga verk som sedan har bolagiserats i starkt motstånd från samma grupp som har begärt den här debatten. Televerket som har blivit Telia AB, Statens Järnvägar som har blivit SJ AB och Green Cargo AB är ett par sådana exempel.

Andra har kommit till i samband med kriser. Staten har sett sig tvingad att gå in med väldigt stora belopp för att rädda statliga och privata företag och för att omstrukturera branscher. Ett sådant exempel är Svenskt Stål och ett annat är Svenska Varv. Det senare är nu nedlagt efter enorma förluster, medan SSAB klarar sig strålande i nya, privata händer.

En del av de motiv som har funnits till statligt ägande har nu försvagats eller helt försvunnit. Och vi är övertygade om att en rad av de statliga företagen skulle utvecklas bättre i andra händer än regeringens. Det finns också en möjlighet eller snarare en risk för regering och riksdag att använda statliga företag för politiska syften. Det var fallet till exempel med försöket att bygga Stålverk 80 – jag vet inte hur mycket mark som finns kvar i Luleå från detta försök – och andra felsatsningar inom dåvarande Statsföretagskoncernen, eller den oansvariga utlåningskarusell mot slutet av 80-talet som ledde till att den sedermera helstatliga Nordbanken räddades till priset av många tiotals miljarder kronor.

Nu har väldigt många bra saker och mycket berömvärt gjorts i den bank som nu heter Nordea och inom andra företag med statligt ägande, och här har skapats mycket stora värden. Men i globaliseringens och den hårdnande internationella konkurrensens tidevarv anser jag att en rad av företagen skulle få mer kraft om de kunde utvecklas utan den hämsko på initiativ, skaparkraft och investeringar som ett statligt ägande ofta utgör.

Det finns ett principiellt viktigt motiv till att staten på sikt bör dra sig ur en del marknader. Regering och riksdag författar ju genom lagar och förordningar spelreglerna på marknaden. Regeringens myndigheter ser till att reglerna följs. Men precis som i fotboll bör domaren sköta sitt och inte samtidigt dubblera som spelare på planen.

Att sälja när företagen går bra och skattebetalarna får bra betalt ser vi som en fördel. Vårt syfte är att pengarna oavkortat ska användas till att amortera på statsskulden och därmed minska våra barns och barnbarns skuldbörda.

Herr talman! Jag skulle vilja avsluta med att fråga min gode vän Thomas Östros: På vilket sätt vill Socialdemokraterna, förutom det överskottsmål för de offentliga finanserna som vi är överens om, minska den skuldbörda som vår generation annars lämnar efter sig, ofattbara 1 200 miljarder kronor drygt?

Anf. 3 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Min gode vän Mats Odell, jag ska naturligtvis direkt ta upp handsken. Det handlar ju om ekonomi, som är en väldigt viktig utgångspunkt. När man lyssnar på Mats Odell är det ju så uppenbart att de kloka, rationella, övervägda besluten inte finns där, utan det är Stålverk 80 som vägleder Mats Odell i hans tänkande. Det är klart att har man tänkandet rotat i 70-talets Sverige och ska fatta väldigt viktiga, långsiktiga beslut långt in på 2000-talet riskerar man att hamna alldeles snett.

När det handlar om statsskulden gäller det att se till att ha offentliga finanser som levererar ett överskott som fortsätter att pressa ned statsskulden. Vi kommer 2010 att nå en statsskuld som omfattar 30 procent av bnp, en av de starkaste offentliga finanserna i västvärlden. Räkna vi in tillgångarna har vi nettotillgångar som är större än skulderna. Det här ska vi hålla hårt i. Vi kommer noggrant att bevaka att regeringen inte släpper kontrollen över de offentliga finanserna.

Men det ni är beredda att göra är att sälja tillgångar som ger mycket goda utdelningar till staten för att betala av på statsskulden. Jag har visat i mitt exempel att det är Ebberöds banks principer som vägleder Mats Odell i det fallet.

Den statliga företagsgruppen är en tillgång för Sverige. Det är, precis som Mats Odell säger, 190 000 människor som arbetar i helägda eller delägda statliga företag. Värdet är minst 700 miljarder kronor, sannolikt väldigt mycket mer än det. Sammantaget fick vi förra året utdelningar från de statliga bolagen på 26 miljarder kronor. Det är ungefär lika mycket som barnbidraget kostar under ett år.

Här finns bolag som äger väldigt viktig infrastruktur, som Sveaskog, LKAB och Vattenfall. Här finns andra bolag som på många olika sätt bidrar till att Sverige blir bättre.

SBAB är ett bolag som antagligen står först på listan för att säljas ut. Det är ett litet bolåneinstitut som vuxit tack vare att man effektivt konkurrerat med storbankerna och erbjudit goda villkor till bolånekunderna. Man har bidragit till att pressa räntemarginalerna genom att ständigt försöka komma med bättre erbjudanden. Man har tagit bort topplån, man har tagit bort extra tillägg på bostadsrättslån så att kundernas fromma sätts i första ledet. Konkurrenten på bolånemarknaden har ökat tack vare SBAB.

Vi bad riksdagens utredningstjänst räkna på vad detta kan ha inneburet för ett hushåll. För en familj som bor i Stockholm, som har lånat till en bostadsrätt – det är inte ovanligt att man har lånat 2 miljoner kronor för att kunna bo – innebär den ökade konkurrensen minskade bolånekostnader på 14 000 kronor per år. Men är man rotad i 70-talets Stålverk 80 ser man inte att en försäljning riskerar att minska konkurrensen på bankmarknaden och öka kostnaderna för bolånekunderna. Till slut kommer det att innebära att hushållen får betala för att Mats Odell är ideologiskt övertygad.

Nordea har gått igenom flera sammanslagningar med andra viktiga företag i Norden och därmed bildat norra Europas viktigaste bankkoncern, med huvudkontor i Stockholm. Det har stor betydelse för sysselsättning och utveckling i vår huvudstad. Det är Nordbanken, finska Merita, danska Unibank och norska Christiania Bank og Kreditkasse. Under hela denna tid har staten varit en huvudägare som bidragit till långsiktig stabilitet och uthållighet så att den banken har kunnat utvecklas så starkt. Den är börsnoterad. Den sköts enligt börsens principer. Men det finns en trygghet i en långsiktighet. Vi vet att det i dag finns flera kortsiktiga intressenter än sådana som är beredda att ha ett långsiktigt perspektiv.

Telia Sonera är ett företag som kommer ur de gamla monopolföretagen men som i dag är börsnoterat. Också där har svenska staten varit huvudägare med långsiktigt perspektiv i takt med att bolaget fusionerats med finska Sonera och sedan utvecklats till ett av norra Europas viktigaste telekomföretag, med huvudkontor i Sverige och forskning och utveckling här.

Carl Bennet, tidigare vice ordförande i Telia Sonera och en av Sveriges ledande industrimän, känd för sitt långsiktiga perspektiv på hur man bygger företagande men nesligen sparkad ur Telia Soneras styrelse där regeringen gått in med stora utrensningar, har varnat för vad som händer när ett företag som Telia Sonera blir ägarlost. Att hitta stora, industriellt långsiktiga partners är inte lätt för ett sådant företag. Vi ser riskkapitalbolagen flockas. Redan nu har Christer Gardell, Cevian, köpt in sig på en liten post och fått vara med och rensa ut hela styrelsen i ett börsbolag, någonting vi aldrig skådat tidigare.

När Mats Odell får frågan hur det kommer sig att de här dramatiska utrensningarna sker i styrelsen hänvisar han till en konsult. Mats Odell representerar ägandet i ett av Sveriges viktigaste företag. Vi har i dag förtjänat att få ett svar på frågan hur det kommer sig att detta dramatiska grepp har tagits. Har redan nu det kortsiktiga ägandet fått ett sådant spelrum? De ekonomiska skälen måste Mats Odell reda ut. Varför denna massiva utförsäljning, och hur ser ansvaret ut för bolagens utveckling?

Regeringen har ett stort ansvar. Det räcker inte att vara ideologiskt övertygad. Det måste också levereras rationella och kloka argument för detta.

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Carina Adolfs-son Elgestam, Ann-Christin Ahlberg, Phia Andersson, Ann Arleklo, Patrik Björck, Tomas Eneroth, Alf Eriksson, Berit Högman, Eva-Lena Jansson, Kurt Kvarnström, Jan-Olof Larsson, Fredrik Lundh, Jasenko Omanovic, Christina Oskarsson, Helene Petersson i Stockaryd, Raimo

*Aktuell debatt:
Statliga bolag*

Anf. 4 BERTIL KJELLBERG (m):

Herr talman! När man ska diskutera statliga företag finns det anledning att fundera över varför det ska finnas bolag som ägs av staten. För den marxistiskt skolade är svaret enkelt. Produktionen och överskottet från produktionen ska ägas av folket genom staten. Våra erfarenheter av fullständigt statsägda företag förskräcker. Det finns inga exempel på att den socialistiska ekonomin har lyckats särskilt väl.

Även på den andra politiska kanten har det funnits exempel på statliga företag. I det fascistiska Italien formades de första statliga företagen. I Francos Spanien var också en betydande mängd av de större företagen i statlig ägo. Även det systemet förskräcker.

I Sverige var det på 60-talet populärt att hävda att vi skulle ha en blandekonomi. Staten skulle ha ett omfattande statligt ägande och kontroll över de privata företagen. Längre hävdades att ett statligt ägande var en garant för insyn över viktiga samhällssektorer. Det är inte så många år sedan som SSU ville förstatliga bankerna. Under förra mandatperioden lade Vänsterpartiet fram ett förslag på ett ekonomisk-politiskt program där det fanns krav på långtgående förstatligande. Nog lever frågan.

Herr talman! Som tidigare har nämnts är staten Sveriges största företagare räknat både i omsättning och i anställda. Det finns totalt ca 200 000 människor anställda i statliga företag. Det ska jämföras med att det finns ungefär 220 000 i den statliga förvaltningen. Totalt utgör de statligt ägda företagen ca 25 procent av vårt näringsliv.

Vi moderater anser att statens uppgift är att ställa upp reglerna för företag och enskilda och finansiera viktiga välfärdsuppgifter såsom skola, vård och omsorg. Däremot bör stat och kommuner i allmänhet inte utföra sådana uppgifter som vi anser bättre kan utföras inom den privata sektorn. Det finns också problem med statligt ägande som gör att staten ska undvika att driva företag. Ett problem är de dubbla rollerna som uppkommer när staten är både domare, bestämmer reglerna och är en viktig aktör på marknaden. Ett annat problem är svårigheten att upprätthålla rättvisa konkurrensvillkor eftersom de statliga företagen i praktiken agerar med statens beskattningsrätt som eget kapital.

Bristande konkurrens har ett pris. Det glömmar vi lätt bort i Sverige. Priset betalas i sista ledet av oss konsumenter. Konkurrensen med de privata företagen sker inte alltid på lika villkor. Den kan tränga ut annan produktion, och företagen upplever konkurrensen som störande. De statliga aktörernas framtida agerande är också osäkert. Hur de ska agera kan förändras över en natt, på valdagen. Långsiktigheten finns inte alltid i de statliga företagen.

Därför anser vi att staten ska undvika att äga och driva företag. Det är huvudregeln. Samtidigt får inte avvecklingen av statliga företag vara ett självändamål överordnat alla andra hänsynstaganden. Där finns det skäl för oss att vara självkritiska.

Jag har stort förtroende för att regeringen kommer att gå igenom den statliga företagsportföljen och för varje företag fundera över om det finns skäl att behålla eller sälja det. De skäl som fanns när företaget bildades kanske inte längre finns. Därför ska det säljas ut.

Vi som tror på marknadsekonomi är övertygade om att privata företag utvecklas bättre än statligt ägda företag. De kan agera friare på kapitalmarknaden och de behöver inte ta politiska hänsyn. Jag tycker att man lite för enkelt bortser från att utförsäljningen ger betydande värden till statskassan som kan användas för välfärdsändamål. Det säkrar välfärden för framtiden.

Men omstruktureringen av de statliga företagen måste ske ansvarsfullt. Det är viktigt att vi värnar skattebetalarnas gemensamma tillgångar. Det ska ske i ett läge där marknaden är god och där vi kan få bästa möjliga betalt.

Thomas Östros huvudskäl mot försäljning av delar av de statliga bolagen tycks närmast vara pekuniära. Staten ska spekulera, tjäna pengar och maximera vinsten. Det är det viktiga. Men framtida vinster diskonteras i försäljningspriserna, och agerandet på marknaden är en allvarlig sak. Det vet vi som köpte aktier i Telia när Socialdemokraterna lät sälja ut aktierna. Vi har förlorat mycket pengar, och vi kommer att förlora pengar i framtiden.

Jag litar helt på att de argument som regeringen för fram är giltiga. Vi kommer att stå bakom den proposition som ska läggas fram.

Anf. 5 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Syftet med dagens debatt är enligt dem som begärt debatten att belysa alla de frågor som rör utförsäljning av de statliga företagen. Det är ett lovvärt syfte, och jag välkomnar därför debatten. Men frågan är om syftet är riktigt ärligt menat. Av det jag har hört hittills från Thomas Östros och Socialdemokraterna i debatten känns det mer som om syftet är att skapa oro bland de anställda och allmänheten. Vem kan på fullt allvar tro att Stockholms attraktionskraft som finanscentrum skulle hotas om en av de stora affärsbankerna inte längre skulle ha staten som en av sina ägare? Jag tar inte det på allvar.

Herr talman! Jag tar min utgångspunkt i det som jag hoppas är det ärliga syftet. För att belysa de försäljningar regeringen planerar kan vi inte bara diskutera själva försäljningarna, utan vi måste backa tillbaka och diskutera de statliga ägandet. Vad är ägarrollen? Diskussionen måste böttna i själva ägandet.

Staten är en stor ägare. Svenska staten äger helt eller delvis 55 aktiebolag. Under 2005 omsatte dessa bolag tillsammans 311 miljarder kronor. De hade 188 000–190 000 anställda. Två år tidigare hade de statliga bolagen ungefär 200 000 anställda. På två år hade antalet anställda minskat med 10 000. Denna personalminskning visar på att statliga bolag utsätts för precis samma kostnadspress och konkurrenstryck som alla andra bolag. Det är inte någon högre form av trygghet att vara anställd i ett statligt ägt företag. Det är inte heller någon mindre form av trygghet. Det är precis samma konkurrenstryck.

Herr talman! Det är därför viktigt att reflektera över statens ägarroll. Man kan konstatera att det finns skäl för staten att vara ägare om det är fråga om stora och viktiga naturtillgångar. Därför är det inte aktuellt att sälja ut LKAB och Vattenfall. Det försökte Socialdemokraterna påskina under hela valrörelsen – det skulle finnas en dold agenda. Men så är det inte. Det finns ingen dold agenda.

Vi kan också konstatera att staten som ägare är odynamisk, inte snabbfotad. Samtidigt är det fråga om marknader som ibland förflyttar sig fort. Att antalet anställda minskade med 10 000 på två år är bara ett exempel. Men om staten som ägare skulle behöva pengar till strukturfärer måste man gå till riksdagen för att få ett bemyndigande, för att begära de pengarna. Det går inte snabbt. Det skapar en osäkerhet för jobb och utveckling i de här statliga företagen. Eftersom staten är så dominant i näringslivet skapar det en osäkerhet för jobb och utveckling inom stora delar av näringslivet.

Herr talman! De sex företag som nu finns i planen för försäljning är företag som verkar på helt kommersiella marknader. Det finns inget tydligt samhällsuppdrag att äga de företagen. Jag tycker då att det är helt rätt att man som ansvarsfull ägare reflekterar över sin ägarroll och går vidare med en plan att sälja de här företagen. Det handlar då om att ge ett bra pris, att få en god utdelning för aktieägarna, alltså i grund och botten skattebetalarna. Det handlar om att skapa goda utvecklingsmöjligheter för de här företagen.

Thomas Östros pratar om Ebberöds bank. Thomas Östros blev ju aldrig finansminister utan bara skatteminister, och han har uppenbarligen svårt att se båda sidorna – han ser bara en sida.

Det är självklart att den avkastning som de här företagen ger i dag – de går otroligt bra – också kommer att spegla priset. Det här kommer att vara en bra affär både för staten och för skattebetalarna. Det är rätt att sälja när företag går bra. Marknader förändras väldigt fort.

Skulle det vara rätt att staten tycker att endast den nivå på ägande som vi har i dag är helt riktig, och att vi alltid ska fortsätta att ha den, och inte reflekterar över sin ägarroll? Nej, då skulle staten vara en oansvarig ägare.

Om det fanns någon logik i Thomas Östros resonemang skulle han i så fall begära att dra tillbaka bemyndigandena om att kunna försälja Telia Sonera och Nordea. Det skulle vara ett logiskt resonemang. Jag har inte hört något sådant förslag, och jag kommer med noggrannhet att följa detta för att se om det kommer ett sådant förslag. Det skulle vara det enda logiska resonemanget, om man verkligen vore ute efter att diskutera syftet och inte bara att skrämmas.

Anf. 6 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Som har framgått av den här debatten är staten en väldigt stor företagsägare. Som det presenteras på regeringens hemsida äger man företag från gruvindustri till opera, från fastigheter till spel. Staten är Sveriges största företagsägare. Nu diskuteras här varför vi ska sälja företag, men vi ska egentligen vända på frågan: Varför ska staten över huvud taget äga dessa företag, och varför ska statlig verksamhet, som ska vara statlig, drivas i bolagsform?

Bolagsformen är till för verksamhet som drivs i vinstsyfte i en affärsmässig miljö. Det är svårt, med de krav som statlig verksamhet ställer på öppenhet och insyn, att kombinera det med bolagsformen. I en väl fungerande marknadsekonomi som i Sverige – den kunde vara ännu bättre fungerande – har staten en nyckelroll som den som sätter spelreglerna, vilket redan har belysts här. Det är svårt att kombinera förtroende med att samtidigt vara en stor aktör ute på marknaden.

Konkurrensen snedvrids naturligtvis dessutom när statlig verksamhet som bedrivs i monopolform ändå drivs affärsmässigt och man kan flytta pengar därifrån in i andra bolag som drivs i konkurrens. Medborgarnas pengar används för att subventionera annan verksamhet.

Herr talman! Det florerar ett stort missförstånd om att staten skulle vara extra skicklig som företagare. Många andra organ har kritiserat bolagsstyrningen – Förtroendekommissionen och Riksrevisionen, för att ta några exempel. Vi behandlar just nu den frågan i näringsutskottet och kommer tillbaka till kammaren ganska snart.

De statliga företag som verkar under marknadsmässiga villkor har också en sämre avkastning än vad näringslivet totalt ligger på under de senaste år som det finns statistik för.

Dessutom – det är mycket viktigt – kommer nästan hälften av den här avkastningen från två bolag, Vin & Sprit och Vattenfall. Vi vet att konkurrenterna tror att man kan bjuda under Vattenfall på grund av dess dominerande ställning, medan kunderna, konsumenterna, tror att bolaget utnyttjar sin dominerande ställning till att ta för mycket betalt. Uppenbarligen är det så att Vattenfall har svårt att få ett förtroende ute på marknaden bland konsumenter och konkurrenter och att staten som ägare har svårt att agera med trovärdighet på denna marknad. "Caesars hustru får inte ens misstänkas", brukar man säga – statens hustru.

Den andra stora vinstmaskinen, Vin & Sprit, är nu invecklad i en rättsprocess för att dess medarbetare är åtalade för att ha mutat medarbetarna på ett annat statligt företag. Vi har de senaste dagarna kunnat läsa att "Vin & Sprit får nej av hovrätten". Vin & Sprit får inget stöd av Svea hovrätt för att sätta stopp för Systembolagets sanktioner. "Statligt spritbråk" är en annan rubrik. En tredje rubrik är: "Spritens flödar från Vin & Sprits fabrik i Århus." Vidare kan man läsa: "För bolagsledningen är det Kina som ska blötläggas med vodka i framtiden: – Kina är en enorm potential för oss."

Vad och vem styr de statliga bolagen? heter Riksrevisionens rapport, och den är mycket kritisk. En fråga som är synnerligen relevant att ställa sig är: Vad och vem styr Vin & Sprit? Under den period när det här har hänt, alltså när medarbetare på statliga Vin & Sprit har mutat medarbetare på ett annat statligt företag, måste man ställa sig frågan inte bara vad de här personerna tänkte på utan också vad deras chefer tänkte på, vad bolagsledningen tänkte på, vad styrelsen tänkte på och vad näringsministern tänkte på när man utövade sin ägarstyrning på ett sådant sätt att det här kunde hända.

Samhällsintresset, herr talman, av att dränka Kina i svensk vodka måste det också sättas ett stort frågetecken för.

En tredje vinstmaskin för staten är Svenska Spel, med över halva totala marknaden och en extremt dominerande ställning på många delmarknader. Vi vet alla hur vi dränks i marknadsföring: Bli onödigt rik. Plötsligt så bara händer det. Här dunkas reklambudskapet ut till oss: Bli onödigt rik, men inte på jobb, inte på att ta risker genom att driva företag och ge andra människor jobb, utan genom att ta risker på spel. Det är statens budskap.

På hemsidan får man för säkerhets skull erbjudandet att om man inte vinner på något annat sätt kan man spela i mobilen.

Man kan också läsa på Svenska Spels hemsida att hela överskottet tillfaller idrotts- och folkrörelsernas barn- och ungdomsverksamhet samt statskassan. Tittar man efter och klickar vidare en ganska lång bit hittar man det där: Jo, hela överskottet tillfaller idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet och statskassan, fast i proportionen tre fjärdedelar till staten och en fjärdedel till barn och ungdomar. Det är inte riktigt det intrycket man får, framför allt inte i reklamen, där det bara dundras ut att ju mer du spelar, desto mer får idrotten. Att staten tar tre gånger det som idrotten får framgår inte riktigt.

Vari ligger samhällsintresset att övertala människor som är ointresserade att börja spela?

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar det statliga ägandet ur många olika perspektiv. Men en sak som jag tycker borde få en större dimension i det här är just statens roll att vara ett föredöme, inte bara den som sätter spelreglerna och dömer enligt spelreglerna, utan också den som visar fair play. Det här är ytterligare en viktig dimension när vi diskuterar vad vi ska göra för att få bättre socialt ansvar, bättre jämställdhet och bättre genomsynlighet i det privata näringslivet.

Herr talman! Jag välkomnar den proposition som snart ska komma från regeringen om att börja processen med försäljning av de statliga företagen.

Anf. 7 LARS OHLY (v):

Herr talman! 1 procent av aktieägarna äger 70 procent av aktievärdet. Den här procenten av aktieägarna röstade sannolikt inte i någon större utsträckning på Vänsterpartiet. De röstade nog fram den regering som Mats Odell företräder. Det är deras regering.

De vet att det ägande de har ger makt och ger möjligheter till stora inkomster och förmögenheter. De har röstat fram en regering som kan ge dem ännu mer makt, ännu större inkomster, ännu större förmögenheter.

Det är en makt som också inskränker demokratin. Det handlar inte om demokratiskt valda makthavare, utan det handlar om dem som genom sitt ägande kan utöva utpressning på politiska beslut, som kan använda sitt ägande till att påverka människors vardag och livsvillkor på ett mycket genomgripande sätt. Den utvecklingen vill Mats Odell förstärka.

De företag som nu diskuteras för utförsäljning är vinstmaskiner. Man kan lugnt säga att det regeringen gör är att privatisera vinsterna och socialisera förlusterna. Staten ska vara en städgumma som tar hand om det som går dåligt medan de rikaste ska håva hem vinsterna från de vinstdrivande företagen. Det är en usel affär för skattebetalarna.

Dagens Nyheter har gjort en genomgång. Om man räknar lågt på utdelningarna från dessa företag handlar det kanske om 15 miljarder. Säljer man dem och betalar av på statsskulden kommer det, högt räknat, att innebära minskade räntekostnader på 5 ½ miljard. Det är ett glapp på nästan 10 miljarder kronor. Det är en usel affär. Det är verkligen regeringen i sin prydno. I stället för att ta sitt ansvar som ägare och investera för framtiden och göra oss rikare i framtiden vill man göra den lilla procent som äger huvuddelen av aktierna på börsen ännu rikare och mäktigare.

Det finns en myt att vi i Sverige har en stor skuldbörda som tynger oss oerhört. Men vi ligger bland de länder i Europa som har lägst stats-

skuld! Vi har en nettoförmögenhet. Vi är rika i Sverige, bland annat tack vare vårt gemensamma ägande. Vi blir fattigare när du, Mats Odell, säljer ut det till dem som redan har mycket. Vinnarna är riskkapitalister, presumtiva köpare och naturligtvis mäklare som kommer att tjäna enorma belopp på att förmedla försäljningen. Förlorarna är vi andra. Det är skattebetalarna, det är majoriteten av svenska folket.

För någon vecka sedan stod det i Dagens Nyheter om rekordutdelningar i statliga bolag. Några dagar senare stod det att staten missar utdelningsfesten med anledning av de utförsäljningar som sker – rekordutdelningar som i framtiden kommer att tillfalla någon annan.

Konkurrensen minskar med utförsäljningen. Eftersom ägandet ger makt kommer naturligtvis nya ägare att använda sig av det. Vi skulle ha velat använda detta ägande på ett demokratiskt sätt för att uppnå regionalpolitiska mål, miljöpolitiska mål och för att öka rättvisan och minska klyftor i samhället.

Mats Odell säger häpnadsväckande nog att det finns en risk att staten använder ägandet i politiska syften. Det är just det som är meningen, Mats Odell! Vi ska äga för att uppnå politiska syften, för att minska klyftor mellan landsdelar och mellan människor och för att minska skillnader mellan klasser och mellan kön. Det är politiska mål som vi ska uppnå, bland annat genom det ägande som vi har.

Risken är att man i stället överlämnar den makten till dem som inte har några som helst regionalpolitiska, miljöpolitiska eller jämställdhetspolitiska mål och som över huvud taget inte tar hänsyn till rättvisan i samhället.

Det är tydligt att ägandet ska ge mycket stora befogenheter i Mats Odells värld. Men det gäller bara det privata ägandet. Där är rättigheterna närmast absoluta. De ska inte få inskränkas av fackliga rättigheter eller någonting annat. Det statliga ägandet ska däremot aldrig kunna utövas över huvud taget. Det är en enastående nyliberal enkelspårighet i Mats Odells tänkande.

En bra och ansvarsfull ägare hade i stället använt de goda tiderna till att investera i framtiden. Staten har ett brett och välskött ägande. Vinsterna därifrån kan tillsammans med goda ägardirektiv användas för en livsnödvändig miljöomställning, för att stärka villkoren för ny forskning och teknik och för att bredda tillgången till infrastruktur i samhället. I stället ska allting säljas ut till dem som redan har mest och till ägare som drivs av en mer kortsiktig logik och mer kortsiktiga intressen. Det är usel ekonomisk politik.

Det är intressant att Mats Odell sällan eller nästan aldrig diskuterar vilka det är som ska köpa. Vilka är det som ska göra dessa vinster i framtiden? Tar vi SBAB som exempel vet vi att det finns åtminstone två intressenter; Danske Bank och Nordea har uttryckt intresse.

På vilket sätt skulle konkurrensen på utlåningsmarknaden öka om Danske Bank eller Nordea tog över SBAB som har gett samtliga låntagare i Sverige lägre räntor, Mats Odell? Du är en utförsäljnings- och privatiseringsminister. Den rikaste procenten av aktieägarna kan vara nöjda när de ser ditt agerande.

I detta anförande instämde Siv Holma, Lena Olsson och Kent Persson (alla v).

Anf. 8 PER BOLUND (mp):

Herr talman! För Miljöpartiet är statligt ägande av bolag inget självändamål utan ett medel för att uppnå angelägna samhällsmål. I de fall där bolagen inte kan eller bör användas för att styra samhället i en viss riktning anser vi att de bör säljas. Att använda de statliga bolagen enbart som ett sätt att förvalta statens kapital anser vi vara tveksamt eftersom det kan medföra negativa effekter på konkurrensen på marknaden.

Vi anser också att när staten äger bolag ska dessa styras så att de kraftfullt bidrar i omställningen till miljömässig hållbarhet och så att de är föregångare i arbetet för mänskliga rättigheter.

Den svenska staten är Sveriges största ägare av företag. Regeringskansliet förvaltar 55 företag, 41 ägs helt av staten och 14 ägs tillsammans med andra. De statliga bolagens sammanlagda omsättning uppgick år 2005 till drygt 300 miljarder, och antalet anställda var omkring 200 000. Dessa fakta kan vara värda att upprepa. De visar hur oerhört stor del av den svenska ekonomin som det statliga ägandet utgör. Det visar också att bolagen opererar på många olika marknader och även i andra länder.

När man ser på de bolag som ägs av svenska staten är det dock ganska uppenbart att ägandet inte i första hand speglar dagens förhållanden och de samhällsproblem som måste lösas i dag. I stället är det så att många av bolagen finns kvar i statens ägo som ett resultat av beslut som fattades för många decennier sedan och som speglade den tidens behov. Ett exempel på detta är Nordea, som är en rest av det nedlagda Nordbanken, och Telia, som är återstoden av ett televerksmonopol som inte längre existerar. På båda dessa marknader, bankmarknaden och telemarknaden, finns det många aktiva företag och en god konkurrens. Vi anser därför att det i högsta grad finns fog för att se över och modernisera statens ägande.

Det är också uppenbart att det statliga ägandet är långt ifrån problemfritt. Till exempel har Riksrevisionen i flera granskningar påpekat att de statliga bolagen drivs på ett sätt där styrningen ofta är mycket otydlig. Det är därför oklart vilka krav som bolagen ska uppfylla genom sin verksamhet. De statliga bolagens årsredovisningar är spretiga och saknar i många fall redogörelser för hur bolagen har uppfyllt sina samhällsuppdrag.

Amnesty Business Group har starkt kritiserat statliga bolag för att de antingen helt och hållet saknar en global etikpolicy eller för att den policy de har inte följs upp. Detta gör att representanter för statliga företag riskerar att bryta mot mänskliga rättigheter i andra länder runt om i världen.

Det har också framförts svidande kritik mot hur statliga bolag agerar i miljöfrågor. Till exempel Vattenfall motverkar riksdagens klimatmål genom att investera i tysk kolkraft och Sveaskog riskerar att med sina skogsbruksmetoder försvåra målet om ökad biologisk mångfald i skogen.

Det finns alltså mycket kvar att önska när det gäller statligt företagande.

Miljöpartiet har inte som ideologisk utgångspunkt att staten ska äga och driva företag. Vi anser tvärtom att det finns flera viktiga skäl att ha en restriktiv hållning när det gäller statligt ägande av företag.

Först och främst uppstår det mycket lätt intressekonflikter när staten både ska reglera en marknad och samtidigt driva företag på samma mark-

nad. Staten ska kontrollera att marknaden fungerar och att företag som verkar på marknaden inte gör det på ett osunt sätt. Det kan därför uppstå en dubbelroll när staten som ägare har ett intresse och staten som reglerare ett helt annat.

Staten har också helt andra möjligheter till finansiering av sin verksamhet än vad privata aktörer har. Detta gör att det mycket lätt uppstår en osund konkurrenssituation. Genom att staten i princip har obegränsad kredit blir de finansiella förutsättningarna olika för statliga och privata bolag. Konkurrensen snedvrids och privata företag på marknaden riskerar att trängas undan.

Men vi i Miljöpartiet anser också att det finns många tillfällen då staten ska äga bolag. Det handlar framför allt om verksamheter där det förekommer naturliga monopol, det vill säga marknader där konkurrens inte är möjlig. Det kan till exempel handla om marknader för olika typer av infrastrukturnät såsom vägar och telefonnät. I dessa fall kan det vara bättre att staten äger en monopolverksamhet. Staten kan därmed vara med och sätta pris och bestämma utbud i stället för att vi går över till ett privat monopol.

Även på marknader där det finns konkurrens kan det ibland vara befogat för staten att äga bolag. Staten kan till exempel äga bolag som ett sätt att reglera en marknad för att få den att fungera. Det kan handla om att alla medborgare ska få tillgång till grundläggande tjänster som kollektivtrafik, postgång, betaltjänster och så vidare, även om de inte har köpkraft nog att få detta på en privat marknad.

Det kan också vara så att privata aktörer inte är beredda att satsa de resurser som krävs för att marknaden ska utvecklas i en önskad riktning. Det kan till exempel handla om investeringar i ny teknik för förnybar energi där staten genom bolagsägande kan och bör verka för en omställning av energisystemet.

Herr talman! En aspekt som jag tycker saknas i debatten är det sätt som staten ska driva sina företag på. Det verkar finnas en ganska bred enighet om att staten ska äga många bolag, men vi har inte pratat så mycket om hur bolagsstyrningen ska se ut.

Vi anser att statligt ägande av företag förutsätter en aktiv ägarroll för att det ska vara legitimt att äga företag. När staten äger företag måste de vara ledande i omställningen till ett hållbart samhälle och i att respektera mänskliga rättigheter. Det statliga ägandet och förvaltningen måste vara transparent, och målen för verksamheten ska vara tydliga och utvärderingsbara.

Miljöpartiet har i sitt budgetförslag med utförsäljning av statliga bolag på 50 miljarder kronor per år, precis som alliansen har. Det är dock viktigt att betona i det här fallet att vi inte kommer att medverka till att utifrån ideologiska motiv sälja bolag till underpris. Försäljningen av statliga bolag måste ske till absolut högsta möjliga pris för att skattebetalarnas resurser ska förvaltas på bästa sätt.

Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag kan börja med att instämma i Per Bolunds anförande i långa stycken. Jag tycker att han på ett utmärkt pedagogiskt sätt tydliggjorde just de problem som finns med dubbelrollen där domaren plötsligt går in och spelar på planen. Tack för detta!

Lars Ohly hade lite större bekymmer, tycker jag. Nu var det så, Lars Ohly, att det var något mer än 1 procent som röstade på den här regeringen. Det är faktiskt den första majoritetsregeringen på ett par decennier. Lars Ohlys matematiska färdigheter skulle knappast falla utbildningsministern i smaken. Han talar om 1 procent som största ägare. Sanningen är att det är staten, Lars Ohly, som är den största ägaren. 85 procent av ägandet på Stockholmsbörsen utgörs av institutioner. Det vi behöver göra, Lars Ohly, är att öka det privata direktägandet så det är fler medborgare av kött och blod som känner ansvar för de företag som finns på börsen och som är ryggraden i vår välfärdsförsörjning.

Jag tror att Thomas Östros har ett problem att få ihop någon sorts koalition i de här frågorna. Där har vi en samsyn i alliansen och tydligen också glädjande nog med Miljöpartiet.

Thomas Östros tar upp styrelsen i Telia Sonera. Det jag har sagt är att det var en enig valberedning. Alla de stora ägarna stod bakom det här förslaget. En valberedning anlitar konsulter för att utvärdera en styrelses arbete. Man hade till och med två olika oberoende konsulter som gjorde detta, och det låg bakom valberedningens arbete. Thomas Östros har i tidningsintervjuer sagt att han har varit medveten om problemen i Telia Soneras styrelse men inte varit beredd att göra någonting åt det som näringsminister. Nu har vi sett till att det har kommit en styrelse som också klarar av de nya utmaningar som framtidens telekommunikationsmarknad innebär, med musik i mobilerna, helt nya utmaningar än de gamla mer tekniskt inriktade.

Jag vet inte om Thomas Östros har besökt SBAB nyligen och träffat dess ledning. Jag gjorde det i går. Det är ett fantastiskt företag som precis som Thomas Östros säger har varit kreativt – en nischbank som har sänkt kostnaderna för oss som bosparare, javisst. Det finns en framtidstro. Man har idéer, man vill arbeta vidare, men man vill också hitta nya samarbetsformer tillsammans med nya ägare. Hela ledningsgruppen står som en man bakom att det blir nya ägare, Thomas Östros. Det är en ny situation, också på bolånemarknaden, där man inte längre är marknadsledande. Man är, som någon skriver i dag, enbent såtillvida att man bara har en affär medan andra banker har flera. Jag tror att det är viktigt för detta fina företag att få chansen att utvecklas. Vi ska tillsammans med ledningen för SBAB diskutera bästa förutsättningar för detta företag i framtiden.

Jag håller med om att avkastningen på eget kapital i företag med statligt ägande sedan millennieskiftet har legat betydligt över räntan på statskulden. Det är självklart. Så ska det ju vara, att en riskplacering ger en högre avkastning än statslåneräntan. Självklart är det så.

Men vilka slutsatser kan man dra av det? Det skulle då vara – Lars Ohly är inne på detta – att staten ska låna ännu mer än de 1 200 miljarderna som vi redan har och köpa lönsamma företag. Kanske vi skulle köpa Nissan Diesel, eller kanske rentav hela Volvo, eller varför inte Ikea, detta lönsamma företag, och få avkastning på det sättet? Skulle jag eller Thomas Östros vara bättre än entreprenören Ingvar Kamprad att driva detta företag? Lars Ohly tror säkert det. Men jag tror inte det. Jag tror inte att svenska folket tror det. Det är väldigt viktigt att vi ger de statliga företagen bästa möjliga förutsättningar att utvecklas också med nya ägare, men det ska ske på ett planerat och noggrant sätt.

Anf. 10 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Den ideologiska trosvissheten lyser verkligen igenom när Mats Odell jagar upp sig här på slutet. Antingen säljer man ut allting staten äger eller så måste staten också köpa Ikea och Nissan Diesel. Det är detta som bekymrar mig så mycket, och det är det som kommer att leda regeringen till att göra mycket dåliga affärer för medborgarnas räkning. Det är lika dålig argumentation att säga att staten ska äga allt som att säga att staten ingenting ska äga för att man någon gång på 70-talet lärde sig att så här ska jag tycka. Låt klokskap och överväganden leda regeringen i stället för den ideologiska trosvissheten som är mycket farlig när man ger sig ut på försäljarstråt.

Jag tycker att den här diskussionen väldigt tydligt visar vilken tankeoreda som ligger bakom. Man har bestämt sig i regeringen. Man ska sälja för minst 150 miljarder. Det är steg 1. Sedan har man satt sig ned och funderat på varför, hur och till vem. Vi får rader av olika besked och har fått så ända sedan i höstas.

Vi tar det ekonomiska först: Vi har visat väldigt tydligt att här handlar det om tillgångar som svenska folket har som avkastar mycket stora resurser. Det är en dålig affär för staten att sälja ut. Det kommer att leda till statsfinansiella försvagningar. När Odell pressas på det området går han så långt som att säga: Jo, men de här statliga bolagen kommer att gå mycket sämre i framtiden. Vilken strategi för en som ska sälja bolag! Man säger till marknaden: Köp de här! De kommer att gå riktigt dåligt i framtiden.

Vem ska köpa? Odell var väldigt tydlig när han blev utsedd till utförsäljningsminister. Högsta pris ska gälla, ingenting annat. Men när debatten kom i gång om vad som händer med Telia Sonera, med huvudkontor, forskning och utveckling när svenska staten är huvudägaren och det är riskkapitalbolagen som kommer att vara de stora intressenterna – det är de som är beredda att betala mest – då gick statsminister Fredrik Reinfeldt in och sade att huvudkontoren och forskning och utveckling ska vara kvar i Sverige.

Vad är det nu som vägleder regeringen? Är man beredd att sälja till ett lägre pris till någon som ger vissa garantier? Vad har man för mandat att skänka bort en del av medborgarnas förmögenhet till den köparen i så fall? Red ut denna tankeoreda!

Vad ska säljas? Också här ser vi under denna debatt nya överraskande besked. I valrörelsen sades det att LKAB, Vattenfall och Sveaskog inte skulle säljas ut, efter att vi hade jagat er på den punkten. För de var ju alltid på försäljningslistan tidigare. Men nu säger Roger Tiefensee att Sveaskog kan säljas ut. Han säger att det bara är LKAB och Vattenfall som är skyddade. Så nu är Sveaskog uppe på försäljningslistan, en mycket viktig skogsägare i Sverige.

Karin Pilsäters resonemang leder helt och hållet till att Vattenfall måste säljas ut. Det går inte att upprätthålla förtroendet på en konkurrensutsatt marknad för Vattenfall, säger Karin Pilsäter. Vattenfall som är ett av våra viktigaste verktyg i energipolitiken! Den förra socialdemokratiska regeringen kom i dialog med Vattenfalls styrelse fram till investeringar på 40 miljarder kronor i förnybar energi. Plötsligt dyker det upp på försäljningslistan.

Och så SBAB. Det är klart, Mats Odell, att i ett helägt statligt bolag gillar företagsledningen läget. De har ju en ägare som säger att de ska säljas ut. Men vad händer för hushållen, för kunderna?

När man säljer till högsta pris är risken uppenbar att vi till syvende och sist får en sämre konkurrens på bankmarknaden. Det leder till högre kostnader för hushållen. Bostadsrättsinnehavare med lån på 2 miljoner kronor har tjänat 14 000 kronor på ett år. Och du som bankminister, Mats Odell, bortser från riskerna med en försämrad bankkonkurrens när man är på försäljningsstråt.

Jag har *inte* blivit lugnad av de besked som regeringen hittills gett i debatten.

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Ann-Christin Ahlberg, Phia Andersson, Patrik Björck, Berit Högman, Eva-Lena Jansson, Lars Mejern Larsson, Pia Nilsson, Börje Vestlund och Karin Åström (alla s).

Anf. 11 BERTIL KJELLBERG (m):

Herr talman! Det är roligt att lyssna på Lars Ohly. Han är i alla fall tydlig. Men skulle man använda de statliga företagen på det sätt han vill då skulle man nog rätt snart få ställa in den här utdelningsfesten. Företagen har ju då en massa andra hänsyn att ta, och då blir det ingen vinst.

De som motsätter sig utförsäljning bortser, tycker jag, från de risker som ett aktieäggande medför. Vi har i dag en högkonjunktur med mycket goda utdelningar. Men i en lågkonjunktur kan det raskt förändras; det har vi tidigare smärtsamt fått erfara. Det är att tvinga ägarna, i det här fallet staten, att skjuta till betydande belopp för att rekonstruera företag. Historien när det gäller statliga företag förskräcker – det är inte fel att läsa historia.

Sådana här behov inträffar nästan alltid i en lågkonjunktur när samhället i övrigt, det offentliga, måste dra åt svångremmen. Samtidigt kommer kraven på att vi ska rädda jobb.

Då kan man fråga sig: Tycker Socialdemokraterna och Vänstern att det statliga ägandet i dag är optimalt? Har vi hamnat precis på den punkten att vi inte ska omstrukturera och inte göra någonting, utan vi ska sitta still i båten?

Kanske ska vi utöka ägandet. Jag skulle tro att Lars Ohly tycker det. Det kan det vara intressant att få veta. Precis som Mats Odell sade kan vi kanske få ett statligt Ikea.

Det har också förts fram argument om att staten garanterar sysselsättningen. Men exemplen på neddragningar är många inom den statliga sektorn. Senast gällde det Vin & Sprits fabrik i Sundsvall där över 80 anställda fick gå. Det visar att alla företag, oavsett om de ägs av staten eller om de ägs av det privata, kräver omstruktureringar.

Anf. 12 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Det är intressant att höra oppositionen i den här debatten. Det är helt olika bilder man får. Framför allt vill jag skicka en eloge till Per Bolund som jag tycker har en skönt ifrågasättande attityd till det statliga ägandet. Att det är tveksamt att använda statens företag bara som ett sätt att förvalta statliga resurser är en syn som jag helt och hållet delar.

När det gäller Thomas Östros och Socialdemokraterna verkar det koka ned till att det är just förvaltning av statens resurser som är syftet med det statliga ägandet. Hela tiden kommer Östros tillbaka till sådana resonemang, så det kokar ned till att det är det som är syftet.

Hos Lars Ohly däremot verkar ett bakomliggande syfte vara att man gärna vill se ett större ägande. Men framför allt vill man använda allt statligt ägande till att uppnå politiska mål – inte bara där man kommer fram till att det finns ett tydligt samhällsligt uppdrag till exempel när det gäller Svenska Spel utan uppenbarligen i bredare lager av det statliga ägandet.

Just för att få lite klarhet i de här diskussionerna om var det är rimligt och rätt att staten är kvar som ägare tycker jag att det är helt rätt att vi gör den här genomgången av det statliga ägandet. Just nu finns det sex företag på försäljningslistan som inte har något tydligt samhällsligt uppdrag.

När det gäller mitt inledningsanförande läste Thomas Östros in att Sveaskog nu finns på försäljningslistan. Det är ingen hemlighet att Centerpartiet tycker att Sveaskog mycket väl skulle kunna säljas ut i mindre brukningsenheter. Såvitt jag förstår har Socialdemokraterna kanske problem med att se flera småföretag verkande som skogsägare. Det är ändå vår ingång. Där vi väljer att vara kvar som ägare ska vi vara ett föredöme. Också där håller jag helt och hållet med Per Bolund.

Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! När man lyssnar på Lars Ohly får man ett intryck av att det inte är samma Lars Ohly som är ut och är in suttit här och röstat för ett bemyndigande om att sälja för 15 miljarder kronor och om att sälja vissa statliga bolag. Jag tror ändå beträffande denna min iakttagelse att det är samma Lars Ohly som gjort det och som stått här i talarstolen. Möjligen får han lite svårt där med trovärdigheten, enligt mitt sätt att se på detta.

Herr talman! Om det nu vore så att politikerna verkligen var de som var bäst och de som hade den största trovärdigheten ute på marknaden måste det ändå efter valet ha varit så att Thomas Östros personligen blivit fullkomligt överöst med vd-postserbjudanden och erbjudanden om styrelseplatser i olika stora koncerner. Det skulle vara jättespännande att höra vilka överväganden det är som gjort att denna fantastiska kompetens när det gäller att driva företag ändå inte ska omsättas i heltid med detta.

Du måste ju ha fått många erbjudanden. Eller också har du kanske inte fått det, för kanske är det så att staten inte i alla lägen är den allra bästa ägaren. Och kanske är det så att vi politiker drivs till politiken och till samhällsengagemanget och kanske väljs utifrån en kompetens att utöva det samhällsengagemang som grundar sig på andra meriter än detta med att vara bäst på att driva företag, kanske på att vi är bäst på och drivs mest av att hävda ett allmänintresse – att medborgarnas intresse inte bara är att via staten som ägare tjäna så mycket pengar som möjligt på att andra medborgare ska använda sina pengar till att spela och köpa vodka.

Kanske är det bättre att staten i huvudsak ser till att försöka skaffa sig ett förtroende och en stark ställning när det gäller att kunna reglera marknaden och övervaka reglerna och att sedan se till att man kan upprätthålla spelreglerna genom att det är andra som driver företagen.

Några företag är redan helt klara. Andra ska kanske aldrig säljas. Däremellan ligger en lång process. Låt oss utöva den processen genom att utgå från att staten som företagare inte ska vara ett förstahandsalternativ!

Anf. 14 LARS OHLY (v):

Herr talman! Det finns en myt om att privat ägande av aktier är demokratiskt och mer demokratiskt än gemensamt ägande till exempel. Mats Odell sprider gärna den myten och säger också att ett syfte med den nu förda politiken är att öka det privata aktieägandet.

Hur ser det då ut? Jo, det är ungefär 20 procent av svenskarna som äger aktier. Av dessa 20 procent är det 1 procent som äger 70 procent av deras totala aktievärde. Förstår du nu, Mats Odell? Denna procent av aktieägarna röstade sannolikt inte på Vänsterpartiet. De röstade på dig och din regering, och nu levererar du till dem genom att se till att de kan öka sina inkomster, sin makt och sitt ägande.

Det här är en dogmatisk politik. Den drivs inte av några argument. Tvärtom försöker du uppfinna hjärnspöken som du kan bemöta för att på så sätt finna argument för att sälja ut, nämligen att vi skulle ta över Ikea eller Volvo. Prata i stället om det som ligger på bordet, nämligen om utförsäljningen av de vinstdrivande statliga företagen! Ni vill ju sälja ut dem och därigenom göra oss alla fattigare.

Det är egentligen inte så svårt att förstå, Mats Odell. Om man tar ett lån och investerar med de pengarna blir man inte fattigare. Den svenska statsskulden måste också vägas mot de förmögenheter som staten, vi tillsammans, äger. Vi har en nettoförmögenhet. Vi är rika i det här landet. Vi har en lägre statsskuld än de flesta jämförbara länder, och vi har ett stort offentligt ägande. Du vill göra oss fattigare genom att göra dig av med det ägandet.

Det här är en uppmaning till dem som får arbetsfria inkomster när det gäller att kunna fortsätta att tjäna pengar utan att arbeta. Det är motsatsen till den arbetslinje som ni i andra sammanhang brukar prata om. Här ska man uppmuntra dem som tjänar pengar enbart genom sitt ägande.

Slutligen vill jag säga: Den enda nyheten i dagens debatt är att Folkpartiet vill sälja Vattenfall. Det sade ni inte i valrörelsen. Karin Pilsäter, du hade en klockren argumentation för att Vattenfall inte kan vara kvar som statligt ägt företag. Det är intressant därför att vi vet att det ligger i framtiden att ni vill fortsätta med utförsäljningarna och göra oss alla ännu fattigare. Det är skamligt!

I detta anförande instämde Lena Olsson (v).

Anf. 15 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Som det kommit fram delar vi delar av regeringens uppfattning kring utförsäljning av statliga företag. Men på några områden skiljer sig dock våra uppfattningar väsentligt åt. Jag tänkte ta upp några av dem här.

En sådan fråga rör SBAB, som vi anser har fyllt en viktig roll för att reglera den svenska bolånemarknaden. Genom att hålla en generell lägre räntenivå än bolåneinstitutet tidigare gjorde har man lyckats med att minska räntegapet och därmed bespara svenska låntagare många miljoner

kronor i minskade ränteutgifter. Ur vår synvinkel är försäljningen av SBAB därför mycket tveksam eftersom bolaget uppfyller ett tydligt samhällsmål och reglerar en tidigare dåligt fungerande marknad.

Jag vill därför fråga finansmarknadsministern varför han anser att det är så angeläget att sälja just SBAB, om det inte i så fall finns andra statliga bolag som har betydligt mindre marknadsreglerande funktion och som därför borde gå före SBAB vid en eventuell utförsäljning.

Även när det gäller styrningen av statliga företag skiljer sig Miljöpartiets syn mycket från den borgerliga regeringens. Vi anser, som jag tog upp tidigare i debatten, att statligt ägda företag måste vara föregångare när det gäller miljö och respekt för mänskliga rättigheter och att statligt ägande också förutsätter en aktiv statlig styrning av bolagen, inte bara när det gäller den finansiella avkastningen utan också vilket samhällsmål som bolaget ska medverka till att uppnå.

Det här är en fråga där vi kritiserade också den förra regeringen ganska skarpt. Vi hade långa debatter internt om vilken styrning man skulle ha i bolagen. Statliga företag har kritiserats för ett alltför otydligt etikarbete och för att motverka de av riksdagen uppsatta miljömålen.

Jag vill fråga finansmarknadsministern om han anser att de företag som finns i statlig ägo ska användas för att uppnå viktiga samhällsmål eller om regeringen tänker fortsätta i den gamla regeringens fotspår och driva företag enbart ur vinstintresse. Det vore värdefullt att få svar på de frågorna.

Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tycker att det här är en viktig, intressant och till och med trivsamt debatt. Tack, Per Bolund, för ytterligare ett klokt inlägg. Ja, jag skulle gärna svara på frågan om SBAB, och jag skulle vilja rekommendera Per Bolund att tillsammans med sin grupp besöka SBAB och diskutera med ledningen och återkomma. Då kan vi diskutera frågan.

Det är viktigt för oss att arbeta på ett strukturerat sätt tillsammans med de här bolagen för att hitta bästa förutsättningar för att agera på båda de marknader som de arbetar på, bankmarknaden och telekommarknaden. Spritmarknaden lämnar vi naturligtvis därhän. Vi har ingen statlig politik för hur vodka ska distribueras vare sig i Nordamerika eller i Kina eller hur julglögg ska säljas i Sverige. Men diskutera med SBAB och återkom gärna sedan. Vi kommer att arbeta mycket målmedvetet och strukturerat för att SBAB:s fina varumärke och goda produkter ska fortsätta att finnas och vara marknadsledande.

Herr talman! Thomas Östros säger att det vi nu planerar *riskerar* en utveckling. Jag och regeringen säger att vi vill sälja för att *gynna* en utveckling. Jag tror att det är mellan dessa synsätt som diskussionen står. Nu tycker både Thomas Östros och Lars Ohly att vi andra, inklusive Miljöpartiet förstår jag, drivs av någon sorts ideologisk nit, medan ni själva är fullständigt rena från ideologiska tankar i era synsätt. Lars Ohly skakar på huvudet – tack för det!

Thomas Östros säger att han har tittat i budgetpropositionen och ser att 2010 ser det ganska bra ut. Då ligger vi under 30 procent i bruttoskuld. Ja, men Thomas Östros, det är ju inklusive försäljningar på 150 miljarder som ligger i budgetpropositionen. Om du tar bort dem är vi inte alls under 30 procent. Där finns det anledning att sortera ut begreppen.

Låt oss nu titta statsfinansiellt på det här projektet, vilket vi självklart måste göra. Lars Ohly är inne på den tanken, även Thomas Östros och naturligtvis vi alla. Staten har en mycket speciell situation här. Även om vi säljer dessa fina företag, och de fortsätter att gå med vinst, kommer vi att plocka in ganska mycket i skatt från dem fortfarande, först 28 procent i bolagsskatt, sedan ytterligare 30 procent av den utdelning som sker till svenska medborgare. Vi kan diskutera den dubbelbeskattningen i ett annat sammanhang, men det är inte det som är temat för dagens debatt. Men vi behåller ju en väldigt stor del av intäkterna, och vi anser att dessa företag får bättre förutsättningar att verka med nya ägare än vad de har med staten som ägare. Tittar vi i backspeglarna kommer vi att finna att ett minskat statligt ägande i ett företag ofta har varit väldigt gynnsamt för det företaget. Effektiviteten har ökat, lönsamheten har förbättrats och investeringarna har ökat. Jag tycker att SSAB och faktiskt också Telia Sonera, som också har fått nya ägare, och även Nordea är mycket bra exempel på just detta.

Vi är helt övertygade om att den försäljning som nu är aktuell kommer att bidra till en starkare sysselsättningsutveckling i de bolag och de branscher som berörs. Jämfört med andra länder ligger vi väldigt högt. Den genomgång som OECD har gjort pekar på att i Sverige ligger det statliga ägandet klart högre än i nästan samtliga OECD-länder, utom Finland och Slovakien, som andel av bruttonationalprodukten. Jag tror inte att det är någon katastrof om vi kommer ned på en genomsnittsnivå bland OECD-länderna.

Anf. 17 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag menar, också efter den här debatten, att regeringen betar sig ansvarslöst när det gäller de statliga bolagen. Ett väldigt tydligt exempel är den utrensning i ett börsbolags styrelse som man ledde. Man måste ju säga att man ledde den utrensningen om man äger 45 procent av ett bolag, någonting som inte har skådats i börsens historia. En politisk revanschism vägledde detta. Det gäller att inte gömma sig bakom konsulter. Berätta varför ni gör på det här sättet!

Den här debatten har dessutom gett ett nytt mycket överraskande besked – att vallöftet om att inte sälja ut Vattenfall nu är i klar gungning. Folkpartiet har mycket tydligt redovisat att Vattenfall icke ska ha en statlig ägare, det lämpar sig inte, man kan aldrig få förtroende på marknaden för det. Det är riktigt att det första steget för det har öppnats i näringsutskottets betänkande. Där skriver man att staten ska vara huvudägare i Vattenfall. Nu öppnar man alltså för att börja sälja ut ett viktigt verktyg i omställningen av Sverige.

Statliga företag ska vara föredömen. Vi ska använda Vattenfall för att bygga Sverige grönare och bli ledande i miljövänlig energiteknologi och också bli framtidens exportmarknad.

Statliga företag ska vara föredömen när det gäller jämställdhet. Vi har visat att det går att nå 42 procent andel kvinnor i statliga bolagsstyrelser, och samtidigt har värdet nästan fördubblats i de statliga bolagen mellan 2002 och 2006.

Statliga företag ska bidra till konkurrensen. SBAB har mycket tydligt lyfts fram i denna kammardebatt som ett exempel på ett företag med tyd-

ligt budskap från ägarna, bidrag till ökad konkurrens och med stor vinst för hushållen i lägre bolånekostnader.

Allt detta bortser Mats Odell ifrån. Mats Odell är rotad i 70-talets tänkande. Stålverk 80, förstod vi, ligger bakom hans bedömning av det statliga ägandet. Jag är djupt orolig för vad det kommer att leda till. Vi kommer icke att ställa upp på någon in blanco-check för utförsäljningar för regeringen.

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Ann-Christin Ahlberg, Phia Andersson, Berit Högman, Eva-Lena Jansson, Börje Vestlund och Karin Åström (alla s).

Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det intressanta är att detta sades av en tidigare näringsminister som har begärt och fått riksdagens bemyndigande för en in blanco-check att sälja hela innehavet i Telia Sonera, UMX och Nordea.

Jag kan ge ett annat klart besked, nämligen att regeringen icke kommer att lägga fram något förslag om att sälja delar av vare sig Vattenfall eller LKAB, precis som vi har lovat i valrörelsen.

Herr talman! Jag inledde debatten med ett försök till samförstånd, men den utsträckta handen tar inte Thomas Östros emot. Han har inte velat vidgå om han hade planer på att sälja några av företagen tidigare. Vi skulle kunna underlätta för de inblandade genom att ha en bred politisk enighet runt sådana bolag som Socialdemokraterna tycker borde få nya ägare – och tyckte under tidigare mandatperioder. Det är tråkigt för företagen och deras anställda.

Jag tycker också att det är beklagligt att Thomas Östros inte här har anvisat någon väg för att minska skuldbördan för våra barn eller barnbarn eller för att skapa en buffert för den tid när konjunkturen viker ned och när också börserna viker, vilket kommer att hända förr eller senare.

Det överskottsmål vi har handlar inte i första hand om statsskulden. Överskottet har helt och hållet legat i pensionssystemet. Sedan har vi kommunsektorn och staten. På sin höjd har vi en balans i statens affärer sett över en lite längre period. Men denna stora skuld borde vi göra något åt. Vår generation bör inte lämna efter sig större skulder än vad som är nödvändigt. Den som är satt i skuld är icke fri, har någon tänkare sagt någon gång.

Herr talman! Regeringen kommer alltså att minska det statliga ägandet på ett ansvarsfullt och väl avvägt sätt och kommer fortlöpande att rapportera för riksdagen hur detta arbete fortskrider.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 februari.

Prot. 2006/07:64
21 februari

*Aktuell debatt:
Statliga bolag*

3 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Anders Ygeman* (s) ansökt om ledighet under tiden den 18 mars–17 september.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Maria Östberg Svanelind* (s) skulle tjänstgöra som ersättare för Anders Ygeman.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2006/07:51 till utrikesutskottet

Framställning
2006/07:RB1 till finansutskottet

Motioner
2006/07:T5 till trafikutskottet
2006/07:A25 till arbetsmarknadsutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående framställning skulle förlängas till *måndagen den 12 mars*.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 2006/07:KU8, KU11 och KU14

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2006/07:MJU4 och MJU6

*Godkännande av
rådets beslut om SIS II*

6 § Godkännande av rådets beslut om SIS II

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU3
Godkännande av rådets beslut om SIS II (prop. 2006/07:33).

Anf. 19 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Vi ska nu debattera godkännandet av rådets beslut om SIS II, som det förkortat kallas. Det är ett inrättande av andra generationen av Schengens informationssystem.

Herr talman! Låt mig börja med att säga att Vänsterpartiet är motståndare till Schengen, som handlar dels om ihärdiga försök att stänga ute flyktingar från Europa, dels om försök att bekämpa brottslighet med

metoder som varken är rättssäkra eller respekterar den personliga integriteten. Jag vill därför yrka avslag på regeringens proposition och bifall till reservation 1.

När man nu vill gå vidare och skapa andra generationen av Schengens informationssystem ser vi en rad olika brister i förslaget. Det handlar bland annat om den rättsosäkerhet som det innebär att använda biometrisk data, det vill säga information om fingeravtryck och personliga drag i ansiktet, som enda grund för identifiering. Dessa metoder är inte exakta, och en väldigt liten felmarginal ger ett stort antal fel när så pass många människor kommer att lagras i systemen. Risken finns att ett för stort antal människor utpekas som brottslingar eller som ovälkomna i EU.

Samtidigt har man gjort kriterierna för vilka tredjelandsmedborgare som får lagras i systemet mycket vagare. Det stod tidigare att bevis om brott måste finnas. Nu kan man vidta åtgärder med indikationer som grund. EU:s ministrar har tydligen ännu inte insett de grundläggande misstag man gjort alltsedan 2001 på terrorismbekämpningens område, utan vill fortsätta att luckra upp rättssäkerheten.

Vänsterpartiet anser att grundläggande rättssäkerhetsfunktioner måste upprätthållas, såsom att en individ som ska föras in i systemet får reda på detta och får möjlighet att kräva rättelse av felaktiga uppgifter. Vi vill även se möjligheter till skadestånd för felbehandlade.

Det finns också problem när det gäller dataskyddet i rambeslutet. Det är inte tillräckligt avgränsat vad informationen i registren ska användas till. Detta ansvar för systemet är otydligt.

Herr talman! En annan anledning att avslå regeringens proposition är att riksdagen inte har möjlighet att få en fullständig bild av vad den beslutar om. Propositionen innehåller inte förslag på den följdlagstiftning som ett bifall till propositionen kommer att leda till. Man har inte heller använt sig av ett sedvanligt remissförfarande.

Som vanligt när det gäller EU:s rambeslut håller lagstiftningsprocessen väldigt låg kvalitet. Vår justitieminister, Beatrice Ask, stod på vår sida i kritiken under förra mandatperioden. Nu får hon vara med i de fina rummen i Bryssel. Är hon därför mån om att vara till lags och inte försena EU:s beslutsprocess?

Vi menar att det här är ett förslag om lagändringar, men vi har inte några sådana att ta ställning till.

Anf. 20 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Miljöpartiets motioner i ärendet.

Det finns sedan tidigare flera olika åsikter i frågan. Jag vill lyfta fram en av dem och börjar med Miljöpartiets grundinställning när det gäller Schengenavtalet. Schengenavtalet innebär, som det ser ut i dag, att EU stänger sig för flyktingar. Miljöpartiet driver sedan tidigare frågan om utträde ur avtalet med den motiveringen. Vi tycker att det vore viktigt att lyfta frågan som sådan för att övriga EU-länder ska diskutera den på allvar. Vi tycker att avtalet bör ersättas med ett avtal för fri rörlighet i hela Europa. Ett frånträde från avtalet skulle kunna få olika konsekvenser för Sveriges utrikespolitik. Det vore också välkommet för att lyfta debatten. Det måste därför av regeringen närmare utredas i vilken omfattning detta är möjligt. Det är en grundinställning vi har.

Prot. 2006/07:64
21 februari

*Godkännande av
rådets beslut om SIS II*

När det gäller SIS II har vi en rad synpunkter på det förslag som lagts fram. Vi tycker att SIS redan i grundutförandet har dragits med en rad problem ända sedan början. I praktiken har en enkel gränskontroll ersatts med en möjlighet för myndigheter att kontrollera människor, och detta inte vid gränsen utan inom landet. Det som nu föreslås innebär bland annat en utökning av antalet myndigheter som får tillgång till data, vilket vi tycker kan vara problematiskt för integritetsskyddet.

Generellt anser vi att det är väldigt bra att förändringar görs för att förstärka skyddet för den enskildes personliga integritet. Vi kan dock inte med exakthet veta om det verkligen blir så med detta förslag. En av dessa viktiga frågor gäller reglerna för vilka som ska ha tillgång till uppgifterna som lagras och hur dessa sedan ska tas bort. Det finns uppställda regler för hur uppgifterna ska gallras, men det föreslås också en så kallad gummiparagraf – som kan tänjas och hanteras på ett lite mindre rättssäkert sätt – som säger att undantag kan göras och att detta ska registreras.

Det sägs också att det ska gälla längre tid än vad som är nödvändigt. Sådana formuleringar har tidigare missbrukats, och vi är oroliga för att det kan ske igen.

Det preciseras inte närmare än just på vilket sätt och vad som är nödvändigt. Det öppnar för registreringar som i förlängningen kommer att rubba förtroendet för myndigheten och staten.

Vi anser också att det är olämpligt att bestämmelserna om biometrisk data läggs in i SIS II. Det tas ju upp i propositionen under punkt 4:3. När det diskuterades i USA granskade landets revisionsrätt frågan och kom fram till att det finns stora risker förknippade med förslaget. Det finns bland annat många som har dåliga fingeravtryck. Det har tagits upp i debatten tidigare. De kommer inte att kunna identifieras säkert med hjälp av fingeravtryck. På grund av det finns också risken att oskyldiga avvisas vid landsgränser och att så kallade skyldiga slinker igenom.

Vi tycker från Miljöpartiets sida att biometrisk data utgör en integritetskränkning framför allt eftersom de mycket väl kan drabba oskyldiga. Uppgifter i bland annat brittiska medier pekar också på att det är relativt enkelt att såväl förfalska som hämta uppgifter från pass med biometrisk data.

Det är en rad påpekanden och funderingar.

Jag vill återigen yrka bifall till reservationerna 2 och 3.

Anf. 21 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag vill börja med att läsa upp tre citat. Så här låter det första:

”Fru talman! Vi moderater tycker att det är viktigt att riksdagen ges möjlighet att ta ställning till konsekvenserna av rambeslut på nationell nivå samtidigt som man godkänner rambeslut. Riksdagen kan inte med gott samvete abdikera från sitt grundläggande ansvar för lagstiftningen.”

Det andra citatet lyder så här:

”Trots att ingreppen i svensk lagstiftning kan bedömas som rätt långtgående har regeringen varken när det har gällt tidigare beslut eller när det gäller det som riksdagen i dag behandlar lagt fram förslag till lagändringar. Det är, för att tala klartext, skrämmande.”

Så här lyder det tredje citatet:

”Min ambition är att i större utsträckning än vad som hittills varit fallet presentera den lagstiftning som krävs för genomförandet i nationell rätt av rambeslutet i samband med att riksdagens godkännande inhämtas. Jag ska därför se över de rutiner och arbetsmetoder som tillämpas i förhandlings- och lagstiftningsarbetet.”

Jag har citerat Beatrice Ask, före detta moderat riksdagsledamot, numera moderat justitieminister. Orden jag citerat kommer härifrån kammaren. Det första citatet är från den 17 juni 2003, det andra från den 23 mars 2004 och det tredje från den 14 november 2006. I de två första citaten kommer Beatrice Ask med massiv kritik mot det faktum att de förslag som då diskuterades var rambeslut och att följdlagstiftningen inte presenterades för riksdagen samtidigt som beslutet förväntades tas i denna kammare. I det tredje citatet berättar hon om sina ambitioner att förändra detta förfarande.

Inom det europeiska rättsliga samarbetet har det funnits en stark önskan att bli snabbare och effektivare eftersom medlemsstaternas samarbete på detta område inte har fungerat tillräckligt bra. Införandet av rambeslut var ett led i strävandena att förbättra det straffrättsliga samarbetet och göra det snabbare inom EU. Möjligheterna att använda sig av rambeslut infördes genom Amsterdamfördraget och trädde i kraft den 1 maj 1999.

Ett rambeslut kräver ingen efterföljande ratifikation. Medlemsstaterna är skyldiga att se till att beslutet genomförs i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser.

För Sveriges del krävs det att regeringen inför ett rambeslut inhämtar riksdagens godkännande i de fall då beslutet förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas eller om beslutet i övrigt gäller ett ämne i vilket riksdagen ska besluta. Det har visat sig att de tidsramar som gäller för antagande av ett rambeslut i regel innebär att följdlagstiftning inte hinner tas innan regeringen för riksdagens godkännande lägger fram ett utkast till rambeslut. Dagens betänkande handlar i och för sig om ett rådsbeslut, men den enda skillnaden är att detta är en organisatorisk lagstiftning av en befintlig EU-figur, inte en sådan harmonisering av rätten som normalt avses med ramlagstiftning. Principen är dock densamma.

Detta förfarande har starkt kritiserats i riksdagen av Moderaterna i allmänhet och Beatrice Ask i synnerhet. Man menar att detta inte är en acceptabel lagstiftningsteknik. Ändå väljer den moderatledda regeringen att använda sig av denna vad man kallar oacceptabla lagstiftningsteknik.

Jag vill avsluta med att citera justitieutskottets betänkande 2006/07: JuU3, *Godkännande av rådets beslut om SIS II*. I sammanfattningen på första sidan står följande med början på 14:e raden.

”Propositionen innehåller dock inga lagförslag. I propositionen anges att regeringen avser att senare återkomma till riksdagen i denna del.”

Jag frågar därför mina moderata kolleger i justitieutskottet: Vad hände med ambitionen att presentera och besluta om följdlagstiftning samtidigt som rambeslut tas här i kammaren?

Vi socialdemokrater är inte populistiska, något som våra politiska motståndare visade prov på under den förra mandatperioden. Vi är medvetna om svårigheterna med att redovisa rambeslut och följdlagstiftning samtidigt. Därför yrkar vi bifall till förslaget i betänkandet. Däremot

hade jag förväntat mig mer av ett parti med en så hög svansföring som Moderaterna hade under den förra mandatperioden.

Anf. 22 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag vill också yrka bifall till regeringens proposition och avslag på reservationerna.

Grunden för EU-samarbetet är den fria rörligheten för människor. Det är grundbulten för Europasamarbetet. Utöver fri rörlighet för människor är det fri rörlighet för tjänster, kapital och varor.

För att påskynda arbetet med fri rörlighet ingick man ett avtal redan för mer än 20 år sedan i den lilla staden Schengen i Luxemburg. Det var ett avtal som successivt avvecklar passkontrollen. Avtalet gick längre än så och behandlade även ett polisiärt och rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna.

Avtalet har utvecklats under mer än 20 år. Sedan 2001 är Sverige med i samarbetet fullt ut tillsammans med länder utanför EU som till exempel Norge och Schweiz. Så betydelsefullt anses det här samarbetet vara inom Schengen.

Målsättningen är alltså att avskaffa passkontrollen och stävja den internationella gränsöverskridande brottsligheten. För att det ska fungera när man inte har gränskontroller inom EU:s 27 medlemsstater måste man införa kompensatoriska åtgärder för att stävja den illegala invandringen och stoppa människor som inte har rätt att befinna sig inom Schengenområdet; det kan vara fråga om grovt kriminella personer till exempel.

En del av arbetet med att få till stånd ett samarbete och stävja problemen med illegal invandring och grov brottslighet är Schengen Information System, SIS som vi oftast säger. Det kan vara bra att tala om vad det står för.

Det krävs alltså praktiska åtgärder för att uppnå syftet med samarbetet. Det handlar om polissamarbete. Det handlar om dataskydd, rättsligt samarbete, visumpolitik och enhetliga yttre gränskontroller. Det är det som den här propositionen handlar om.

Genom att EU numera består av 27 medlemsstater måste det till ett nytt, mer avancerat tekniskt system som har tillräcklig kapacitet. Det gamla systemet i SIS är föråldrat och det krävs alltså en förbättring. Det är en del i det ständiga arbetet med att förbättra EU:s regelverk.

Utöver tekniska förbättringar krävs att nya uppgifter kan läggas in i systemet och det krävs ett bättre dataskydd till skydd för den enskildes integritet. Förändringarna är välkomna och önskvärda för alla oss som tror på ett fungerande Europasamarbete, särskilt för oss i majoriteten i riksdagen som inser att kriminalitet inte kan bekämpas utan ett stort internationellt samarbete.

Det är därför angeläget att bestämmelserna i det nya Schengen Information System nu kan förverkligas. Det handlar om bland annat följande frågor:

Inom varje medlemsstat kan man när det här går igenom föra in nya uppgifter om personer, fordon och andra föremål som är efterlysta eller på annat sätt eftersökta.

Man kan lägga in uppgifter om brottslingar, som deras fingeravtryck, kön, foto, namn, födelsestid för att nämna några av de viktigaste uppgifterna. Om personen har varit väldigt våldsam, brukat vapen och så vidare

är det också viktig information som kommer in i Schengen Information System.

Det är nämligen viktigt att skilja på en grov bedragare, en misstänkt terrorist eller en våldtäktsman i fråga om farlighet. Det kan också innebära att det finns uppgifter om vad man ska göra när en person anträffas och vilka rättsliga åtgärder som medlemsstaterna begärt.

Det är viktigt att poängtera att endast den informationen som är adekvat, relevant och bedöms som viktig ska få registreras i SIS II. Informationen ska också gallras där den inte längre är nödvändig.

De som har tillgång till informationen är medlemsstaternas tull, polis och åklagarmyndigheter liksom Europol och Eurojust, och det senare är då åklagarsamarbetet.

I det nya förslaget kommer också de enskildas rätt till tillgång till information upp. Det är viktigt. Där är det medlemsstaternas lagstiftning som ska vara gällande. Läggs det in felaktig information ska man kunna få en rättelse.

SIS II är alltså en förflyttning framåt till en bättre övervakning och kontroll, och att de uppgifter som läggs in verkligen är korrekta. Således innebär ett godkännande av rådets beslut om SIS II förbättringar i kampen mot organiserad brottslighet och illegal invandring.

Det som däremot måste göras bättre är att Sverige verkligen börjar utnyttja de möjligheter som SIS ger. Det är till exempel viktigt att polisen börjar göra slagningar i SIS-registret mer regelmässigt. De förändringarna är enbart positiva.

Jag vill avslutningsvis påtala någonting som gör mig lite förvånad. Socialdemokraterna delar majoritetens yttrande om det viktiga med SIS-samarbetet. Det finns ingen reservation i betänkandet. Socialdemokraterna är tillsammans med alliansen överens om den majoritetstext som finns i vårt betänkande på s. 8.

Där skriver vi om konsekvenserna av att det inte finns någon följd-lagstiftning med rådsbeslutet. Det framgår ganska tydligt hur majoriteten i utskottet ser på de frågorna. Där har inte Socialdemokraterna haft någon invändning vare sig i debatten eller i det skriftliga.

Jag har också en synpunkt som gäller vad som sades från Miljöpartiet. Om fingeravtryck och biometriska data är dåliga kan de inte ligga till grund för identifiering. Det är bara identifiering som ska vara gällande.

Det är på samma sätt som i vårt brottsbekämpande arbete. Fingeravtryck är en viktig del men oftast inte den enda. Vi tillmäter fingeravtryck och dna ganska stort bevisvärde om det är av tillräckligt hög kvalitet.

Ytterligare kan jag säga att den utlänningskontroll som sker vid Schengengränserna alltid har skett och ska ske även inom medlemsstaterna. Så var det även innan vi kom med i EU-samarbetet.

Däremot har polisen sällan resurser att utföra den inre utlänningskontrollen på det sätt som lagstiftaren har avsett. Med mer polisära resurser kan man också göra bättre kontroller inom medlemsstaterna. Därmed yrkar jag bifall till propositionen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Krister Hammarbergh och Anders Hansson (båda m).

Prot. 2006/07:64
21 februari

*Godkännande av
rådets beslut om SIS II*

Anf. 23 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Jag vill förtydliga varför vi inte har lagt fram någon reservation. Det är för att vi i grunden är för EU:s inre rörlighet. Vi är för att människor ska kunna resa och röra sig fritt.

Vi är för att man vidtar nödvändiga åtgärder som rör dem som inte ska röra sig fritt, det vill säga att brottslingar och terrorister inte ska kunna göra det. Därför har vi ingenting emot informationssystemet i sig.

Däremot måste också du tycka att det är ganska besvärande, Hillevi, med att ni under förra mandatperioden kom med massiv kritik mot att den socialdemokratiska regeringen inte presenterade följdlagstiftning när rambeslut skulle fattas.

När ert första egna rambeslut kommer till kammaren finns det ingen följdlagstiftning att ta ställning till för kammaren. Det måste vara besvärande. Det hoppas jag att du tycker.

Anf. 24 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! I just det här betänkandet, som rör ett rådsbeslut, skriver majoriteten något som också Socialdemokraterna är införstådda med.

Jag kan läsa upp vad som står i vår betänkandetext: ”Rådsbeslutet har inte, till skillnad från ett rambeslut, till syfte att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning. Tanken är i stället att reglera praktiska frågor om främst polissamarbetet inom EU. Utskottet kan dock instämma i att riksdagen skulle ha haft ett bättre underlag för sitt ställningstagande om ärendet hade beretts med ett traditionellt utredningsförfarande och med framtagande av förslag till svensk följdlagstiftning. Liksom när det gäller godkännande av rambeslut måste emellertid en avvägning göras mellan intresset av att inte försena antagandet av rådsbeslutet och intresset av att en proposition om godkännande av rådsbeslutet innehåller förslag till följdlagstiftning.”

Vi är överens både alliansen och Socialdemokraterna i betänkandetexten om förslaget. Jag kan förstå Maryam Yazdanfars invändningar. Men i det här fallet tycker jag inte att det finns skäl att föra den debatten vidare.

Anf. 25 MARYAM YAZDANFAR (s) replik:

Herr talman! Hillevi Engström gömmer sig bakom semantik. Principen om lagstiftningen är densamma. Enda skillnaden är att detta är en organisatorisk lagstiftning om en befintlig EU-figur och inte, som normalt avses, en harmonisering av rätten. Men principen är fortfarande densamma.

Vi vet inte i dag exakt vilka lagändringar det kommer att innebära i svensk rätt. Det har ni varit oerhört upprörda för under förra mandatperioden. Till synes är ni inte det längre. Då vet vi det. Det är en väldigt markant kursändring politiskt, måste man konstatera.

Anf. 26 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att allianspartierna tillsammans med Socialdemokraterna är överens i betänkandet om texten. Jag har ingen ytterligare kommentar.

Anf. 27 CAMILLA LINDBERG (fp):

Herr talman! I den bästa av världar skulle vi inte behöva vare sig SIS I eller SIS II. I den bästa av världar finns heller ingen organiserad brottslighet. Verkligheten ser dock annorlunda ut. Det är inte bara vi människor och handeln med varor och tjänster som rör sig alltmer fritt över nationsgränserna. Det gör även brottsligheten.

Man kan konstatera att Schengensamarbetet är betydelsefullt för den fria rörligheten och öppenheten. Vi rör oss friare, och vi samarbetar över nya gränser. Likväl som vi som individer finner nya samarbetsformer och en ny öppenhet måste också polis och rättsväsende kunna samarbeta enklare och på nya sätt.

Denna nya öppenhet inom Schengensamarbetet ställer kort sagt krav på nya samarbetsätt för oss alla. En förutsättning för att kunna öppna gränserna mellan Schengenstaterna är att det finns så kallade kompensatoriska åtgärder mot bland annat internationell kriminalitet. Därför skapades Schengen Information System I, SIS I.

Schengens informationssystem, SIS, har varit ett utmärkt hjälpmedel för polisen och andra brottsbekämpande myndigheter vid gränskontroller och i samband med andra brottsbekämpande insatser. Men nu har det visat sig att det nuvarande systemet inte har den kapacitet som krävs.

Det nuvarande systemet anses tekniskt föråldrat och klarar inte de nya krav som ställs med hänsyn till att det kommit tio nya medlemsstater. Förutom ändringar av teknisk art innebär SIS II också att nya kategorier av uppgifter ska kunna registreras. Det ska i sin tur öka effektiviteten i brottsbekämpningen.

Det bör också tilläggas att SIS II innebär en bättre övervakning och kontroll av att de uppgifter som registreras används på föreskrivet sätt. Det förstärker skyddet för den enskildes personliga integritet.

Det är av stor vikt att vi samtidigt som vi förespråkar en utbyggnad av systemet också beaktar rättssäkerhets- och integritetsintressena.

Jag tror på Schengensamarbetet, men jag inser också att öppenheten ställer krav på säkerhetsföreskrifter. Därför ställer jag mig bakom utkastet till rådsbeslut om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem II, SIS II.

Anf. 28 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! En av EU:s viktigaste uppgifter är att utnyttja samarbetet mellan länderna för att effektivt komma åt den grova kriminaliteten och brottsligheten.

Kriminella ligor, brottslingar och operatörer av olika slag hittar ständigt nya smarta lösningar för att genomföra sin verksamhet antingen det handlar om människohandel, trafficking, eller sprit- och cigarettsmuggling och i värsta fall kanske terrorism.

Därför är det nödvändigt att de goda krafter som vill motverka kriminaliseringen också utnyttjar både teknik och kontakter på ett smart sätt för att motverka och sätta stopp för brottsligheten.

Självfallet måste allt detta göras med hänsyn till den personliga integritet och rättssäkerhet som alla människor har rätt till enligt Europakonventionerna och andra fördrag som Sverige förpliktat sig att följa.

Schengensamarbetet kom till, som vi redan har hört, för att skapa ett effektivt system i kampen mot brottslighet i samband med att den fria

rörligheten för personer, varor och tjänster infördes inom EU. Och den här fria rörligheten är ju i de allra flesta fall en otroligt positiv sak för medborgarna. Men baksidan finns där, och det är att den också utnyttjas av kriminella. Därför är det nödvändigt med så effektiva motmedel som möjligt.

Den förändring som nu föreslås i det här betänkandet behövs av två skäl. Det ena är att tekniken som används redan är överspelad och behöver förnyas. Vi vet alla att det går snabbt i teknikens värld. Den har inte heller den kapacitet som krävs. Vi har numera 27 medlemsländer, och därför behöver kapaciteten utvecklas. Jag tror att den här delen är den minst kontroversiella.

Men förslaget innehåller också en rätt att registrera fler uppgifter om personer och föremål, och all registrering kan självfallet uppfattas som en kränkning av den personliga integriteten. Därför är det väldigt viktigt att avvägningen av hur långt man får gå diskuteras hela tiden och speciellt inför nya steg som tas mot ökad kontroll. Ändamålen får aldrig helga medlen.

Men när den här avvägningen görs handlar det om att hitta en balans mellan den integritetskränkning som en misstänkt person eventuellt kan utsättas för och den enorma kränkning av människovärdet som den grova brottsligheten ofta innebär, till exempel när barn säljs och utnyttjas sexuellt eller som oavlönad arbetskraft. Man måste ha klart för sig att det är brottslighet av den här karaktären som vi ska försöka motverka.

Hur ser då avvägningen ut i det här fallet? Rätten till registrering utökas i förslaget. Vi har redan fått några exempel på det. Det handlar till exempel om att man ska få uppge vilket namn en person hade vid födseln, man ska få rätt att använda fingeravtryck och fotografier i samband med att man också fastställer identiteten med hjälp av namn, födelseort och så vidare. Det är en viss utvidgning. Det är alldeles sant.

Men det handlar också om bättre övervakning och kontroll av de uppgifter som registreras och används och att de används enligt reglerna. Det finns bestämmelser om hur länge registreringen får sparas. Varje medlemsstat avgör själv om en uppgift är tillräckligt relevant för att det ska vara befogat att lägga in den i registret.

Sammantaget har därför Kristdemokraterna tillsammans med de övriga allianspartierna och Socialdemokraterna bedömt att den här balansen upprätthålls på ett sätt som vi är beredda att stödja.

Att Vänsterpartiet och Miljöpartiet protesterar och försöker göra allt för att framställa förslaget som en massiv förändring av rättsskyddet är väl egentligen inte någon förvånad över. Är man EU-motståndare måste man tydligen vara det även när det gäller den verksamhet som de flesta utanför det här huset, oavsett inställning till EU, ser som en av de stora fördelarna med EU-samarbetet, nämligen att det leder till större möjligheter att effektivt motverka den grova brottsligheten. Om EU-samarbetet på det här området inte fanns kan man fråga sig hur Vänsterpartiet och Miljöpartiet tänkt sig att det skulle byggas upp så att man fick ett effektivt system mellan 27 länder eller fler. Det vore väldigt intressant att veta hur det skulle gå till.

Jag kan hålla med kritikerna på en punkt, och det är att det självfallet hade varit bättre om de lagändringar som vi måste genomföra i Sverige hade funnits på plats i samband med att vi fattar beslutet i dag. Men det

skriver vi faktiskt också i betänkandet. Vi tycker så. Det är inte särskilt bra att det ska delas upp på det här sättet, men det ska vägas mot att alla övriga länder i Europa skulle ha fått vänta på den här effektiviseringen, och då hade vi hamnat ännu mer på efterkälken i förhållande till brottsmyndigheten. Det går ju ändå oändligt långsamt när det gäller att förändra och utveckla samarbetet på det polisiära området. Det ska man veta.

Sverige är ett av få länder som har systemet med att riksdagen ska granska och godkänna förslagen. Det tycker jag är bra. Det ska vi fortsätta att ha. Den noggranna genomgång av vilka lagändringar som krävs för svensk del som finns med i propositionen är i alla fall tillräcklig för att fem av riksdagens sju partier, inklusive Socialdemokraterna, anser det befogat att fatta besluten i det här fallet i två steg. Till det kommer att Europaparlamentet, där vi alla är representerade, tidigare har godkänt förslaget.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Karin Nilsson (c).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Hemlig teleavlyssning, m.m.

*Hemlig teleavlyssning,
m.m.*

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2006/07:JuU4
Hemlig teleavlyssning, m.m. (skr. 2006/07:28).

Anf. 29 MARYAM YAZDANFAR (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas reservation nr 1. I reservationen vill vi att den årliga skrivelse som redovisar användandet av hemliga tvångsmedel ska fortsätta att utvecklas och fördjupas samt även i fortsättningen skickas till riksdagen. Vi vill dessutom att detta ska understrykas genom ett tillkännagivande till regeringen.

Det är vår fasta övertygelse att tvångsmedel behövs i kampen mot den typ av allvarlig och svårutredd kriminalitet som här berörs. Men användning av tvångsmedel är också ett intrång i människors integritet. Vi måste därför alltid väga integritetsintresset mot de berättigade kraven på att polisen ska ha moderna och effektiva arbetsmetoder. För att hela tiden ha en heltäckande bild av integritetsintresset och polisens möjlighet att bekämpa brott måste riksdagen få kompletta och fullödiga redovisningar av användningen av tvångsmedel. För att den parlamentariska kontrollen ska vara god krävs skrivelser som är heltäckande och ger en fullständig bild av läget.

Av betänkandet går att utläsa att den moderatledda majoriteten i utskottet håller med om den socialdemokratiska reservationen. Därför ter det sig för mig obegripligt att man inte kan rösta med vår reservation.

Jag vill därför avsluta mitt anförande med att yrka bifall till reservation 1 och uppmana den borgerliga delen av utskottet att göra detsamma.

Anf. 30 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Vänsterpartiet har varit med och drivit på att den skrivelse som vi nu debatterar ska förbättras kvalitetsmässigt, och det har också gjorts kontinuerligt. Det är vi glada över, men vi tycker inte att det är tillräckligt. Det mest akuta behovet är nu att redovisa statistik över hur överskottsinformation från övervakningen har använts. Det vore också av intresse med en mer detaljerad redovisning av hur hemliga tvångsmedel används vid olika typer av brott och hur effektiv användningen har varit i dessa fall.

Herr talman! Därmed vill jag yrka bifall till reservation 2.

När man tittar på helheten när det gäller personlig integritet och övervakning är det ingen hemlighet att vi i Vänsterpartiet är oroad och starka kritiker av många av de förslag som har lagts fram på senare år.

Denna vår står vi också inför något av ett vägskäl inför framtiden. Jag personligen och partiet tycker att det borde debatteras flitigare i denna kammare. Vi har faktiskt förslag från regeringen, en lagrådsremiss, om att ge Försvarets radioanstalt möjligheter. Vi har också bordlagda förslag om buggning och preventiv tvångsmedelsanvändning som börjar bli aktuella igen.

Centerpartiet och Kristdemokraterna slog tillsammans med oss vakt om rättssäkerheten och det fria samhället och bordlade förslagen. Nu lägger de sig platt för den övriga regeringen.

Under våren kommer Integritetsskyddskommitténs delbetänkande. Man kan misstänka att den inte kommer att vara så nådig i sin kritik mot hur lagstiftningsarbetet går till i bland annat dessa frågor. Centerpartiet och Kristdemokraterna vill invänta kommitténs arbete, och det ska bli spännande att se vad som händer om några veckor.

Herr talman! Behovet av förstärkt parlamentarisk kontroll på detta område är akut. Det kommer också att växa om den nuvarande användningen av hemlig teleavlyssning och teleövervakning fortsätter att öka och det dessutom tillkommer nya varianter av tvångsmedel. Vänsterpartiet anser att det behövs ett bättre helhetsgrepp över tvångsmedelsanvändningen som är vidare än enbart en årlig skrivelse för att förstärka tillsynen och den parlamentariska kontrollen av användningen av hemliga tvångsmedel. Vänsterpartiet hoppas att regeringen prioriterar arbetet med att gå vidare med de förslag som fanns i utredningsbetänkandet *Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användande av hemliga tvångsmedel, m.m.*, förslag som åtminstone är ett steg på vägen mot en förbättrad rättssäkerhet när det gäller dessa frågor.

Anf. 31 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Herr talman! Låt mig börja med att konstatera att varje avlyssning och varje övervakning innebär en inskränkning av den enskilda individens integritet. För att tvångsmedel som hemlig telefonavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning ska få användas krävs det att det är ett yttersta hjälpmedel för myndigheter att inhämta information i vissa förundersökningar angående grova brott. Det krävs att åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen, och de hemliga tvångsmedlen får bara användas när en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig.

För att användning av tvångsmedel ska kunna tillämpas krävs att tre allmänna principer är uppfyllda. Det är ändamålsprincipen, som knyter

an till att tvångsmedlet ska vara knutet till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats, det är behovsprincipen, som säger att det ska finnas ett påtagligt behov av detta tvångsmedel och att en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig, och det är dessutom proportionalitetsprincipen, som innebär att tvångsmedel får tillgripas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men som i övrigt uppkommer och åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

I samband med riksdagsbehandlingen av förra årets skrivelse motsvarande den som vi i dag har på bordet framförde riksdagen två tillkännagivanden till dåvarande regering. Det första gällde ett tillkännagivande om en tydlig och snar förändring av redovisningens innehåll. I årets skrivelse, som vi har på bordet, lämnas ytterligare uppgifter, såsom uppgifter om de förundersökningar där man fått tillstånd att använda hemliga tvångsmedel. Det är i år en fylligare redovisning av åtgärdernas resultat. Nu redovisas andelen fällande domar för brott som låg till grund för besluten om avlyssning.

Tillkännagivandet avsåg också att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med förslag om tillämpningen av hemliga tvångsmedel kan underställas en starkt parlamentarisk kontroll. Regeringen arbetar nu aktivt med flera förslag i syfte att åstadkomma en starkt parlamentarisk kontroll av tillämpningen av hemliga tvångsmedel.

Det har kommit förslag om en nämnd, som har föreslagits i SOU 2006:98, *Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användande av hemliga tvångsmedel, m.m.* Där föreslås en nämnd under regeringen som ska få till uppgift att utöva särskild tillsyn av den verksamhet där det förekommer verkställighet av hemliga tvångsmedel. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med en proposition i ärendet under detta halvår, vilket får anses skyndsamt.

Det är viktigt att stärka rättssäkerheten. Därför är det viktigt att denna nämnd kommer till stånd, och den kommer att vara ett komplement till den redovisning som riksdagen får på sitt bord. Redovisningen till riksdagen kommer att fortgå. Arbetet med en fylligare och tydligare redovisning fortsätter.

Herr talman! Regeringens skrivelse om redogörelsen för tillämpningen av dessa bestämmelser om tvångsmedel gäller år 2005. Det är viktigt att förtydliga att denna skrivelse behandlar en redogörelse av tillämpningen av dessa tvångsmedel för ett verksamhetsår med en socialdemokratisk justitieminister. Jag vill därför tacka Maryam Yazdanfar för den självkritik som hon framförde här. Hon sade så här: Det är obegripligt för mig varför man inte kan rösta med vår reservation.

Hon såg behovet av en heltäckande och fullständig bild av läget. Jag kan instämma i det. Jag kan bara beklaga att den självkritiken inte har funnits tidigare. Jag kan också tacka den nya, borgerliga, regeringen som har utvecklat, förbättrat och fördjupat den här skrivelsen. Den har blivit tydligare och klarare.

Jag kan därmed också förklara lite varför vi inte går med på motionen och Socialdemokraternas reservation. I motionen säger Socialdemokraterna att man vill inrätta en särskild nämnd för granskning av hemliga tvångsmedel. Redan i fjol fick dåvarande socialdemokratiska regering ett tillkännagivande från riksdagen om att stärka den parlamentariska kon-

trollen. Detta arbetar nuvarande borgerliga regering med och avser att återkomma om till riksdagen under detta halvår.

Vidare vill Socialdemokraterna i sin motion att den årliga skrivelse i vilken redovisas användandet av hemliga tvångsmedel ska fortsätta att utvecklas och fördjupas. Den borgerliga regeringen avser också att utveckla och fördjupa de årliga skrivelserna.

Vidare vill Socialdemokraterna i sin motion att riksdagen fortsättningsvis ska få redogörelser om arbetet med hemliga tvångsmedel. Detta arbetar nuvarande borgerliga regering med. Riksdagen kommer i fortsättningen att få redovisning till riksdagen.

Herr talman! I årets redovisning har den borgerliga regeringen gjort en fylligare och tydligare redovisning av tillämpningen av hemliga tvångsmedel under verksamhetsåret 2005. Det är viktigt att riksdagen i fortsättningen får redovisningen för att kunna tillämpa och granska hemliga tvångsmedel. Det är också viktigt att en särskild nämnd får till uppgift att utöva särskild tillsyn av den verksamhet där det förekommer verkställighet av hemliga tvångsmedel. Det är positivt att årets rapportering har blivit fylligare och tydligare, och vi ställer oss positiva till att rapporteringen utvecklas än mer.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (m).

Anf. 32 PETER ALTHIN (kd):

Herr talman! Jag känner igen mig lite när jag står här. Det är ungefär som att stå i en rättssal och komma som nr 8 i ett gäng där man håller med dem som har varit precis före. Det Ulrika Karlsson har sagt här är ungefär det jag hade tänkt säga, och frågan är naturligtvis: Blir det bättre om jag säger det en gång till? Vad tror talmannen?

Jag har några synpunkter att framföra i varje fall.

Det här är vårt sätt från riksdagen att göra en granskning av tillämpningen av de här tvångsmedlen. Under den något mera olyckliga tid då jag tillhörde ett parti som tillhörde oppositionen så återkom jag gång efter gång med krav på förbättringar av just den här redogörelsen. Säkert kan någon socialdemokratisk ambitiös tjänsteman plocka fram mina anföranden från tidiga år, där man kan se att jag återkommer med detta: Man måste ha det fylligare. Vi måste förstå vilken innebörden i dessa siffror är. Vad betyder det att 50 procent eller 48 procent har haft betydelse för en förundersökning? Vad betyder det egentligen? Och vad betyder det att det är så få fall där domstolen säger nej till en begäran om tillstånd? Hur många fällande domar finns det? Hur kan vi öka vårt krav på den här översikten och den parlamentariska kontrollen?

Jag stod säkert här även förra året och sade detta. Socialdemokraterna, som då hade större maktposition än i dag, lovade att det skulle bli bättre. Det tyckte vi alla, och nu har det faktiskt blivit bättre. Det intressanta, herr talman, är att vi alla tycker det, inte bara vi som står bakom förslaget utan även reservanterna tycker att det blivit bättre. Men självklart kan saker och ting bli ännu bättre. Det är självklart, eftersom det handlar om viktiga saker.

Kristdemokraterna har alltid slagits för integritetsfrågor. När vi tar ett beslut om hemliga tvångsmedel, till exempel hemlig teleavlyssning, vill vi veta effekten av det hela. Vad kom det ut av det? Var det meningsfullt? Ledde denna avvägning någonstans? Det skedde under en tid, 2005, då socialdemokratin styrde landet, i viss mån med hjälp av andra partier. Det har blivit bättre. Om det förhållit sig så olyckligt att vi fortfarande varit i opposition hade jag med tanke på denna redovisning medgivit – det kan jag lova, herr talman – att det blivit bättre.

Säkert hade jag inte varit helt nöjd, för det är jag sällan. Det ska vi inte heller vara när vi har en kontrollfunktion. Vi ska inte vara helt nöjda. Allting kan bli lite bättre. Det har det blivit också i detta fall, vilket känns bra.

Det kan emellertid bli ännu bättre. Vi vill veta hur många fällande domar det lett till, någon reservant talade om överskottsinformation, vilket jag tycker också är viktigt, alltså att vi är på tårna och kontrollerar att den sköts ordentligt. Vidare tror jag att nämnden blir ett komplement för att vi ska kunna känna trygghet vad gäller kontrollen över de hemliga tvångsmedlen.

Sammanfattningsvis instämmer jag i det som sagts. Möjligen tycker jag att de som känner behov av att vi ska ansluta oss till reservanterna i stället borde komma till oss. Det verkar lite enklare och kanske också lite bättre. Det har alltså blivit bättre, och vi ställer oss bakom skrivelsen och utskottets förslag.

Anf. 33 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Justitieutskottets betänkande JuU4, som nu debatteras, gäller hemliga tvångsmedel. Själva idén med hemliga tvångsmedel har vi från Miljöpartiets sida haft stora problem med, främst för att det handlar om ett informationsöverskott. Det innebär att vi får olika typer av information som vi hoppas att den goda staten klarar av att hantera så att det kan leda till bra saker och lösa brott.

Problemet i detta fall är att den parlamentariska kontrollen inte är riktigt vad den borde vara. Dessutom ser vi ett problem med att själva redogörelsen för de tillstånd som funnits för just hemlig avlyssning varit av sådan art att vi inte riktigt kunnat se att uppläringsfrekvenserna levt upp till de krav som ställts. Nu ser vi att det blivit bättre, även om den egentliga frekvensen ligger runt 50 procent. Det kan vara bra.

Just det här förslaget är emellertid inte det stora frågetecknet utan det är en del i den upptrappning av hemliga tvångsmedel som vi kommer att få se de närmaste tre fyra åren. Från Miljöpartiets sida vill vi därför ansluta oss till den reservation som Vänsterpartiet har till betänkandet, det är alltså reservation 2. Efter diskussioner i gruppen har vi kommit fram till att inte följa den tidigare idén om att yrka bifall till förslaget i betänkandet, utan i stället lyft upp frågan om en reservation. Vi vill därför yrka bifall till reservation 2.

Anf. 34 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Jag måste i Peter Althins efterföljd säga att det hela inte blir enklare när man är allra sist ut. Jag har dock hunnit göra några reflexioner med anledning av debatten.

Jag håller i allt väsentligt med om det som Ulrika Karlsson säger. Hon tar upp viktiga saker och redovisar enligt min mening ett sant historiskt händelseförlopp. Hon sade att tvångsmedelsanvändningen innebär en kränkning av enskildas integritet. Jag skulle vilja lägga till att det innebär lite mer än så. Det innebär att statsmakterna också gör våld på de medborgerliga fri- och rättigheter som vi enligt grundlagen har, låt vara att det sker i brottsbekämpande syfte. Därför är det naturligtvis oerhört viktigt att den uppföljning som riksdagen gör blir så bra som det över huvud taget är möjligt.

Herr talman! Jag har haft förmånen att följa dessa rapporter sedan jag kom in i riksdagen 2002. När man lägger dem bredvid varandra måste jag säga att det är svårt att se hur rapporterna utvecklats – fram till i år, för nu har det skett materiella förändringar i redovisningen. Det mycket kryptiska begreppet ”har tvångsmedlet haft någon betydelse för förundersökningen” har fått en mer väldefinierad innebörd, vilket givetvis är mycket bra. Det är också bra att det yttersta måttet på effektiviteten i tvångsmedelsanvändningen, nämligen andelen fällande domar, öppet redovisas.

För mig som är starkt intresserad av rättssäkerhetsfrågor är det glädjande att ytterligare förbättringar aviseras i regeringens skrivelse. Det gäller bland annat en stark parlamentarisk kontroll. En sådan kontroll inom ramen för en nämnd ska naturligtvis inte finnas i stället för den redovisning som sker till riksdagen utan vara ett tillägg till den.

Jag vill avsluta med att säga att jag mot den bakgrunden är lite förvånad över framför allt Socialdemokraternas reservation i ärendet. Den nya justitieministern har tillbringat ungefär 150 dagar i Rosenbad. Man skulle kanske, herr talman, kunna efterlysa lite större tålmod hos dem som haft mer än 700 dagar i Rosenbad till sitt förfogande.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Särskild utlänningskontroll

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU5
Särskild utlänningskontroll (skr. 2006/07:18).

Anf. 35 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag vill inleda debatten med ett lite längre citat.

”Anklagelsen för terroristbrott är mycket suddig. Den kan ge intryck av att terrorister begår en särskild sorts brott som det krävs särskilda lagar för att bemöta. Men så är det inte. Allt som terrorister kan tänkas begå är förbjudet sedan urminnes tider: mord, sabotage, allmänfarlig ödeläggelse, kidnappning och så vidare.

Skillnaden mellan terrorister och andra förbrytare är i lagens mening inte deras gärningar utan deras etnicitet. Vit svensk kan definitionsmässigt aldrig vara terrorist, samtliga icke-vita utlänningar i Sverige kan vara det.

Skillnaden mellan terrorister och vita är brutalt enkel. Mot vita behövs bevis. Det behövs inte mot svartskalle, ty då kan terroristlagstiftningen träda i funktion. Om svartskallen är oskyldig vill säga, ty dessa lagar tillämpas bara mot oskyldiga. För finns det bevis om mord, sabotage eller kidnappning så döms de ju som vanligt. Domstolarna dömer problemfritt svartskallar varje dag om det finns bevis. Terroristlagarna är till för oskyldiga.

Och en vit svensk kan självfallet aldrig behandlas på det sättet.”

Dessa ord är inte mina. De kommer från Jan Guillou. Han ska ha äran av att ha skrivit dem. De är emellertid värda att under dagens debatt tas i beaktande av kammarens ledamöter. Det vi nu diskuterar, särskild utlänningskontroll, handlar nämligen i grund och botten om att det ska finnas en särskild lagstiftning, som inte berör mig eller herr Althin eller Ertsborn eller någon annan i denna kammare utan den som är utlänning och det som gör det extra straffbart att vara just utlänning, med straffpåföljder som inte finns för den som sedan generationer är född i landet. Det är en farlig utveckling, för den påverkar inte bara möjligheterna till rättssäkerhet för utländska medborgare utan också hur vi tänker och funderar.

Vänsterpartiet ställde under valrörelsen en fråga genom ett opinionsinstitut till ett stort antal svenskar. Frågan var: Tror du att kampen mot terrorismen, i Sverige och i världen, påverkar svenskarnas inställning till personer med utländsk bakgrund negativt eller tror du inte det?

Svaret, vilket jag tror att kammarens ledamöter egentligen är medvetna om, var överväldigande. 65 procent var övertygade om att kampen mot terrorismen, som den har kommit att kallas, påverkar våra uppfattningar negativt. Och, om någon partiföreträdare är intresserad av det, en majoritet i samtliga partier hade denna uppfattning. Inte oväntat var majoriteten tydligast bland Vänsterpartiets väljare. Kanske än mindre oväntat var att majoriteten var minst bland Folkpartiets väljare.

Men majoriteten av alla partiers sympatisörer ansåg att det här var en farlig utveckling eller att man åtminstone påverkades negativt i sin uppfattning.

Det här är ett mönster som vi har kunnat se sedan en tid tillbaka. Tidigare har det diskuterats olika tvångsmedel i kammaren, både i dag och vid tidigare tillfällen. Det är alltid lätt att säga att ett tvångsmedel är befogat just vid det tillfälle då det ska införas, precis som att en lagstiftning kan tyckas vara befogad just vid det tillfälle då den införs. Tänk om det fasansfulla inträffar! Tänk om en terroristhandling begås! Ska vi då inte kunna säga att vi gjorde allt vi kunde?

Men i skuggan av vad som då sker – med de små stegens tyranni – inför man ett samhällssystem som få egentligen är förespråkare för. Det är ett system av kontroll. Det är ett system av repressalier. Inte minst är det i det här fallet också ett system av misstänkliggörande.

Det här är bakgrunden till att Vänsterpartiet under den allmänna motionstiden föreslog att man skulle avskaffa den särskilda lag för utlänningskontroll som vi i dag diskuterar. Skrivelsen i sig har ju inte föranlett någon motionsrätt, men vi är glada att Miljöpartiet ändå har anslutit sig till vårt förslag från motionstiden och att vi åtminstone är två partier i kammaren som vill avskaffa denna diskriminerande lagstiftning.

I grunden är argumentationen inte så svår. Lagen är onödig. De saker som den förväntas hantera är möjliga att hantera ändå med annan lagstiftning. Man ska bestraffa brott – naturligtvis i Sverige om det är där handlingen begås. Man kan också lämna ut utländska medborgare till de stater som de kommer ifrån om man önskar det. Den lagstiftningen finns på plats ändå.

Därför är den lagstiftning som vi diskuterar i dag ingenting annat än ett enda stort misstänkliggörande av människor med annan etnicitet än den som de allra flesta i kammaren i dag representerar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen och föreslår att kammaren i dag tar chansen att avskaffa svartskallelagen.

Anf. 36 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Brotts ska beivras. Terrorism ska bekämpas. Vi har i dag en världsordning där det så kallade kriget mot terrorismen har största prioritet. Av rädsla för att hamna på efterkälken vill Sverige vara med på tåget till vilket pris som helst trots att några egentliga hot inte verkar föreligga för Sveriges del.

Vi ska helst vara bäst. Den förra regeringen, som vi stöttade, hade en justitieminister som såg som sin uppgift att verkligen eskalera detta. Den justitieminister vi har i dag var tidigare väldigt kritisk mot det som den förra regeringen gjorde avseende den typ av frågor som vi också tagit upp i dagens två tidigare debatter. Tyvärr verkar hon bara ha fortsatt, och hon gör det hon ska göra så att Sverige inte framstår som mindre duktigt i EU-klassen.

Problemet är inte att det finns partier i riksdagen i dag som på något sätt skulle försöka stötta organiserad brottslighet, för det gör det inte. Problemet är snarare att det finns för många partier som blundar för de bieffekter som denna tänkta lagstiftning och den nuvarande lagstiftningen har för de människor som helt oskyldiga drabbas av detta.

Vi har en lag om särskild utlänningskontroll som vi tillsammans med Vänsterpartiet vill upphäva. Vi har en reservation om detta i betänkandet, och jag vill lyfta fram den.

Vad det handlar om är att denna lag lyfter fram och pekar ut människor och skapar den alienering som är så farlig. När vi är ute och träffar folk på gatan, i föreningar och i olika andra sammanhang brukar vi försöka lyfta fram det goda i att ha en lagstiftning så att alla vet vad som gäller. Ibland får vi då frågan: Är jag särskilt utsatt? Då brukar vi svara: Nej, alla är lika inför lagen. Vi har en grundläggande rättssäkerhet som gäller för alla i detta land.

Därför blir en sådan här lag väldigt otydlig, eller snarare övertydlig. Jag tänker på paradoxen i att en särskild grupp av människor i vårt land beroende på sitt utlänningskap eller grad av utlänningskap pekas ut på ett särskilt sätt. Denna del av texten, som vi särskilt har lyft fram, tenderar

också att vara nitisk såtillvida att det finns en uppdelning redan i grunden.

När jag är ute och träffar människor och ska försöka lyfta fram det goda med en tydlig lagstiftning riskerar jag alltid att få frågan: Men vad duger den här lagen till? Varför har vi en lag som heter lagen om särskild utlänningskontroll? Den otydligheten tror jag att vi råder bot på genom att upphäva denna lag.

Jag yrkar bifall till den reservation vi har tillsammans med Vänsterpartiet.

Anf. 37 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Detta handlar i likhet med förra ärendet om en årlig skrivelse från regeringen. Den har lämnats av alliansregeringen. Som tidigare nämnts i debatten har dock alliansregeringen inte hunnit regera så många dagar ännu, vilket innebär att den skrivelse som har lämnats egentligen är en granskning av den socialdemokratiska regeringen. Granskningsperioden är från den 1 juli 2005 till den 30 juni 2006. Det innebär att alliansregeringen delvis kommer att granska den socialdemokratiska regeringen också i nästa års skrivelse.

Denna skrivelse kommer varje år och är ett sätt för oss att utöva en parlamentarisk kontroll över hur lagen om särskild utlänningskontroll tillämpas.

Vad är då denna lag? Jag tror att det finns anledning att ta upp det, för i vissa delar landar denna debatt väldigt fel och blir väldigt slarvig. Jag måste säga att jag reagerar mycket starkt på begreppet svartskallelagen.

Terroristlagarna kom första gången 1973 och permanentades 1975. Motivet var att kunna bekämpa internationell terrorism, att göra det möjligt att hindra terrorister från att komma in i Sverige, stanna kvar här och använda Sverige som bas. Det handlar om att ta hänsyn till rikets säkerhet. Det handlar om att motverka terroristbrott.

Motivet är ganska tydligt. Också ett rättssäkert samhälle måste kunna skydda sina medborgare men även människor bosatta i landet som finns här bland annat av asylskäl. Vi måste ha en skyddande lagstiftning.

Hur ser hotläget ut i dag? Ja, det finns väl inga direkta hot mot Sverige just nu. Dock finns det naturligtvis alltid en risk att man använder Sverige som bas för annat. Jag ber att få påminna om att det inte är särskilt länge sedan det skedde terroristdåd i London, där bussar sprängdes den 7 juli 2005. Det är strax två år sedan. Jag vill påminna om Madrid. Jag vill påminna om den 11 september. Jag vill återigen påminna om att lagen är av ganska gammalt datum och har ansetts motiverad. Den kom 1973 och permanentades 1975.

Vad hände mer 1975? Den 24 april slog medlemmar ur den så kallade Röda armé-fraktionen till. De kom ursprungligen från någonting som kallades för det socialistiska patientkollektivet. Man angrep den tyska ambassaden. Motivet var att från svensk mark kräva att 26 fängslade västtyska terrorister skulle släppas och att Sverige skulle ordna en Boeing 707 med besättning. Denna skulle finnas på Frankfurts flygplats.

Vad hände? Man meddelade ganska snabbt att man skulle skjuta militärattachén, och mycket riktigt, kl. 14 sköts militärattachén med fem skott. Nu fick man inte riktigt som man ville, vilket innebar att man kl. 22.20 beslutade att man skulle skjuta också handelsrådet Heinz Hille-

gaart. Militärattachén avled inte omedelbart. Svenska poliser fick en möjlighet att hämta honom. Man var tvungen att i princip klä av sig naken för att göra det, men han avled senare på sjukhuset.

Detta år permanentades terroristlagen. Det finns ibland motiv även för ett rättsäkert samhälle att kunna skydda sig.

Man ska inte använda den här lagen för en diskussion om etnicitet. Då tycker jag att man förstör diskussionen, såvida det inte är tyskar, som det handlade om i det här fallet. Men det är inte fråga om en svartskallelagstiftning utan det är fråga om en möjlighet för samhället att få skydda sina medborgare men också människor som kan finnas här av bland annat asylskäl.

Det som är mest förvånande är att Vänsterpartiet inte har motionerat om det här förut. Det är första gången man tar upp det. De här skrivelserna brukar föranleda ett enigt utskott, och Vänsterpartiet brukar delta, likaväl som Miljöpartiet i ett enigt utskottsbetänkande när det gäller skrivelserna. De har inte behandlats över huvud taget den senaste mandatperioden. Man kan fråga sig vad Vänsterpartiet har kommit på och vad det är Miljöpartiet, kanske lite slarvigt, har råkat snubbla på. Vad är nytt? Har världen blivit så mycket tryggare sedan förra året? Vad är motivet?

I motivet sägs det att det här är rättsosäkert samtidigt som det saknas tvåpartsförfarande och liknande. Men jag tror att det är viktigt att också påpeka att i de fall man ska tillämpa lagen måste det hämtas yttrande från Migrationsverket. Om det inte är väldigt brådskan, och de fallen kan ju finnas, ska man också inhämta yttrande från tingsrätten, där även den person som eventuellt kan utvisas har rätt att få delge sin uppfattning. Det är inte så hemligt, det är inte så rättsosäkert som man försöker göra gällande.

Det är till och med så att i det fall man kan fastslå att det är en terrorist som är farlig för oss skyddar vi ändå den personen om han skulle vara hotad. Det innebär att han har möjlighet att få stanna kvar i landet, med en liten begränsning. Han måste göra en anmälan. Frågan är om vi inte ändå kan anse att det i det fallet är lämpligt.

Missbrukas den här lagen? I den här skrivelsen kan alla läsa att den har tillämpats två gånger i år, inga nya fall. Egentligen är det personer som har begärt att få besluten omprövade. Totalt har man på 15 år tillämpat lagen 34 gånger. Det handlar inte om mer.

Konstitutionsutskottet har granskat rättstillämpningen ganska nyligen. Konstitutionsutskottet sade då att granskningen inte gav vid handen annat än att ärendena handlades med iakttagande av enskildas grundläggande fri- och rättigheter som de utformats i lagstiftningen. Granskningen har inte gett anledning till något ytterligare uttalande.

Jag blir lite fundersam just därför att jag lyssnade på en interpellationsdebatt i går där Kalle Larsson interPELLERADE justitieministern och också identifierade att det kan finnas hot mot iranska asylsökande här i landet, i första hand kanske från den iranska regeringen. Men det finns faktiskt en möjlighet att även organisationer kan ha ett syfte att komma åt flyktingar och asylsökande här i landet och därmed också utöva terroristbrott.

På något sätt måste Kalle Larsson här ha slagit knut på sig själv. I interpellationsdebatten med justitieministern i går insåg han att samhället måste kunna vidta någon form av åtgärder för att skydda medborgare här. Men i dag anser han det inte, då är det svartskallelagstiftning.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag och med att citera Anna-Greta Leijon efter ambassaddramat. Det handlar om utvisningen: ”Det var ingen lockande framtid att ha tyska terrorister sittande i svenska fängelser med risk för fritagningar.”

Bifall till utskottets förslag!

(Applåder)

Anf. 38 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Vad är det vi får höra som försvar för den här lagstiftningen egentligen? Jag har hört två argument. Krister Hammarbergh får hjälpa mig om det finns fler i hans något yviga argumentation.

Det ena är att det är en gammal lag. Den har funnits förut. Okej! Det finns många gamla lagar som kan förtjäna att ses över och eventuellt också avskaffas. Vi behöver inte dra en rad av dem som vi tidigare i historien har avskaffat. Det är inget skäl i sig att lagen är gammal.

Sedan gör Krister Hammarbergh en uppräkningslista av terroristaktioner genom tiderna. Det är en intressant historisk exposé. Han försöker liksom antyda att vill man inte ha den här lagstiftningen vill man vara lite mildare, mjukare, kanske rent av förlåtande och välkomnande till de aktiviteter som har utförts från terroristernas sida.

Men, och det är min första konkreta fråga, hade de aktioner som Krister Hammarbergh nämner varit lagliga om den här lagstiftningen inte hade funnits? Hade det plötsligt saknats straff i Sverige för kidnappning, mord och vad det nu var mer av brottslighet som vi kunde räkna upp. Jag tror inte det.

Det är intressant att Krister Hammarbergh följde interpellationsdebatten i går. Jag hoppas att fler gjorde det. Den finns ju att läsa i efterhand på riksdagens hemsida om man så önskar. Den handlade om att Sverige och Säpo har tillåtit att personer från den iranska regimen har spionerat på flyktingar och andra svenska medborgare.

Men lagen om särskild utlänningskontroll har ingen betydelse i den frågan. Där är det bara att gå direkt och pröva om brott har begåtts. Det finns inga bekymmer med det. Men Säpo har valt att inte göra det och att i stället sekretessbehandla uppgifter just med hänvisning till terroristlagstiftningen. Den interpellationsdebatt vi hade i går har Krister Hammarbergh uppenbarligen missförstått.

Anf. 39 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att fråga Kalle Larsson om han fortfarande står för begreppet svartskallelagstiftning. Jag tycker att det är kränkande, för det handlar inte om etnicitet. Det skulle, vilket jag knappast tror, kunna handla även om norrmän. Gör inte det här till en etnisk debatt!

Krister Hammarbergh gör en historisk exposé, säger Kalle Larsson. Låt mig då fråga Kalle Larsson: Finns inte terrordåd? Har inte en stat eller ett land behov av att skydda sig? Jag vill hävda det. Det är kanske där vi har olika uppfattningar. Men gör det inte till en etnisk fråga!

Terrordåd är förbjudna. Man får inte mörda. Man får inte bränna. Syftet med den här lagstiftningen är faktiskt att förhindra att brottet uppstår. Eller är Kalle Larssons lösning: Låt dem härja fritt och lagför dem i efterhand!

Det här drar in integriteten för människor som kommer härifrån som har syftet att komma åt någon som finns i det här landet. Det är sant och det är riktigt. Jag vill hävda att ett land som Sverige måste kunna skydda sig mot den typen av brott. Där skiljer vi oss uppenbarligen också åt.

Det är ett bekymmer när utländska stater väljer att förfölja sina tidigare medborgare. Det är betydligt svårare att komma åt. Men fallet kan likaledes vara att det inte är en stat utan en organisation, kommunistisk eller någon annan, som vill förfölja människor här. Där har vi en möjlighet att tillämpa den här lagen. Eller anser Kalle Larsson att det är skillnader i hur man förföljs?

Anf. 40 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag är inte säker på att logiken blev klarare av det anförandet.

Nu gjorde Krister Hammarbergh den klassiska finten som jag tror att kammaren ska vara medveten om. Om man inte vill ha den här lagstiftningen är man egentligen av en annan uppfattning om huruvida terrorism ska bekämpas eller inte. Jag faller inte i den fällan. Jag bemödar mig inte ens om ytterligare kommentarer.

Jag går till frågan om svartskallelagstiftning. Vi kanske ska byta ord till icke-svensklagstiftning, särskild lag för bekämpande av icke-svenskar. Om det är bättre beteckningar för dig så använd dem i stället. Jag tror att de flesta människor i det här landet är väl medvetna om att det är få normmän som kommer att prövas – om de inte är just svartskallar – enligt denna lagstiftning. Det är långt mycket vanligare att det är personer med mörk hudfärg och svart hår som betraktas som terrorister. Det är just där misstänklighöret uppstår.

Jag vill kort informera Krister Hammarbergh om att det finns något som kallas för förberedelse till brott också i de flesta andra lagstiftningar. Den här lagstiftningen hjälper oss inte på ett sätt som annan lagstiftning inte skulle göra för att förhindra förberedelse till brottslig verksamhet i Sverige. Förberedelse till terroristbrott eller annan brottslighet är inte heller tillåtet, och det kan bestraffas. Kan inte Krister Hammarbergh i sin sista replik i det här replikskiftet tala om för oss vilka förberedelser till brott som denna lagstiftning vill komma åt och kan komma åt som inte annan lagstiftning redan täcker?

Jag försöker vädja till Krister Hammarbergh att se mer överblickande på detta. Är inte Krister Hammarbergh lite orolig för vad det är för samhällssystem vi håller på att bygga när människor upplever att kampen mot terrorismen har inneburit att vi har så mycket mer negativa uppfattningar om människor från andra länder?

Anf. 41 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Herr talman! Låt oss konstatera att terrorn byter ansikte. Tack och lov försvinner vissa terrorgrupper – tyska och italienska. Nya terrorgrupper dyker upp. Det är i första hand inte fråga om etnicitet.

Jag ska inte tacka Kalle Larsson, men det är bra att du snyggar upp lite grann och tar bort begreppet svartskallelagstiftning och ändrar det till icke-svensklagstiftning. Det är bra att du inte gör detta till en debatt om etnicitet. Vad du gör här är att du själv pekar ut dem med annan hudfärg som terrorister. Det är slarvigt. Jag tror inte att det var ditt syfte, men det var den slutsats du själv kom fram till.

Jag tror inte att normmän kommer att ställa till det. Jag hoppas innerligt det. Det är icke fråga om en lagstiftning om etnicitet utan det är fråga om att kunna skydda samhället mot människor som vill skada det rätts-samhälle vi är rädda om.

Jag hoppas att vi slipper ha denna typ av debatter i framtiden. Någon-ting har hänt. Det här har tidigare inte föranlett Vänsterpartiet att väcka motioner. Nu har plötsligt idén kommit upp. Frågan är vilken händelse det är som har gjort att Vänsterpartiet har kommit fram till att den här lagstiftningen är helt felaktig jämfört med tidigare. Jag har svårt att förstå varför, men tidigare har man uppenbarligen inte haft någon uppfattning om den.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 42 JAN ERTSBORN (fp):

Herr talman! Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer frågan om lagstiftningen är onödig. Jag skulle önska att Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade rätt, och då skulle jag också instämma i deras reservation. Men tyvärr ser inte verkligheten ut på det sätt som Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill beskriva. Vårt land – liksom andra demokratier – behöver verktyg för att skydda sig mot terrorister. Här är ett verktyg som har använts i ett mindre antal fall.

Vi i Folkpartiet liberalerna blev ofta under förra mandatperioden beskyllda för att vi inte iakttog säkerhetsintressena i tillräckligt stor utsträckning. Men det är vad vi försöker göra. Det är vår ambition att vi ska ha ett rättssäkert samhälle i Sverige. Vi skulle önska att denna lagstiftning skulle kunna hanteras inom ramen för ett offentligt tvåpartsförhållande i domstol. Men det finns i den här lagstiftningen och i problemet med terrorism saker och ting som inte kan offentliggöras. Utskottet har i betänkandet pekat på det speciella förhållandet att det finns uppgifter som vår regering får från utländska regeringar som inte kan offentliggöras. Det är viktigt att veta att det finns skäl för att ha den ordning vi har.

Som den rättssäkerhetsivrare jag påstår att jag är, och som vi alla i Folkpartiet försöker att vara, är jag ändå tillfredsställd över att det är ett så litet antal fall som kommer i fråga. Det är mycket begränsat, som Krister Hammarbergh har visat här. Det ska vi känna stor tillfredsställelse över.

Genom att inte säga mer ger jag kollegan Althin en möjlighet att tillföra debatten ytterligare något. I övrigt kan jag i allt väsentligt instämma i vad Krister Hammarbergh har anfört.

Anf. 43 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Det var inte ett så uttömmande anförande, men det var klart och tydligt. När man dessutom säger att man i allt väsentligt instämmer i tidigare anförande finns det mängder av frågor att ställa. Eftersom instämmandet kom där vill jag klargöra att för min del tycker jag att begreppet svartskallelagstiftning i allt väsentligt är passande för den här lagen även i fortsättningen. Jag försökte hjälpa en tidigare debattör att hitta lagstiftningsetiketter som han själv tyckte passade bättre.

Jan Ertsborn nämner att detta skulle vara en lagstiftning som används sällan och att vi ska vara glada för det. Det ska vi förstås. Men ett problem med lagstiftningen är att den har en signaleffekt. Jag har många gånger fått frågan varför detta kommer fram nu. Varför har ni börjat med den typen av funderingar vid det här tillfället? Vad är det som har hänt?

Det som har hänt är att människors uppfattningar har börjat vridas i allt tydligare främlingsfientlig riktning. Jag tänkte ställa en fråga till Jan Ertsborn. Även om användandet är begränsat, finns det inte en risk att det ger signaler om att människor med utländsk bakgrund kan behandlas annorlunda, mindre rättssäkert, än personer som har svensk bakgrund? Det är inte bara jag som ställer den frågan. 57 procent av Jan Ertsborns egna sympatisörer svarar ja på frågan om de tror att kampen mot terrorismen har påverkat svenskarnas inställning negativt. Hur vill du hantera detta? Är det med fortsatt stöd till lagstiftning som i allt väsentligt inte behövs?

Anf. 44 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Herr talman! Till skillnad från en del andra debattörer försöker jag svara på de frågor som ställs i interpellationsdebatter. Det tycker jag att vi ledamöter skulle vara lite bättre på.

När det gäller Kalle Larssons första fråga om etiketten tycker jag inte att det är något som helst fel att kalla lagen vid dess rätta namn, nämligen lagen om särskild utlänningskontroll. Det är så den heter, och det är den perfekta etiketten.

När det gäller signaleffekten och risken vore jag inte ärlig om jag inte medgav att det finns en risk på det sätt som Kalle Larsson anför. Men lagstiftningen har en helt annan signal i en helt annan riktning, nämligen i den riktning som gör att vi förhoppningsvis aldrig får se några terroristbrott i det här landet. Det är den viktiga signalen och den viktiga riktningen i den här lagstiftningen, nämligen att det aldrig ska bli aktuellt att tillämpa lagen.

Anf. 45 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Då kvarstår frågan om det inte finns annan lagstiftning som har samma effekt att förhindra den brottslighet vi här talar om. Den frågan återstår att besvara. Är inte terrorism och förberedelser till terroristaktiviteter klart och tydligt förbjudna redan i annan lagstiftning, och därmed är det möjligt att ingripa mot sådant?

Vi ska inte göra namnfrågan till en huvuddiskussion, men problemet med begreppet särskild utlänningskontroll är att det är lite svårt att veta vad som är vad. Är det en särskild kontroll av alla utlänningar? Är det en särskild utlänningskontroll som behöver kontrolleras? Det är den debatten vi har här. De som förespråkar lagstiftning menar att det är en särskild utlänningskontroll.

ning. Det är bara den person som förbereder brottslighet som behöver kontrolleras.

Min poäng är att det är det motsatta som sker, nämligen att det blir en särskild kontroll av utläningar och därmed också ett misstänkliggörande av människor med utländsk bakgrund. Kan Jan Ertsborn möjligen med den invändningen överväga namnfrågan en gång till?

Anf. 46 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att lagen har sin rätta beteckning. Signalsystemet är onekligen mest riktat åt det håll som är avsett, nämligen att förebygga brottsliga handlingar i det här landet.

Jag medger att de allra flesta brottsliga handlingar som jag kan tänka mig är det enligt brottsbalken eller annan speciallagstiftning i det här landet. Men som jag sade i mitt korta anförande finns det skäl för att i vissa mycket speciella situationer ha ett annat förfaringssätt, där man inte kan pröva saken i domstol. Det tycker jag är tillräckligt för att vi ska bibehålla den här lagstiftningen. Men som jag sade tidigare känns en restriktiv tillämpning oerhört tillfredsställande.

Anf. 47 PETER ALTHIN (kd):

Herr talman! Det vi nu håller på att diskutera är skrivelsen om särskild utlänningskontroll, som berör en tid då vi hade en annan regering, alltså mellan den 1 juli 2005 och den 30 juni 2006.

Jag har diskuterat och debatterat rätt ofta med Kalle Larsson – inte så ofta som vi vill kanske, men ändå – och jag tycker att det är ganska kul att debattera med honom. Det beror ofta på att vi när det gäller integritetsfrågor och rättssäkerhetsfrågor inte ligger så långt ifrån varandra som vi gör på andra områden, självklart. Men här tappar du, Kalle Larsson, i seriositet.

Genom att dunka på och kalla detta en ”svartskallelag” skrämmer du ju upp stora delar av den befolkning som besöker Sverige, som bor i Sverige och som kommer hit till Sverige. Du går ut och säger: Det finns en särskild lag för er, där vi kontrollerar er mer än någon annan, varje svartskalle på ett specifikt sätt. Du skrämmer ju allesammans! I mina ögon tappar du då lite av det allvar som du ibland ändå visar. Det finns till och med ljusa danskar som kan bli föremål för det här, som skulle säga att de är så långt ifrån svartskalle man kan komma.

Det här är en lagstiftning som ligger som en yttersta ram, som en yttersta gräns. Precis som du säger har vi en väldig massa bestämmelser i brottsbalken, men så finns det en möjlighet som man har tagit vara på här, nämligen om man kan befara att en viss person kan medverka till terroristbrott, alltså före förberedelsestadiet, som – du har läst på, och jag kan bekräfta att det är riktigt – det finns lagstiftning för. Det finns alltså en liten möjlighet att gå ett steg före.

Och detta, Kalle Larsson och alla andra som har synpunkter, ska man vara väldigt försiktig med och ha väldig kontroll över. Det finns ett kontrollsystem för det här, som du känner till om du har läst det här och som säkert alla andra känner till.

Kalle Larsson försöker göra en partipolitisk variant av det hela, och då frågar man: Vad har nu hänt? I vilka fall används den? Under 2005 fram till den 30 juni 2006 var det icke ett enda nytt fall, utan det är två

gamla fall som man prövar. Kom ihåg det, Kalle Larsson, när du skrämmer alla dem som vi står bakom, nämligen alla gäster i Sverige, alla invandrare som kommer till Sverige, alla som kommer hit med asylrätten, som vi värnar om! Du skrämmer upp dem när du säger detta. Det är inte ett enda nytt fall!

Det är viktigt att vi har kontroll på det hela. Hade det varit hundratals eller tusentals fall hade du möjligen haft något under fötterna. Jag tycker att det är viktigt att man har kontroll och verkligen undersöker för att se att det inte händer någonting, att det inte växer. Den kontrollen finns; det finns en parlamentarisk kontroll, och det finns en kontroll när det gäller de enskilda fallen.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen, Kalle Larsson, eftersom du dessvärre inte vill ha en seriös debatt utan tyvärr vill diskutera någonting helt annat.

Anf. 48 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Peter Althin i kraft av sitt ämbete och sin ålder i de här frågorna anser sig kunna döma ut andra debattörer som oseriösa. Det skulle vara mig fjärran att göra det med någon motdebattör. Man har sin frihet att från kammarens talarstolar framföra sina åsikter och delta i den allmänna politiska debatten. Jag tror att även de frågor jag ställer förtjänar sina svar.

Den första frågan är: Varför är Peter Althin så noga med att säga att det är en annan regering som man nu granskar? Skulle det på något vis minska skulden på den här regeringen att vilja fortsätta med denna lagstiftning?

Peter Althin nämner att inte ett enda nytt fall har kommit fram på senare tid, och då måste man väl få ställa frågan: Varför ska vi ha lagstiftningen om den inte ens behöver användas? Är det bara signaleffekter vi talar om? Är det bara effekten att människor ska veta att om man kommer från ett annat land ska man vara jåkligt försiktig – inte med att begå terroristbrott, för det är olagligt, inte med att förbereda terroristbrott, för det är olagligt, utan att dra på sig misstanken om att man eventuellt förbereder, tänker förbereda, drömmer om att förbereda, har läst någonstans om att förbereda eller har hört av någon att man kanske skulle kunna förbereda terroristbrott? Det är ju det man ska vara försiktig med.

Vi ska minnas att det finns en begränsad rättssäkerhet i den här processen. Det är en del av poängen med den – vi behöver inte bevisa något i vanlig mening.

Den viktiga frågan är, om lagstiftningen faktiskt inte används och det är förbjudet att både genomföra och förbereda brottslig verksamhet: Vad ska vi med den här lagen till? Vi har ställt oss den frågan, och vi har gett svaret.

Anf. 49 PETER ALTHIN (kd) replik:

Herr talman! Ja, Kalle Larsson, det här blir ännu mer förvirrande när du fortsätter, tyvärr.

Vi har en lagstiftning som inte används, kan man säga. Behövs den då? Ja, det kanske är därför som vi har den, för att förhindra. Du kan inte vara så borta i de här sammanhangen. Du har självklart rätt att ställa vilka frågor som helst. Att jag poängterar att det här hände under den

socialdemokratiska regeringen är för att du ska få ett historiskt perspektiv, som inte behöver gå tillbaka till 1975 utan som går tillbaka till 2005 och en del av 2006.

Självklart finns det lagstiftningar som efter ett visst antal år kanske inte behövs längre därför att de har tjänat sitt syfte. Den här lagstiftningen finns. Den har inte använts på något nytt fall under den period som skrivelsen redogör för. Det är bra – det är alldeles utmärkt att det är på det sättet.

Det är nonsens att påstå att det inte behövs någon bevisning. Då skrämmer du dem ännu mer. Stackarna på gatorna tror att det finns en risk för att man kan komma och gripa dem hur som helst, när som helst och utan att ha något som helst underlag.

Jag hoppas att denna brist i tankeverksamhet från din sida bara är ett tillfälligt litet glapp och att vi kan fortsätta att diskutera rättssäkerhetsfrågor och integritetsfrågor på ett seriöst och sakligt sätt fortsättningsvis.

Anf. 50 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag är inte rädd för fräna debatter, men det bör väl ändå noteras att den teknik som Peter Althin just nu använder inte är att svara på frågor och redogöra för sina motiv, utan det är att använda begrepp som ”förvirrande”, ”borta” och ”brist i tankeverksamhet”.

Jag undrar om de flesta som hör det håller med om det. Jag undrar om inte ganska många människor tycker att det är lite knepigt att man ska ha en särskild lagstiftning som bara berör utlänningar. Det är en lagstiftning som inte finns för att stoppa pågående brott eller bestraffa det, som inte finns för att hindra förberedelse till brott eller bestraffa det, utan som handlar om att om det finns en misstanke att någon eventuellt kommer att förbereda ett brott ska denne straffas för det.

Jag tror att många människor inte behöver bli uppskrämda av mig för att känna en viss fruktan för en sådan lagstiftning. Fruktan känner man nog ändå. Det är det som är det huvudsakliga problemet. Mängder av människor i vårt land är oroliga och känner sig rättmätigt diskriminerade på grund av sitt ursprung. Den här lagstiftningen, inte min argumentation, bidrar till den diskrimineringen. Den bidrar till känslan av att det finns särskilda lagar för särskilda människor. Det finns en särskild utlänningskontroll.

Vi menar att den borde avskaffas eftersom allt som bör bestraffas redan i dag är brottsligt.

Anf. 51 PETER ALTHIN (kd) replik:

Herr talman! Kalle Larsson säger att detta är en lag som bara berör utlänningar. Det är inte så konstigt med tanke på att den heter särskild utlänningskontroll. Vad ska den annars heta?

Vi kan inte gärna utvisa svenskar från Sverige. Det gjorde vi en gång i tiden. Under medeltiden landsförvisade vi folk, och jag vet inte om du vill tillbaka dit, Kalle Larsson, men resonemanget som du har framfört ligger möjligen på den nivån.

När jag säger förvirrande och brist på tankeverksamhet är det för att jag försöker ge en bild av det intryck du gör på mig, Kalle Larsson. Hur medborgarna uppfattar det får vi reda på så småningom.

Jag har försökt att svara på de frågor som du har ställt. Ofta tycker jag att vi hittar bra diskussionsunderlag när det gäller integritets- och rättssäkerhetsfrågor. Här har du valt en annan trappa, och jag vet inte vart du är på väg. Har någon blivit orolig efter denna debatt beror det inte på lagstiftningen utan på den oro som du försöker skapa genom din argumentation och genom alla dessa frågor som du ställer.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Märkning av plastiska sprängämnen

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2006/07:FöU3
Märkning av plastiska sprängämnen (prop. 2006/07:22).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Integrationsfrågor

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU6
Integrationsfrågor (framst. 2006/07:RRS13).

Anf. 52 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Jag ska inleda debatten med att beskriva arbetsmarknadsutskottets betänkande som behandlar Riksrevisionens styrelses framställning till riksdagen angående statliga insatser för nyanlända invandrare och 19 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2006. I motionerna lämnas förslag till åtgärder som bland annat ska underlätta nyanlända invandrades inträde på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället, frågor om kvinnor med invandrarbakgrund, om invandrarorganisationer och om insatser i arbetet mot främlingsfientlighet.

Utskottet tillstyrker Riksrevisionens framställning angående statliga insatser för nyanlända invandrare. Där föreslås bland annat att regeringen bör förtydliga uppdragen till de berörda myndigheterna och se över nuvarande reglering av ersättningen till kommunerna för flyktningmottagande.

Samtliga motionsförslag avstyrks, bland annat med hänvisning till att regeringen avser att återkomma med förslag till framtida inriktning på politiken och åtgärder för integration.

Elva reservationer, varav tre motivreservationer, har lämnats till betänkandet.

Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag har sagt det ett antal gånger i kammaren men det tål att upprepas: Den socialdemokratiska integrationspolitiken har till stora

delar fått leva vidare i såväl mål, inriktning som intentioner. Det går inte att förstå på något annat sätt.

Sverige ska bli ett land med möjligheter för alla, och en generell politik på alla områden ska utformas efter människors individuella behov och inte efter deras bakgrund. Invandrare ska ses som individer och inte som homogena kollektiv. Huvudregeln är generella åtgärder och inte säråtgärder. Undantag ska endast komma i fråga när det gäller invandrarens första tid i Sverige.

Den borgerliga regeringen menar att detta är den nya integrationspolitiken, men inget av detta är nytt. Integrationsminister Sabuni har talat om bättre utbildning i svenska, kortare väg till arbete och insatser för att motverka diskriminering. Inte heller detta är nytt. Det är socialdemokratisk integrationspolitik. Även om den nya regeringen försöker paketera den lite annorlunda är det samma politik som har förts i landet sedan 1997.

Jag kan ändå inte låta bli att vara orolig, inte minst mot bakgrund av dagens debatt där vi bland annat behandlar Riksrevisionens framställan om bristerna i den statliga politiken vad gäller nyanlända flyktingar, inte minst mot bakgrund av den dramatiska ökning av asylsökande som väntas i år och nästa år och inte minst mot bakgrund av att den borgerliga politiken håller på att förvärra situationen markant, inte förbättra den.

Riksrevisionens kritik är tydlig. För det första anser Riksrevisionen att regeringen behöver förtydliga uppdraget till myndigheter och ansvariga för politiken. För det andra konstaterar den att Integrationsverket inte har kontrollerat ersättningssystemet tillräckligt. För det tredje menar man att Integrationsverket inte har kunnat bistå kommunerna i tillräcklig utsträckning vad gäller kunskap om hur en bra introduktion fungerar. För det fjärde säger man, utifrån den granskning som har gjorts, att ersättningssystemet och ansvaret mellan stat och kommun måste förtydligas.

Vi socialdemokrater är de första att erkänna att en del av kritiken, som riktades bland annat av Riksrevisionen i rapporten, var befogad. Den riktades mot den gamla regeringen och kan i lika hög grad riktas mot nuvarande regering.

Vi socialdemokrater tog till oss kritiken. Vi tillsatte, bland annat, den integrationspolitiska kommittén. Den skulle titta på delar av samordningen och styrningen av detta politikområde. Den har Sabuni lagt ned. Regeringen har också beslutat att lägga ned Integrationsverket, en myndighet som har spelat och spelar en mycket viktig roll i att hitta värdkommuner till de flyktingar som i dag har fått uppehållstillstånd.

Vi kommer att stödja tillkännagivandet i dag, även om vi har helt andra motiv än den borgerliga utskottsmajoriteten. Det är ändå anmärkningsvärt att konstatera att vi har en borgerlig majoritet i utskottet som i detta läge riktar ett tillkännagivande till en alliansregering, en borgerlig regering. Kanske är det så att man också där börjar bli otålig för att ingenting eller alldeles för lite händer på ett så viktigt område.

Jag vill yrka bifall till vår motivreservation under punkt 1.

Herr talman! Fram tills nu har den borgerliga regeringen över huvud taget inte återkommit till riksdagen med besked om hur man vill hantera integrationspolitiken och därmed inte heller om hur man vill att mottagningen ska se ut. Det må så vara att en ny regering behöver lite tid på sig.

I och för sig var man rätt skicklig på att få fram förslag på a-kassans område, men här behöver man kanske lite mer tid.

Flyktingströmmarna till Sverige når rekordnivåer – 40 000 i år och lika många 2008.

Prognoserna visar att behovet av introduktionsplatser för nyanlända de närmaste åren kommer att ligga på mycket höga nivåer. Vi måste gå tillbaka så långt som till Balkankriget för att hitta de nivåerna på flyktingmottagandet. Detta är en alarmerande situation.

När Integrationsverket besökte utskottet var beskedet tydligt. Även om man tecknat 16 500 platser för det här året så saknades så mycket som 13 100 platser. Det är anmärkningsvärt att både migrationsministern och integrationsministern hittills passat för den här akuta situationen.

Den borgerliga regeringen fullföljer, som sagt, nedläggningen av Integrationsverket, trots att utredaren som gjorde analysen av nedläggningen, Gunilla Bruun, säger att analysen i många stycken var för grund och bygger på helt andra siffror i flyktingmottagningen. Den borgerliga regeringen har fram tills nu inte gett besked till de myndigheter som väntas få över ansvaret för mottagningen: Ams, Arbetsmarknadsstyrelsen och Migrationsverket. Man har inte fått direktiv om hur mottagningsprocessen ska se ut och om det kommer resurser och kunskap för de här områdena. Till saken hör dessutom att Ams ska skära ned på sin verksamhet med 500 miljoner på två år. 1 200 anställda ska bort från Ams samtidigt som man ska få en ny och stor uppgift.

Vi socialdemokrater är mycket kritiska till att regeringen inte omgående tar itu med dessa ytterst viktiga och brådskande frågor kring flyktingmottagningen. På kort sikt behöver denna extraordinära situation extraordinära åtgärder. Det tål att upprepas. På kort sikt behöver denna extraordinära situation extraordinära åtgärder. Jag hoppas att den borgerliga majoriteten inser detta. Ansvaret vilar nämligen tungt på den borgerliga regeringen för att man inte ser allvaret i frågan. Ansvaret vilar ännu tyngre på den borgerliga regeringen för att man i det här läget fullföljer den institutionella förändring som en nedläggning av Integrationsverket ändå innebär. Ansvaret vilar definitivt tyngst på statsråden Sabuni och Billström och deras passivitet i frågan.

Herr talman! Hör inte regeringen ropen på hjälp från Malmö, Göteborg och Södertälje? Det är kommuner som solidariskt har tagit emot flyktingar under flera år som nu säger: Vi klarar inte mer.

Ser ni inte svårigheterna att få ut ensamkommande barn, bland annat i Solna? I dagarna har de fyra kommuner som är ansvariga för att ta emot ensamkommande barn krävt att Migrationsverket ska ta över ansvaret tills man hittat en kommunplacering.

Har ni pratat med några av de 90-talet kommuner som fram till i dag vägrat att ta emot flyktingar? Nu läste jag förvisso att Lomma efter många års vägran ska ta emot 20 flyktingar. Det var inte en enda dag för tidigt. 20 mot strax över 10 000 är en bra början, men mycket mer behöver göras.

Den borgerliga regeringens arroganta beteende är uppseendeväckande. Den borgerliga regeringens passivitet inför den akuta situationen är uppseendeväckande. Den borgerliga regeringen har slagit in på helt fel kurs. När ni tror att några nystartsjobb, lite bättre sfi-undervisning och

tuffare tag mot diskriminering löser integrationen har vi en akut flyktingmottagningsituation som kräver exceptionella åtgärder.

Herr talman! Det finns många länder som slarvar på det här området. Ett tiotal länder har sett högerpopulismen marschera in i de nationella parlamenten. Också här i Sverige har vi sett hur de krafterna stärkts. Därför yrkar vi också bifall till reservation 5 som särskilt hanterar frågan kring Sverigedemokraternas frammarsch. Men det den borgerliga regeringen gör när de hanterar flyktingmottagandet på det här arroganta sättet kan var just den droppen som får bägaren att rinna över. Det kan vara den droppen som får Sverigedemokraterna att hamna här 2010.

Herr talman! Segregations- och utanförskapsfrågorna är oerhört stora och en stor utmaning för många europeiska länder. Det handlar förvisso om många möjligheter men också om stora utmaningar som rör vår identitet och hur våra samhällen ska formos. Jag ser en oerhörd passivitet också kring detta. Om man därtill lägger att man nu inte tar tag i de stora utmaningarna kring kriget i Irak, förföljelserna och allt annat elände som också påverkar oss, börjar de här frågorna bli dynamit.

Herr talman! När jag granskar de åtgärder som den borgerliga regeringen hittills vidtagit på integrationsområdet kan jag bara konstatera att det mesta endast är symboliskt. Detta är inte bra, men regeringen kan behöva lite tid. När man därtill granskar den politik regeringen hittills vidtagit vad gäller den statliga politiken för mottagande och etablering av nyanlända flyktingar finns bara ett ord som sammanfattar allt detta: katastrof. Det borde också utskottsmajoriteten se.

Vi står givetvis bakom de andra yrkandena men väljer för tids vinande att avstå från att yrka bifall till dessa.

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Patrik Björck, Sylvia Lindgren, Jennie Nilsson och Maria Öberg (alla s).

Anf. 54 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det är med ljusets hastighet som positionerna verkar ha förflyttats. Låt oss börja med den mest uppenbara positionsförflyttningen.

Flera partier i det som kallas den borgerliga alliansen gjorde huvudnummer före valet av den misslyckade integrationspolitiken. Man talade om utanförskapets områden, man talade om de problem som väldigt många människor reellt upplevde runt om i våra förorter, man talade om hur bristen på arbete var ett reellt problem för väldigt många människor. Och man gjorde regeringen skyldig till alla dessa misstag, gav ansvaret till den socialdemokratiska regeringen.

Nu är positionen förändrad. Nu är plötsligt oppositionen regeringen. Och vad är det då man åstadkommer?

Man hade kanske ändå, möjligen lite naivt – det erkännes – hoppats på att här skulle komma en rad insatser, förslag till förbättringar, alla de förändringar som skulle bryta utanförskapets makt över människor, göra utanförskapets områden till innanförskapets, satsa på rätten till arbete, inte bara hoppas på konjunkturen och möjligen Guds infall för att förändra statistiken. Men vi har sett väldigt lite. Vi har sett nästan ingenting.

Det är inte riktigt rättvist. Jag ska vara hederlig nog och säga att en del saker har ändå den borgerliga alliansen föreslagit. Nedläggningar är

väl huvudnumret, indragande av bidrag till organisationer, strukturer, aktörer som har arbetat tidigare med integrationsarbete, mot rasism. Så den insatsen har man väl ändå lyckats med, att riva ned en del av de insatser som tidigare gjordes, men väldigt lite när det gäller konkreta förslag.

Det är lätt att uppfatta det som att människor ute i landets förorter användes före valrörelsen som en murbräcka mot den socialdemokratiska regeringen för att de borgerliga partiernas företrädare, må de heta Rojas, Sabuni eller någonting annat, när de väl har flyttat in i maktens korridorer själva, i regeringskansli eller i majoritetskorridorer, stänger ögonen, sluter öronen och låtsas som om allting egentligen är ganska bra.

Herr talman! Jag måste också nämna den andra positionsförflyttningen, för den är ju nästan lika uppseendeväckande, när regeringen plötsligt kastar sig över i opposition, när Luciano Astudillo ställer sig i riksdagens talarstol och säger att allting i stort sett kan skyllas på den nuvarande regeringens brist på insatser, som om den socialdemokratiska regeringen utträttade stordåd på detta område, som om det hände så mycket, som om man gjorde så mycket, som om allt förbättrades och var på rätt väg.

Vi vet att det inte är sant. Vi var många som frågade efter insatserna då. Vi var många som från riksdagens talarstol krävde insatser för att bryta segregation, utanförskap och marginalisering.

Och så mycket tycker jag ändå att man hederligt kan säga om de insatser som borgerliga partier, och också borgerliga debattörer som är närvarande här, tidigare gjorde som att de satte fingret på en del viktiga saker. Vid den tidpunkten var det det socialdemokratiska regeringspartiet som hade både stängda öron och ögon och inte minst munnar eftersom det inte heller var mycket som man sade som kunde förbättra situationen.

Så positionsförflyttningar har skett. Oppositionen har blivit regering, och Socialdemokraterna har blivit opposition. Men båda saknar egentligen förslag till konkreta insatser för att förbättra människors vardag.

Det är skälet till att vi i dag presenterar ett tiopunktsprogram för ett förbättrat flyktningmottagande. Det rör inte alla frågor som har med integration eller rätten till arbete och bostad att göra, men det är ett tiopunktsprogram för att flyktningmottagandet ska kunna förbättras. Och jag vill ta kammarens tid i anspråk för att ge exempel från detta program som också finns att läsa för den som så önskar på vår hemsida.

För det första: Alla kommuner måste vara skyldiga att ta emot flyktingar, och de ska också ges de ekonomiska förutsättningar som behövs för att acceptera det ansvaret.

Här kunde det på Luciano Astudillo låta som om det var något som Socialdemokraterna också företrädde. Det är ju inte riktigt sant, om man ska vara hederlig. Jag har respekt för att man inom socialdemokratien för en diskussion om den frågan. Men inför detta betänkandes slutjusterande förde vi samtal mellan våra partier, inte så mycket muntligen men via e-post, och resonerade om vi skulle kunna komma fram med gemensamma förslag till en lagstiftning som skulle tydliggöra kommunernas ansvar. Det ville inte Socialdemokraterna. Jag välkomnar om ni börjar låta diskussionerna också bli till konkret handling eftersom detta utan tvekan är en av de viktigaste punkterna just nu. Visst är det en inskränkning i det som man kallar det kommunala självstyret. Men det finns mängder av

lagstiftningar som faktiskt innebär en sådan inskränkning. Och de ekonomiska resurserna måste finnas på plats.

För det andra: Det behövs ett samlat paket för att möjliggöra inträde på arbetsmarknaden. Förslag i ett sådant paket kan vara krav på anonyma ansökningsförfaranden även i det privata näringslivet, obligatoriska kravprofiler och hårdare sanktionering av brott mot den lag som finns om allmän platsanmälan.

För det tredje: Handläggningstiderna i asylprocessen måste kortas. Det sägs ofta från många håll att så måste ske. Men det sker väldigt lite. Vi föreslår därför en bortre gräns i asylprocessen, så att den som har väntat längre än 18 månader och inte själv är skyldig till fördröjningen automatiskt ska få permanent uppehållstillstånd. Det borde sätta fart på hanteringen på en och annan myndighet där farten och kanske också resurserna länge har saknats.

För det fjärde: Rätten att arbeta under asyltiden ska vara regel och inte som i dag undantag. I dag måste man ha ett särskilt tillstånd för att få arbeta under asyltiden. Vi tycker att det borde vara tvärtom. Om det finns någon särskilt anledning att vägra någon att arbeta under asyltiden ska det vara detta som man fattar beslut om. Och det ska självfallet handla om jobb med riktiga kollektivavtal och med samma regler som för andra på den reguljära arbetsmarknaden.

För det femte: Vi behöver ta fram ett handlingsprogram för att stärka invandrade kvinnors möjligheter till inträde på arbetsmarknaden. Vi måste få en feministisk inriktning och profil också på det som man brukar kalla integrationspolitik.

För det sjätte: Vi tycker att man borde återinföra ersättningen för eget boende, och vi avvisar kategoriskt tanken på att man skulle tala om för människor var det är bäst för dem att bo. Det är en tanke som man inte skulle kunna komma på i fråga om andra människor än inflyttade. Vem skulle kunna besluta att så och så många personer som är studenter eller någonting annat har laglig rätt att flytta till den ena eller den andra kommunen? Ingen. Men här tycks det vara okej för företrädare för olika partier att företräda detta, kanske bara därför att det är invandrade människor som vi talar om.

För det sjunde: Bostadsbrist och trångboddhet ska bekämpas med en social bostadspolitik. Vi måste bygga billigare bostäder, hyresrätter. Vi måste ha avgiftsfria bostadsförmedlingar med anvisningsrätt i samtliga av landets kommuner.

För det åttonde: Asylsökande barn, även de barn som lever med föräldrar som är gömda, ska ha rätt till skola och förskola av god kvalitet på samma villkor som andra i Sverige bosatta barn.

För det nionde: Det är dags att vända på profilen. Alltför länge har nästan alla debattörer i denna kammare talat om att integration är någonting som handlar om att människor med utländsk bakgrund ska bli ungefär som vi, eller åtminstone är det till invandrade, till förortsområdena, de utsatta områdena, som insatserna bara ska riktas.

Vi föreslår att man i stället riktar insatser till de områden som är verkligt segregerade, nämligen villaförorterna och de vita innerstäderna där man knappt kan se ett enda efternamn som klingar utländskt när man går in i trappuppgången och ser vilka som är bosatta där, där människor kan låta sina barn växa upp helt fria från kontakt med människor av annat

ursprung än det traditionellt svenska. Det är dags att integration blir det som det påstods handla om, nämligen att hela Sverige förändras.

För det tionde: Alla kommuner ska vara skyldiga att ha beredskap för att ta emot ensamkommande barn. Det är ett jättebekymmer i dag att barn lever under mycket svåra förhållanden. Det är nödvändigt att man ger alla kommuner en signal om att de måste vara beredda att ta ansvar för ensamkommande barn. Det måste inte betyda att varje enskild kommun faktiskt tar emot ett, två eller tre barn men att varje kommun har ett ansvar för att delta i mottagandet. Annars är den lagstiftning som riksdagen tidigare har diskuterat och fattat beslut om, att det är kommunernas ansvar att ta emot de ensamkommande barnen, lite kontraproduktiv. Vi vill inte återkalla denna lagstiftning, men vi vill se till att den faktiskt också betyder någonting i praktiken.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 2 under punkt 1 och vill testa kammarens ledamöter huruvida de är beredda att faktiskt också ge en signal om att gå fram med lagstiftning för att kommuner ska vara skyldiga att ta emot flyktingar.

Jag vill samtidigt också, utan att för den sakens skull ta avstånd från några av våra övriga reservationer utan stödja dem, yrka bifall till reservation 10 under punkt 9 för att vrida integrationspolitikens inriktning så att den handlar om hela Sverige och inte bara om de så kallade utsatta förortsområdena.

Positionsförflyttningarna är gjorda. Regeringen tycks ha blivit opposition. Oppositionen tycks ha blivit regering. Men mitt i allt detta finns det en tredje väg, en väg som faktiskt pekar ut konkreta insatser som skulle kunna göra det möjligt för oss att föra en politik i det här landet där möjligheterna för människor att skapa sig ett värdigt liv också förverkligas.

I detta anförande instämde Torbjörn Björlund (v).

Anf. 55 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Först vill jag göra en rättelse. Jag yrkade bifall till reservation 5 från Miljöpartiet. Det är i och för sig en väldigt spännande tanke. Men jag avvaktar med det. Däremot yrkar jag bifall till reservation 8 om Sverigedemokraternas roll och hur vi i Sverige i större utsträckning behöver ta dessa frågor på allvar.

Kalle Larsson har ju gjort sig känd som en stridbar retoriker och kämpe för det goda och mot allt det onda. Det tycker jag är spännande. Men det blir svårt att hantera den fastlåsta position som Vänsterpartiet alltid intar. Man står alltid som den ensamma riddaren för alla de goda sakerna.

Det är inte sällan som Kalle Larsson och andra vänsterpartister tar åt sig äran för den kamp som ändå bedrevs mot diskriminering under de tolv år som Socialdemokraterna satt i regeringsställning och våra partier delvis samarbetade, för de särskilda insatser som gjordes för att förbättra arbetsmarknaden för människor från andra länder, till exempel den insats som gjordes med förmedlare som skulle jobba just med nyanlända, och för de satsningar som gjorts på skolans område. Vi erkänner ödmjukt att allt detta inte räckte till. Kalle Larsson distanserar sig och säger: De

gjorde inte tillräckligt mycket, men vi däremot har svaret på allt. Vi tar inte ansvar för det som de gjorde.

Så där kan man inte samarbeta, Kalle Larsson. Det går inte att samarbeta så, Kalle Larsson. Ni måste också börja ta ansvar såsom ni aldrig gjorde i fråga om till exempel asylprocessen under den förra mandatperioden.

Anf. 56 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! När Luciano Astudillo inledde sin replik med att säga att han skulle rätta sig tänkte jag ett tag att han skulle komma med ett annat innehåll. Men det gällde visst att han hade nämnt fel nummer på en reservation.

Kanske föreligger det ett missförstånd i diskussionen. Det missförståndet är nog att Luciano Astudillo förväntar sig ett slags uppslutning. Han förväntar sig att partier som fått ett mindre väljarstöd än hans eget men som befinner sig, som många människor skulle påstå, i samma riktning som hans eget skulle ha något slags obligatorisk uppföljningsplikt bakom socialdemokratin. Så är det inte. Tvärtom är det så att vi har varit ledande i att under de senaste åren föreslå en mängd förbättringar på integrationspolitikens område. Det är du väl medveten om, Luciano Astudillo!

Det ska hederligt sägas att vi tillsammans med både socialdemokrater och miljöpartister genomfört en rad insatser som har varit betydelsefulla. Men nu dras det ned där och försämras av den borgerliga regeringen.

Var huvudkonflikten i dag finns i svensk politik tror jag att få behöver tveka om. Men jag tror att man ska vara försiktig med att förvänta sig en uppslutning. Jag förväntar mig inte en uppslutning från alla socialdemokrater i riksdagens kammare bakom all politik som vi föreslår. Även om vi fick med oss den socialdemokratiska regeringen på ett och annat var det långt ifrån allt det vi ville som vi fick igenom under förra mandatperioden.

Kanske har vi ändå lite olika inställning till det här med vad man är företrädare för. Jag kommer aldrig att bli en företrädare för en regering eller en majoritet för dess egen skull. Och jag kommer aldrig att göra mig till riddare för det ena eller det andra maktpartiet eller för en allians som ska rädda det ena eller det andra.

Jag tror att Luciano Astudillo – om jag tillåts säga det – kommer sanningen ganska nära när det gäller att jag försöker slåss för det goda mot det onda. Det Luciano Astudillo behöver fundera över är vad alternativet till en sådan position egentligen är.

Anf. 57 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag tror att de flesta här i kammaren tror på någonting gott och slåss för det, men utifrån sina värderingar – som skiftar.

Det fanns, Kalle Larsson, ett innehåll i det jag sade. Det är mest Kalle Larssons problem att han valt att inte ta in det jag sade.

När man står i talarstolen i Sveriges riksdag och hänvisar till exempel till en mejlväxling som vi haft blir det inte seriöst när det gäller för Sveriges framtid viktiga frågor om hur flyktingmottagningen ska se ut och om hur vi hittar en framkomlig väg som är sådan att hänsyn tas dels till de asylsökande, dels till kommunerna och deras mottagningsprocess och

som dessutom tar hänsyn till de internationella avtal på området som vi ändå skrivit. Det blir inte seriöst, Kalle!

Jag kan stå här i talarstolen och säga att vi är många riksdagsledamöter från Socialdemokraterna som gärna vill pusha på och se lagstiftningen utifrån det som Kalle Larsson här har pratat om, nämligen detta med att vara mycket tuffare gentemot kommunerna.

Men vi har en demokratisk process i vårt parti, som är ett ganska stort parti, och ibland kan det vara trögt. Vi har många kommunalråd som vi måste samtala med för att hitta en framkomlig väg för helheten av politiken. Det Kalle Larsson tyvärr gör är att han distanserar sig. Det är oseriöst. Jag hade hoppats att Vänsterpartiet på just integrationspolitikens område hade följt det andra mindre partiet, Miljöpartiet, som bättre måttat att dels ta ansvar, dels vara oerhört pådrivande inte minst på diskrimineringens område.

Anf. 58 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Låt oss i kommande inlägg se hur den lilla inviten välkomnas eller inte välkomnas! Det blir spännande att lyssna på det.

Jag kan förstås säga att det sätt på vilket man får reda på en socialdemokratisk ståndpunkt kan variera. Det kan vara genom e-postväxling, eller också kan man läsa om den i dagens betänkande. Den skillnaden är nog ganska liten om man inte så att säga har prestigeproblem med just den frågan. Om den socialdemokratiska positionen var hemlig skulle den ju inte framgå av dagens betänkande heller.

Jag har respekt för att ni vill föra en diskussion, så missförstå mig inte där! Det är klart att man i ett parti måste föra en diskussion för att komma fram till vilken ståndpunkt man ska inta. Men det jag inte riktigt bara kan låta passera är att man framställer det som att man är för något som man senare i dag i praktiken kommer att rösta emot. Det gäller då frågan om kommunernas skyldighet att ta emot flyktingar. Om den socialdemokratiska positionen förändras på den punkten är det utmärkt. Det kommer jag att välkomna.

I dag sker en omröstning som, om inte Socialdemokraterna väldigt snabbt ändrar sig, kommer att innebära att Socialdemokraterna motsätter sig att kommunerna ska ha en skyldighet att ta emot flyktingar. Den frågan avgörs vid eftermiddagens votering. Återigen: Den som tvekar på den punkten kan läsa Vänsterpartiets reservation där det tydligt framgår vad som är vår poäng.

Jag vill också, för att vara så seriös jag nu kan vara – jag anklagas ju här i väldigt allmänna ordalag för ”oseriositet” – inbjuda Socialdemokraterna och Miljöpartiet till en diskussion med utgångspunkt i de tio punkter som vi i dag har presenterat.

Låt oss sätta oss ned och vara konstruktiva och, utan att ha några förutfattade meningar om varandras uppfattningar, diskutera – mot bakgrund av de förslag som vi lägger fram och kanske också mot bakgrund av en del förslag som ni vill presentera – hur en vettig antirasistisk integrationspolitik skulle kunna se ut!

Anf. 59 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Först måste jag väl säga att Miljöpartiets grundsyn är en väldigt generös syn på att vi ska kunna ta emot människor här i Sverige.

Vi har en global solidaritet. Vi måste ställa upp och ta emot folk som är i nöd och folk som vill komma hit antingen därför att de vill ha ett arbete eller därför att de av någon orsak tvingas komma hit. Den vanligaste orsaken i dag är tyvärr krig. I framtiden kan det vara klimatförändringarna som gör att vi får väldigt många flyktingar.

Har man grundsynen att vi ska vara generösa med att ta emot människor måste man också ha en generös syn på en bra integrationspolitik. Vi ska kunna välkomna alla dem som kommer till Sverige. Vi ska se dem som individer, och vi ska se varje persons möjligheter att bidra till ett bättre Sverige. Det är det vi måste jobba efter.

Vi måste få dem som kommer till Sverige att bli delaktiga i det svenska samhället och vara en del av Sverige. Jag tror att man måste våga ompröva idéer. Man måste våga ifrågasätta egna idéer även inom detta område för att nå framåt. Vågar man inte ompröva kommer man heller inte att ta några steg framåt.

Jag kan inte med hundra procents säkerhet säga att det inte har funnits brister i integrationspolitiken förr. Miljöpartiet har ju tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet varit delaktigt i den budgetprocess som varit.

Allt har kanske inte blivit perfekt. Just därför har vi en oberoende riksrevision som har i uppgift att granska de här sakerna. Förra hösten presenterade de en utredning där man kom fram till att det finns brister – brister som vi tillsammans kan göra någonting åt. Då måste man ta till sig denna oberoende kritik och våga se nytt och ta steg framåt i den här viktiga frågan. Det är Miljöpartiet berett att göra. Frågan är vad den nuvarande regeringen är beredd att göra.

Redan förra mandatperioden tog vi initiativ till att en integrationspolitisk kommitté inrättades som skulle se över en del av de problem som fanns i den svenska integrationspolitiken. Men det första som den nya regeringen gör är att man lägger ned den. Sedan är det till att vänta och vänta. Fortfarande väntar vi på några aktiva beslut om hur vi kan få en bättre integrationspolitik. Jag vet inte hur länge vi ska vänta. Kanske får vi några nyheter i dag när integrationsministern är här; vi får väl se.

Vi måste tänka på att det här väntandet, att inte göra någonting, också får konsekvenser. Människor kommer till Sverige, människor behöver stöd och människor måste integreras i det svenska samhället. Var är förslagen?

Principiellt tycker Miljöpartiet att Integrationsverket ska läggas ned. Det har vi tyckt ganska länge. Vi ser brister med hur det har fungerat. Vi vill i stället ha en ny myndighet som bedriver ett arbete för nyanlända flyktingars etablering i Sverige, som stöder kommunernas flyktingmottagande och så vidare.

Jag vill också flagga för att den beredning som den nuvarande regeringen har gått in för när det gäller Integrationsverket har varit väldigt bristfällig. Det har helt enkelt gått för snabbt, och det måste man ta till sig. Man måste se att det har gått alldeles för snabbt. Framför allt har vi inget svar på vart en del av den verksamhet som i dag ligger på Integrationsverket ska ta vägen. Därför måste man nog sakta takten lite med nedläggningen av Integrationsverket.

Frågan om kommunernas ansvar för att ta emot flyktingar aktualiseras också. Det finns nog ett behov av att se över detta med solidaritet.

Det kan inte vara så att vissa kommuner år efter år bara säger nej, som i stället för en möjlighet ser nyanlända svenskar som ett problem. Det är problematiskt att det finns kommuner som konsekvent gör detta år efter år. Då måste man våga ifrågasätta. Om inte roten i form av pengar som bidrag till kommuner som tar emot flyktingar räcker måste vi hitta på någonting nytt. Där måste vi ta en gemensam väg framåt.

Vi får inte ha kommuner som ser nyanlända flyktingar bara som ett problem och inte som en möjlighet också. Det finns diskriminering i dag, tyvärr. Jag vill bara ställa frågan: Hur skoj är det att komma som flykting till Sverige med så många oskriven praxis för hur saker och ting ska fungera? Det kan inte vara lätt att komma till det här landet. Jantelagen är bedövande i det här landet. Man tycker nästan synd om alla flyktingar som kommer hit och ska behöva mötas med vår kultur. Chocken måste vara total. Då måste vi ifrågasätta vårt sätt att vara, och då måste vi tyvärr, har vi fått lära oss nu, ha en väldigt stark antidiskrimineringslagstiftning i botten för att vi ska kunna se vad det är som vi gemensamt måste förbättra.

Integrationsverket har en hel del verksamheter. En är engagemang i internationella forum. Där anser vi från Miljöpartiet att det är en av de punkter som vi på något sätt måste ta till vara. Där har regeringen inte något förslag på vem som ska ta över dessa uppdrag. Det kan inte vara så att Sveriges röst i världen ska tystna bara för att vi lägger ned Integrationsverket.

Det finns många andra frågor från andra partier, en är bostadssegregationen. Vi tycker att man måste ta itu med den och att ingen ska behöva nekas bostad på grund av etnisk tillhörighet. Segregationen i villaförorter och innerstädernas bostadsrättsgetton måste man på något sätt komma till rätta med. Där har vi ganska lika uppfattningar. Jag tror att vi kan ta steg framåt där. Jag hoppas att integrationsministern i dag kan svara på vilka projekt och vilka åtgärder hon är beredd att ta initiativ till för att snabba på detta.

Jag vill också lyfta fram den motion från Folkpartiet som gäller lesbiska och bisexuella kvinnors möjligheter och livsvillkor. Man kan egentligen säga HBT-gruppen som helhet, men den här motionen från Barbro Westerholm med flera gäller just lesbiska och bisexuella kvinnor. Det är en väldigt bra motion. Jag hoppas att regeringen tittar närmare på den och på hur man kan ge dessa bättre stöd än i dag.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 3. Jag håller givetvis med om de andra reservationerna men för tids vinnande nöjer jag mig med denna.

Anf. 60 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Det bor ungefär 1,1 miljon människor i Sverige som är födda i något annat land. De har kommit hit av olika anledningar. Kanske har de flytt krig eller politisk förföljelse, behövt skydd eller helt enkelt velat starta ett nytt liv. De kom till Sverige, och nu har de funnit sitt hem här. Det är dessa som har gjort att Sverige har vuxit. Men det är dags nu att varje enskild individ som är född i ett annat land själv får en chans att växa i Sverige.

Herr talman! Låt mig först slå fast: De är inget kollektiv, ingen homogen grupp. Vi gillar att kategorisera här i Sverige. Det är män och

kvinnor, unga och gamla, invandrare och svenskar, precis som om dessa grupper i sig skulle vara homogena, som om man skulle kunna dra slutsatser för en hel grupp. Gruppen svenskar är ju inte homogen, men gruppen invandrare är nog än mer heterogen. Det är olika människor från olika länder som har funnit sig ett hem här i Sverige, människor med olika bakgrund, livserfarenhet, utbildning. De är ingen homogen grupp.

Trots detta har politiken under lång tid varit kollektivistisk, även om Luciano Astudillo menar någonting annat. Det har varit mycket av en invandrarpolitik, en politik för invandrare, en särartspolitik. Det blev ingen integrationspolitik. Det är ett misslyckande.

Herr talman! Riksdagen ska senare fatta beslut som de motioner som är skrivna under den allmänna motionstiden i frågan. Det finns många engagerade motionärer. Det visar att den här frågan är viktig. Vi ska också ta ställning till ett förslag från Riksrevisionens styrelse där styrelsen riktar stark kritik mot den förra regeringens sätt att styra myndigheterna som ansvarar för insatserna för de nyanlända. Det är svårt att styra om man inte vet vart man vill. Kanske beror den dåliga styrningen just på detta. Man visste helt enkelt inte vart man ville.

Herr talman! Jag har ofta undrat en sak. Efter årtal av svårigheter för nyanlända att ta sig in på arbetsmarknaden gjorde den förra regeringen aldrig en riktig analys eller svarade på frågan: Vilken introduktion är effektiv? Man ställde inte heller några särskilda krav på kommunen att jobba efter väl beprövade metoder, för man visste inte alltid vilka dessa väl beprövade metoder var. Det är många nyanlända som har deltagit och deltar i kommunernas introduktion. Det visar sig enligt de få uppföljningar som har gjorts att efter tre år är färre än var femte person inne på arbetsmarknaden, drygt fyra av fem står helt utanför.

Herr talman! Många av dem som är födda i ett annat land har haft svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Vad beror det på? Jo, jag tror att en av orsakerna är bristande introduktion i väldigt många kommuner. De första åren i Sverige är så troligt viktiga. Snabbt inträde på arbetsmarknaden är nyckeln till integration. Eller annorlunda uttryckt: Arbete är en hävstång för integration. Vi vet att både arbete och ekonomisk utveckling är avgörande faktorer för övriga integrationsområden, till exempel boende, skola och hälsa.

Arbete blir alltså en hävstång i integrationen. Därför måste, och kommer, politiken nu riktas mycket mer på arbete.

Herr talman! Jag vill slå fast att den gamla socialdemokratiska integrationspolitiken har misslyckats. Men ändå, trots detta, vill inte Socialdemokraterna ta ansvar. Kanske är det inte deras starka sida. Men man sträcker sig så långt i reservationen som till att säga: "Vi utesluter inte att det kan ha funnits brister i den tidigare integrationspolitiken – – – ." *Wow!* Vilken ödmjukhet, vilken självrannsakan! Det "kan ha funnits brister".

Luciano menar att den nya politiken är katastrof. Efter 4 ½ månad ger han domen till den nya regeringen. Men efter decennier av socialdemokratisk integrationspolitik ser vi att många människor har hamnat utanför. Men detta vill man inte erkänna. Jag är väldigt glad att väljarna har röstat fram en ny regering, en regering som inte är färgblind när verkligheten målas framför ögonen och inte tondöv när man hör uppgivna män-

niskor berätta att de gång på gång utestängs från den svenska arbetsmarknaden.

Mer av samma är lösningen för socialdemokratin, trots att det inte fungerat. Det integrationspolitiska receptet är inte förändrad politik eller inriktning utan en särskild myndighet, Integrationsverket. Varför hänger man annars upp nästan hela reservationen på att diskutera Integrationsverkets nedläggning? Man diskuterar inte förändringen av politiken.

Herr talman! Allianspartierna ser att det behövs ett annat synsätt, en annan politik. Exempelvis måste vi motarbeta tanken att alla människor som fått ett uppehållstillstånd behöver tas om hand av svensk socialtjänst. Nu vet jag att ni säkert tycker att jag överdriver, men det är just detta som har skett i så många kommuner. Trots att man menar att man nu jobbar med mer arbetsinriktad introduktion, är det fortfarande ett starkt ta-hand-om-perspektiv. Jag vet inte hur många gånger jag har hört politiker och tjänstemän använda just uttrycket ta om hand. I stället borde ta-sig-för-samhet bli ett nytt begrepp i introduktionen, att ge individer ansvar för introduktionen och ge möjlighet att ställa krav på eget ansvar. Det var ju det som var tänkt med introduktionen, och det är det som står i de nationella målen. Detta skulle ge människor helt andra förutsättningar.

Herr talman! Jag vill komma tillbaka till Riksrevisionens framställan. Det finns i dag en otydlighet mellan berörda myndigheter. Detta upphör naturligtvis inte, som tidigare har sagts, för att vi har fått en ny regering. Men den nya regeringen har tydligt markerat att introduktionen behöver reformeras. En översyn planeras inom kort, och jag förväntar mig att statsrådet Sabuni kommer att nämna det senare.

Den nuvarande regeringen kommer också inom kort att presentera var Integrationsverkets olika uppgifter ska infogas. Men det kommer fortsättningsvis att behövas tydliga krav och ansvarsområden för de berörda parter som ska erbjuda individerna introduktion, oavsett vem som gör det. Den nya regeringen måste fortsätta att se till att det blir tydligt. Till exempel måste regeringen se till att alla nyanlända, oavsett vilken kommun man kommer till, får samma möjligheter till en bra introduktion. I dag är det stora skillnader. Det får inte bero på vilken kommun man kommer till hur bra introduktion man får. Exempelvis placeras vissa handläggare i vissa kommuner högutbildade invandrare i grundvux. Det förekommer och det tog Integrationsverket upp i sin senaste rapport *Integration*. Det är ett ganska vanligt problem. Detta borde vara absolut förbjudet. Varför har den tidigare regeringen inte styrt detta?

Riksrevisionen lyfter också fram problematiken med att alla individer inte har en handlingsplan. Det är helt rätt att det ska alla individer ha. Men jag vill nog säga att det stora problemet är, som också Riksrevisionen till en viss del tar upp, att vi inte har någon aning om vad dessa planer innehåller. Det har ingen utvärderat eller kollat av. Vi kan misstänka att det ofta förhåller sig så att olika typer av kommuner skriver en viss typ av individuella planer. De blir därför rätt så kollektiva trots att det är individer som man har framför sig. Återigen: Invandrare behandlas ofta som en homogen grupp. Det tycker jag är det verkliga problemet.

Herr talman! Låt mig sammanfatta och avsluta. Den förda så kallade integrationspolitiken har inte fungerat. Den förra regeringen misslyckades med att styra myndigheterna. Kanske berodde det på att man inte

visste vad man ville. Den nya regeringen måste ta det här uppdraget på fullt allvar.

Många nyanlända har deltagit i kommunala program som inte alltid fungerat. De har sedan fått svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. De har ju blivit inlåsta i programmen. Det här måste få ett slut.

Vi i alliansen har redan visat vart vi vill. Vi vill föra en politik som frigör människors inneboende kraft. Alla individer, oavsett var vi är födda, ska behandlas just som individer och inte som ett kollektiv. Vägen till integration går genom arbete. Därför behöver vi ha en arbetsmarknadsinriktad introduktion – en introduktion där individen tar eget ansvar och det ställs tydliga krav, där andan av ta-sig-för-samhet är självklar och den kollektiva särartspolitikerna är som bortblåst. Alla ska kunna växa i Sverige.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 61 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Det var en lång beskrivning av tidigare politik och hur den har misslyckats. Men nu är det alliansens politik som vi ska diskutera i första hand. Man kan göra en hur träffande verklighetsbeskrivning som helst om den tidigare regeringen, men det är inte huvudpoängen. Huvudpoängen måste vara att ni från alliansens sida nu presenterar vad ni vill åstadkomma.

Det hördes kritik i Elisabeth Svantessons anförande om att man inte diskuterar förändringarna av politiken utan bara kritiserar Integrationsverkets nedläggning. Först och främst är det värt att uppmärksamma att Vänsterpartiet och Miljöpartiet välkomnar en nedläggning av Integrationsverket men tycker att den går väl fort. Man kan helt enkelt inte först hålla med Riksrevisionen om att det finns en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna och sedan säga att vi ska lägga ned den myndighet som finns utan att tala om vem som ska göra det som man där gjorde tidigare. Red ut hur ansvarsfördelningen borde se ut först och lägg ned sedan! Det borde vara den logiska ordningen.

Jag tror att det mest handlar om arbetsmarknaden, för att ta den kärnfråga som jag i alla fall i ord är överens med Elisabeth Svantesson om är huvuduppgiften för integrationspolitiken – vad det begreppet nu står för. Här ska man frigöra, här ska man möjliggöra och man vet vart man vill. Men det är ganska abstrakt. Det är inga särskilt konkreta insatser som föreslås.

Vi lämnar förslag i dag om kravprofiler, om att använda lagen om allmän platsanmälan, om att anonyma ansökningar också ska användas i den privata sektorn och om en handlingsplan för invandrade kvinnor. Varför är detta dåliga förslag?

Anf. 62 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Jag är glad att Kalle Larsson är aktiv i frågorna, för de är viktiga. I mycket delar jag din grundsyn, till exempel om att kvinnor måste få en mycket starkare ställning på arbetsmarknaden. Jag tror att det går tillbaka till introduktionen, som har stora könsskillnader. Kvinnor som kommer in i den kommunala introduktionen får inte alls samma kontakt med arbetsmarknaden eller arbetsförmedlingen som män.

Jag tror, Kalle Larsson, att vi egentligen inte behöver en särskild politik för invandrare. Vi behöver en politik för de första åren – en tydlig politik och en tydlig introduktion. Jag tror att det kommer att gå i den riktningen. Nu är statsrådet här. Hon får kanske närmare beskriva hur översynen ska se ut och vilket håll det går åt. Men introduktionen måste ha ett annat perspektiv. Den måste vara arbetsmarknadsinriktad; det är A och O. Det verkar vi vara väldigt överens om. Men jag önskar att vi inte skulle behöva ha en särskild politik. Hela näringspolitiken gäller ju alla och ska vara tillgänglig för alla.

Anf. 63 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag är verkligen jätteglad att Elisabeth Svantesson är så intresserad av frågorna. Men man måste nog komma med lite mer än allmänna ordalag. Jag har respekt för att det tar tid att sätta sig in i riksdagens politik och de förslag som kommer. Jag har också respekt för att det är ministern som svarar för regeringen. Absolut; den respekten måste man ha. Det kommer säkert att ställas frågor också till ministern när hon dyker upp i talarstolen.

Men för att själv försöka vara konkret och inte falla i samma fälla hade jag ändå några förslag: kravprofiler, att använda lagen om allmän platsanmälan, att ha anonyma ansökningar också i det privata näringslivet och att ha en handlingsplan för invandrade kvinnor och deras möjligheter till inträde på arbetsmarknaden. Det här skulle vara *några* insatser, absolut inte alla. Vi behöver mycket mer. Vi behöver mycket av generell politik, till exempel satsningar för rätt till arbete. Men jag gav några konkreta förslag just för att kunna få ett konkret svar.

Ni i arbetsmarknadsutskottets majoritet har valt att avslå förslagen; åtminstone handlingsplanen är föremål för dagens betänkande. Varför? Om man vill ha en arbetsmarknadsinriktning på integrationspolitiken, om man vill att den ska leda till rätten till arbete, vad är det då för fel på de konkreta förslag som kommer för att faktiskt göra någonting i den riktningen?

Anf. 64 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Jag ska ge Kalle Larsson några mer konkreta beskrivningar. Nystartsjobben gäller även de nyanlända. De ökar konkurrenskraften och möjligheten för den nyanlände att komma in på ett arbete direkt. Många kan faktiskt komma in på arbetsmarknaden väldigt snart.

Sfi kommer att ses över. Det ska göras väldigt snabbt. Sfi måste bli mycket mer flexibelt. Vet ni att det i dag är så att man i många kommuner stänger på sommaren för att sfi-lärarna vill vara lediga då?

Det är någonting som den här regeringen måste ta på största allvar. Det har gått fyra månader och än har inte sfi förändrats. Ams har fått ett nytt tydligt uppdrag, nämligen att matcha.

Just nu är arbetsmarknaden stark. Ams huvuduppgift är att matcha. Oavsett var man är född ska man matchas in på arbetsmarknaden. Det har inte varit tydligt förut. Förut har man matchats in i program. Nu ska man matchas mot arbete.

Allt detta hjälper även en person som är född utomlands att komma i arbete. Jag tror att vi kommer att få se mer.

Jag ska ta ett exempel till.

Tjänstesektorn kommer att öppnas framöver. Från 2008 kommer det att bli billigare för till exempel frisersalonger, bilverkstäder och restauranger. De kommer nästan inte att ha någon arbetsgivaravgift alls. Det är också en möjlighet för många som inte har tagit sig in på arbetsmarknaden att komma in i den branschen. Det gäller naturligtvis inte alla, men många.

Anf. 65 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson sade: frigöra de inneboende krafterna i varje människa. Det låter fruktansvärt flummigt, men samtidigt väldigt fint.

Frågan är på vilket sätt. Elisabeth ägnar hela sitt inlägg åt att kritisera hur det har varit utan att ge några skarpa förslag till vad som komma ska. Det har gått jättesnabbt när det gäller försämring av a-kassan. Nästa vecka kommer hur ni ska sälja ut de statliga företagen. Nästa vecka kommer hur förmögenhetsskatten ska avvecklas.

Sådana ärenden går hur snabbt som helst, men i integrationspolitiken har det kommit nada.

Därför upprepar jag i stort sett den fråga som Kalle Larsson hade: Var är de skarpa förslagen? Det måste väl finnas något.

Du tar visserligen upp den bristande introduktionen för de nyanlända svenskarna. Det är jättebra att du lyfter upp just jämställdheten. Men var är det skarpa förslaget? Du verkar ju ha en insikt om att något ska förändras. Då kunde man väl ha gjort något i budgeten. Kommer det i vårbudgetpropositionen ett förslag på hur den ska utjämnas så att kvinnor och män får samma introduktion så att det inte görs någon skillnad mellan könen?

När det gäller introduktionen för nyanlända är det största problemet, som jag ser det, att många kommuner säger nej till att ta emot. Var kommer det skarpa förslaget för att uppmuntra fler kommuner att ta ett solidariskt ansvar? Var är de skarpa förslagen?

Anf. 66 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Ulf Holm verkar inte tycka om att jag uppehåller mig så mycket vid den kommunala introduktionen. Det beror på att jag tror att den är extremt viktig.

Jag tror att den inneboende kraften hos människor tas bort ganska snart när de kommer till Sverige. Jag vet inte hur många flyktinghandläggare och introduktionsenheter du har varit hos. På många ställen har man ett perspektiv där individen inte får leda sin introduktion, inte får ta del och driva processen och där man inte har ett tydligt mål. Man sätts i ett program. Där tar man bort mycket av den inneboende kraften. I många kommuner fungerar detta, men i andra är det en katastrof.

Det skarpa förslaget från regeringen är: Sätt krav på kommunen. När ersättningsförordningen betalas ut ska det finnas ett krav som kommunen ska leva upp till. Det är mycket enkelt. Man måste ha en introduktion som är arbetsmarknadsinriktad. Svårare än så behöver det inte vara. Det var det som den förra regeringen misslyckades med.

År efter år betalades det ut miljarder till introduktionen utan att man hade en aning om om den var bra eller dålig. Det är katastrof.

Anf. 67 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Någon aning hade vi, annars hade vi inte tillsatt den kommitté som Socialdemokraterna tillsatte 2005 starkt påhejade av oss. Det var just för att vi insåg att det fungerade bra i vissa kommuner och inte i andra. Av de kommuner där det fungerar bra måste vi lära oss hur det kan göras bättre.

Problemet är att ni började med att lägga ned den utredningen, och sedan har ingenting hänt. Nu står ni här i talarstolen och säger att det kommer och att ni inser problemet. När kommer det? Varför kom det inte något förslag i höstbudgetpropositionen om mer jämställda kommunala introduktionsprogram om det nu var en insikt som inte är ny utan som ni hade tidigare?

Anf. 68 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Det har gått fyra månader. Vi väntar – jag väntar. Regeringen är på gång med en ny inriktning. Den förra regeringen tillsatte enormt många utredningar. Jag vet inte hur många SOU:er vi har i det här ämnet. Ingen ledde till att det blev bättre. Varför ska då den nya regeringen och den nya ministern ta fram det sista förslaget och lyfta upp det?

Vi vill ha något annat.

Utredning efter utredning har kommit fram med olika innehåll och olika inriktning. Nu tar regeringen ett nytt grepp. Det kommer att komma förslag.

Vi återkommer här i kammaren i den här diskussionen många gånger. Jag hoppas att det väldigt snart kommer nya förslag – skarpa förslag, som du säger – från ministern.

Vi har fått mycket kritik för att det händer mycket inom det arbetsmarknadspolitiska området. Många av de förslag som vi presenterar gäller ju också invandrare. De kommer att få ta del av den positiva arbetsmarknadspolitik som jag ser att vi har – en politik för arbete. Det kommer att gynna alla människor, oavsett var man är född.

(Applåder)

Anf. 69 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Det tog mindre än två månader för den sittande regeringen att försämra a-kassan. Det har gått fyra och en halv månad och vi har inte fått något konkret förslag på hur integrationspolitiken ska inriktas.

Intresset ljuger inte. Man behövde finansiera 10 miljarder i skattesänkningar. Så är det bara.

Vi tar till oss av det som inte blir fullt ut så bra som vi önskade. Mycket gjordes. Jag tycker att det är oärligt att stå i kammaren och säga att vi negligerade integrationspolitiken. Jag och socialdemokratin säger: Vi gjorde inte tillräckligt. De åtgärder vi vidtog räckte inte i bekämpning av diskriminering och för att se till att förbättra introduktionen.

Jag kan ta Malmö som exempel. Där har man en akademikerintroduktion, en modersmålsbaserad svenskundervisning för analfabeter och en sammanhållen yrkesinriktad introduktion. Mycket av det var väldigt bra. Det spreds ut i landet, tack vare storstadssatsningen som också var en insats som gjordes.

Vi gjorde mycket. Det räckte inte. Vi har däremot inte sett mycket av det.

På tal om rapportskrivande presenterade Anders Borg senast i går en utredning kring vilka åtgärder som behöver vidtas. Det är samma åtgärder som vi redan visste behöver vidtas.

Den enda gång jag har tagit till ordet katastrof är i samband med nulägesbeskrivningen. 40 000 flyktingar väntar på att få besked nu. Det är där vi riskerar att gå in i en katastrof med den oreda och otydlighet som den borgerliga regeringen håller på att skapa.

Vi riktar i dag ett skarpt tillkännagivande till den sittande regeringen om hur staten ska hantera flyktingmottagningen. Det handlar om en akut situation i dag. Vilka åtgärder menar Elisabeth Svantesson att man bör vidta?

Anf. 70 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Man undrar om tillkännagivandet bara gäller den nya regeringen efter fyra och en halv månad, eller om det också gäller den gamla.

Det var många frågor. Jag ska försöka besvara dem.

Det är bra att Socialdemokraterna nu ser att de inte gjorde allting rätt. Luciano efterlyser en vägvisare. Vägvisaren är ju arbete. Det är inte mer av samma integrationspolitik, utan en inriktning på arbete på arbetsmarknaden. En tydlig politik för fler jobb är nyckeln till integration.

En annan vägvisare är att introduktionen måste bli mycket mer arbetsmarknadsinriktad. Inte allt som har skett i de kommunala integrationerna har varit dåligt. Det finns många goda exempel, men det finns också många katastrofexempel. Vägvisaren är arbete.

När det gäller flyktingströmmarna har Integrationsverket ansvaret i dag. Från den 1 juli kommer någon annan att ha ansvaret att anvisa. Vilken myndighet det blir vet jag inte exakt. Vi tror att det är Migrationsverket. Det kommer fortfarande att finnas personer som arbetar med de här frågorna. Verksamheten upphör inte, Luciano.

Anf. 71 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Arbete var A och O i Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets integrationspolitik. Det är bara retoriska floskler att hävda att något annat var den socialdemokratiska integrationspolitiken.

Jag vill belysa hur svårt det är att lyckas med detta. Introduktionen är ett sådant exempel. Det är oerhört svårt att komma ned till en individualiserad introduktion för människor med den olika bakgrund och erfarenhet de har.

Det är svårt, och det kommer ni att se.

Den situation vi har i dag är oroväckande. Malmö har skickat ett brev till regeringen. Södertälje pratar om att tillskapa en kriskommission. Flyktingströmmarna från Irak är oerhört stora just till vår stad.

Jag läser här att förra året, fram till november 2006, tog Elisabeth Svantessons kommun Kumla emot 82 flyktingar. Hur många av de 13 100 platser som vi behöver få fram under det här året är man i Kumla beredd att svara för? Och var är de extraordinära insatserna för den situ-

ation som ni och den borgerliga regeringen nu håller på att förvärra genom nedläggningen av Integrationsverket?

Jag är ingen myndighetskramare. Det är möjligt att Migrationsverket blir bättre på grund av detta, men var finns resurserna och direktiven? Och hur ska Ams jobba? Vi vet att Ams kommer att få drastiska nedskärningar av sina resurser. 1 200 anställda ska bort. Var finns resurserna för att jobba med introduktionsersättningen?

Anf. 72 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Herr talman! Jag kommer från Örebro, och där tar vi emot väldigt många flyktingar, vilket jag är nöjd med. Vi tar emot betydligt fler än avtalat, och jag är mycket glad för det.

Visst är det ett problem att en del kommuner väljer att inte ta emot flyktingar. Vi delar den problembilden. Dock ser jag en viss ljusning. För bara några år sedan var det 174 kommuner som tog emot flyktingar. I dag är det 220. Men det är fortfarande många kommuner som säger nej, och oavsett om de är styrda av moderater eller socialdemokrater tycker jag att det är sorgligt. Jag tror dock inte på tvång, som Kalle Larsson.

Jag tror att vi måste hitta vägar – och det måste vi kanske göra tillsammans – för att få dessa kommuner att ta emot. Det har varit bekymmer förut, och det är bekymmer i dag.

Luciano sade att arbete var också den socialdemokratiska linjen. Då är min fråga, som du nu inte kan svara på, hur det i så fall kunde bli så fel. Jag låter den frågan hänga i luften.

(Applåder)

Anf. 73 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Det är integrationsfrågor som vi debatterar i dag. Det är ett betänkande med tillkännagivanden. Vi hade i höstas ett val där vi bytte plats med varandra lite grann. I en del frågor uppfattar Kalle det som att vi också har bytt åsikt. Jag vill beskriva det som att vi inte har det.

Under förra mandatperioden var vi många som skarpt kritiserade den dåvarande regeringens integrationspolitik. Vi var många som drev på när det gällde både flyktingpolitik och – framför allt – integrationsfrågorna. Men bara för att vi har blivit en ny regering ändras inte inriktningen runt omkring, utan det krävs en mängd olika beslut också.

Något som det också fanns kritik mot tidigare var den bristande styrningen. Många frivilligorganisationer och kyrkor var upprörda över det sätt på vilket vi mötte dem som sökte sig till Sverige. När sedan Riksrevisionen kom med sin rapport och i många delar kunde belägga det som vi hade kritiserat på basis av våra besök ute i verksamheterna och på basis av de signaler vi fått från olika håll i landet kändes det som en bra utgångspunkt för nya mått och steg.

Tillkännagivandet i dag är faktiskt en kraftfull kritik mot den förra regeringen. Det är den förda politiken som har gjort att vi står i den situation där vi befinner oss i dag. Det är därför vi är så dåligt rustade för den katastrof som Luciano Astudillo flaggar för.

Men tillkännagivandet ska också ses som ett stöd för regeringen när det gäller att ändra riktning på hela detta politikområde. Där är vi bara i början, för det är ett stort skepp att vända på.

Från Centerpartiet har vi drivit på i en avgörande fråga på integrationsområdet. Det handlar om jobb. Vi har till och med sagt: jobb, jobb och jobb.

Nu gäller det förstås inte enbart jobb, utan självklart är också utbildning och trygghet och arbetet för att komma åt diskriminering andra viktiga delar för att komma åt detta.

I olika delar av landet ser det väldigt olika ut. Vi vet att det i storstadsområdena finns en speciell situation, men runt om i landet kan det se helt annorlunda ut. Jag har ibland lyft fram Värnamo som ett lite speciellt exempel. Där har man väldigt många invandrare. Jag tror att man har mellan 55 och 60 olika språk i skolan. Man har en arbetslöshet som ligger på 2 procent enligt en siffra som jag hörde för två år sedan. Man skriker efter att människor ska flytta dit.

Nu löser sig integration inte enbart med arbete, men det är en otroligt viktig ingång för att man ska bli en del av en social gemenskap. Därför kan jag inte hålla med de kritiker som säger att denna regering inte har gjort någonting på integrationsområdet, för det har vi faktiskt gjort. Vi har sett till att ta krafttag för att sänka trösklarna för att det ska bli lättare att komma in i arbete. En mängd olika åtgärder på det området har redan genomförts, och vi har fler saker som kommer under våren och som är aviserade.

Vi har också tankar och idéer när det gäller validering. Många har vittnat om att man hamnar i ytterligheter när man kommer hit. Analfabeter sitter med tandläkare eller professorer och ska lära sig svenska. Här krävs det att man får in både yrkesprov och kunskapsprov för att man snabbt ska kunna få reda på var en person befinner sig, vilka åtgärder som krävs för att personen ska komma i arbete och vilka kompletterande utbildningar som krävs.

Vi har ett stort arbete på gång när det gäller diskrimineringen. Det fanns en utredning som jobbade och kom med ett förslag om att slå samman ombudsmän och lagstiftning. Det är ett arbete som pågår och som jag tror är enormt viktigt både för arbetsmarknaden, för bostadsbolag och så vidare.

Introduktionen pratade Elisabeth mycket bra om. Där är en viktig ingång att man tar vara på den kraft som finns hos människor och inte sätter systemet före människorna.

I det här arbetet har vi kommit en liten bit på väg. Jag är lite rörd över de stora förväntningar som finns från oppositionen. Jag kan försäkra er om att vi ska göra allt som står i vår makt för att uppfylla de högt ställda förväntningar som finns och se till att också leverera ännu mer än vi redan har gjort på det här området.

Anf. 74 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Först har jag en nyfiken fråga: Vilken kommun blandar i sin introduktion professorer med analfabeter? Annika Qarlssoon verkar känna till att sådan introduktion förekommer i Sverige, och jag skulle gärna vilja veta om hon känner till något sådant konkret fall, som hon här i kammaren lyfter fram som dåligt exempel. Sådana kommuner måste brännmärkas! Så ska det inte gå till med introduktionen. Annika Qarlssoon verkar känna till någon sådan kommun.

Sedan angriper Annika Qarlsso oss och menar att vi är orsaken till katastrofen. Lite ödmjukt kan man väl säga att vi inte hade mycket med ockupationen av Irak att göra och med de flöden av flyktingar som kommer hit från Irak. Man måste ändå ha viss distans och inte anklaga oss för allt elände i världen.

Som jag sade tidigare till Elisabeth Svantesson är vi självkritiska vad gäller inte minst det som Riksrevisionen pekar på i sin rapport om flyktingmottagandet och etableringen i andra kommuner. Därför är jag nyfiken på vad Annika Qarlsso har gjort i sin hemkommun Sollebrunn, som hemsidan stämmer den här gången. Hur många flyktingar tar Annika Qarlssons hemkommun emot?

Anf. 75 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Mycket har vi skylt den förra regeringen för. Vi har skällt väldigt mycket på den. Men situationen i Irak har vi inte hållit er ansvariga för och tänker inte göra heller.

Jag är tacksam för att få förtydliga det jag sade. Det gäller situationen för integrationspolitiken här i Sverige. Det handlar om att möta den situation som nu kommer.

Det finns prognoser på rätt stora flyktingströmmar. Om det kommer att bli andra siffror vet vi inte. Den situation som finns här i Sverige är en följd av vad den förra regeringen har riggat systemet för.

Det är där som vi har ett stort ansvar att se till att rigga systemen anorlunda. Det gäller att inte göra enskilda människor ansvariga för hur det är. Det är system som måste förändras.

När det gäller min hemkommun var Sollebrunn hjärtat av Bjärke kommun fram till år 1973. Numera ingår den i Alingsås kommun. Jag vet inte de allra senaste siffrorna för Alingsås kommun. Men vi har alltid varit en av de kommuner som har tagit emot anvisad del plus ytterligare lite till.

Vi har dessutom en bra verksamhet där vi försöker att möta dem som kommer till oss. Jag har varit på sfi i min egen hemkommun, även om det var några år tillbaka. Jag skulle vilja påstå att det var väldigt stora skillnader på dem som fanns i det. De skulle egentligen ha haft ett helt annat bemötande och riktade åtgärder. Det finns mycket kvar att göra.

Anf. 76 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Det finns absolut väldigt mycket kvar att göra för att förbättra introduktionen i Sverige. Det ansvarar den regering som sitter nu för att göra. En del gjordes, men mer behöver göras. Vi kommer att punktmarkera er och följa det så att ni blir bättre på det området.

Jag föreslår att Annika Qarlsso efter den här debatten på veckoslutet åker hem till Alingsås och försöker övertyga kommunalråden där att ta emot fler flyktingar. Det är 13 100 platser till som saknas just nu.

Vi tar på oss att det fanns en dålig styrning. Därför tillsatte vi en utredning om integrationspolitiken och styrningen av den. Men ni måste ta på er den oreda och det kaos som skapas när ni lägger ned Integrationsverket. Det är en av de viktiga myndigheter som fanns för att hantera det. Det är heller inte vårt ansvar, utan det ligger på er.

Eftersom varken Billström från Moderaterna har gett oss besked om Migrationsverket får mer resurser och vilka direktiv som finns eller

Nyamko Sabuni har gett oss besked om hur det ska se ut vill jag fråga: Vad tycker Centerpartiet? Hur tycker Centerpartiet att styrningen ska vara på området?

Förhoppningsvis kan vi få besked av Centerpartiet. Det har inte varit mycket av den varan i den här debatten hitintills.

Anf. 77 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Vi får hoppas på att Socialdemokraterna är bättre på att punktmarkera än att styra. Det fungerade inte så bra.

Några konkreta åtgärder som vi redan gör är att vi har höjt ersättningar för kommuner som tar emot flyktingar. Det är den ena delen. Styrningen handlar om att vi måste gå in ordentligt i de olika myndigheter som är berörda.

Det handlar om att följa upp de olika system som finns och se att det blir evidensbaserade sätt som man bemöter människor på och att man jobbar på ett betydligt mer effektivt sätt än vad man har gjort tidigare.

När det gäller kaoset sade du i ditt förra replikskifte att du inte var någon myndighetskramare. Jag måste återupprepa det som Elisabeth Svantesson sade tidigare. Det är en myndighet vi lägger ned och inte verksamheten. Den kommer att fortgå i annan verksamhet.

Återigen tillbaka till den allra viktigaste delen för att få det att fungera. Det handlar om att vi måste ha en arbetsmarknad som fungerar där det finns jobb att få inte för ett lite fåtal utan för betydligt fler.

I den delen misslyckades den förra regeringen. Det kommer den här regeringen att klara ut betydligt bättre.

Anf. 78 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Visst är jobb viktigt. Det gäller inte minst för att nyanlända flyktingar ska komma in i och bli en del av det svenska samhället och känna att de kan hjälpa till även här som nya i Sverige.

Men det är inte bara arbete. Det låter lite som att den förra regeringen med stöd av Vänstern och Miljöpartiet inte tyckte arbete var viktigt. Det tycker vi mycket väl. Vi hade ett mycket aktivt arbete för att få fler i arbete.

Det är tyvärr så, höll jag på att säga, att ni får bära frukt av den politik som vi genomförde för att förmå företag att anställa fler och för att fler människor ska komma in i offentlig sektor. Vi kan kanske bråka om i en annan debatt hur det blev så.

Det jag skulle fråga om är Centerpartiets politik. Centern brukar framställa sig som ett folkrörelseparti. Det handlar väldigt mycket om kontakt med lokalavdelningar, gräsrotter etcetera.

Det är också viktigt när det gäller nyanlända svenskar. Det gäller till exempel invandrarorganisationer och på vilket sätt man kan stödja dem för att uppmärksamma deras arbete. Det har lite kommit i skymundan i de senaste årens debatt hur vi kan stödja detta.

Det är då kanske lite märkligt att den nya regeringen har valt att dra bort stödet för till exempel Centrum mot rasism, som jobbar med sådana frågor. Det handlar inte bara om invandrarorganisationer utan också om hur vi kan uppmärksamma och stödja de insatser som finns för att arbeta mot främlingsfientlighet.

Där har Centrum mot rasism gjort en del saker. Det kan diskuteras hur bra de har varit. Men det har gett en väldigt bra utgångspunkt för att vi måste uppmärksamma dessa verksamheter.

Det finns numera inga pengar. Där har verkligen regeringen varit aktiv och varit snabb att dra undan pengarna. Men vad kommer i stället?

Anf. 79 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Ulf Holm beskriver jobben som att det är viktigt att människor som kommer hit får hjälpa till. Det beskriver synen på arbete som något slags sysselsättning. I det skiljer vi oss i så fall åt.

Jobb för mig är så mycket mer. Det handlar om egenförsörjning men också om att vara en del av en social samvaro och vara med och bidra snarare än att hjälpa till. Det gäller också att människor har någonstans där de får växa och utvecklas tillsammans med andra människor. Den debatten skulle vi ta någon annanstans vid något annat tillfälle, och då gör vi precis som Ulf säger.

När det gäller stödet till Centrum mot rasism sade egentligen Ulf Holm svaret själv. Han talade om min förankring med lokalavdelningar och gräsrotter. Det är på något sätt de två synsätten som kolliderar i detta. Det här var ett uppifrånprojekt. Det är ett arbete som måste ske på gräsrotsnivå, mellan människor och i möten mellan människor.

När det gäller arbetet mot främlingsfientlighet har jag haft ett stort arbete hemma i Sollebrunn som ordförande i en föräldraförening. Vi blev spindeln i nätet just för att bemöta de frågorna. Vi hade ungdomar som hörde hemma i främlingsfientliga organisationer och rörelser. Det gjorde att vi hade en hel by som kände en stor otrygghet.

I det arbetet handlade det väldigt mycket om att engagera ungdomar, företag och arbetsplatser och skolan. Det blev ett samtal som pågick och en process som pågick mellan människor. Det går inte att styra från ovan att få till. Det är någonting som sker när man möts, samtalar och diskuterar.

Jag har inga svårigheter med att vi har tagit bort stödet till Centrum mot rasism.

Anf. 80 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det gäller att välja rätt ord. Jag sade "hjälpa till med arbete". Det var kanske inte så jag menade, men Annika Carlsson var ju snabb att hugga där. Jag tror att vi har en ganska lika syn på detta. Sedan är det alltid en fråga om hur mycket man ska jobba etcetera, men det kommer mer i nästa debatt. Vi kan lugna oss med den. Så mycket skiljer faktiskt inte i vår syn på arbete och hur viktigt det är att vi får fler i arbete. Den diskussionen kan vi avsluta där.

Det är jättebra med folkrörelserna och det dagliga arbete mot diskriminering som sker där i samtal mellan människor. Men det finns också flera organisationer som har begärt ekonomiskt stöd för att kunna bidra till detta och uppmuntra det ytterligare, inte minst i större städer där det kan finnas större behov än i det lokalsamhälle som finns i en mindre kommun. Det finns skillnader där. Då kan det behövas ekonomiskt stöd. Det kan behövas riksorganisationer och myndigheter som stöder detta på olika sätt. Då är frågan: Ska inte de kunna ha en pott pengar att söka för ett sådant viktigt arbete? Det skulle sända ut signalen att riksdag och

regering tar de här frågorna på allvar och vill bidra till att stödja detta arbete. Man kan inte bara förlita sig på att det finns eldsjälar i vissa kommuner och vissa lokalsamhällen här och där som gör detta av ren övertygelse. Vi måste få in fler aktiva i detta arbete. Där tror jag att till exempel Centrum mot rasism gjorde en viktig insats som inte kostade särskilt mycket.

Vi måste också ta de framgångar som Sverigedemokraterna hade i valet på allvar. Därför måste vi också bidra till en fördjupad diskussion och stöd till de krafter som vill motverka Sverigedemokraternas framfart. Frågan är: Vad vill regeringen bidra med?

Anf. 81 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det kan finnas en rimlighet i att det finns samma möjligheter till stöd inom invandrarföreningar som inom andra typer av organisationer. Men då handlar det om riksorganisationer som staten har ett ansvar för att gå in och stötta. Men en kritik som också har funnits är att det har varit brister när det gäller uppföljning och utvärdering av vad som har hänt med de här pengarna. I den andra skålen ligger faktiskt att vi som handhar skattemedel också har ett ansvar att se till att medlen går till det de är tänkta för.

När det gäller Sverigedemokraternas framfart i höstens val vet jag inte om vi ska lägga ansvaret på enskilda organisationer att klara av att hantera den frågan. Det är ett ansvar som faller tillbaka på alla demokratiska partier. Det handlar om att fundera över på vilket sätt de hade en verklighetsbeskrivning som gjorde att människor kände att det äntligen var någon som lyssnade på dem. Jag tror inte att det är så mycket partiet i sig som vi ska fokusera på. De står för rätt mörka ideal som ingen av oss i den här kammaren känner oss hemma med. Men de lyckades beskriva en verklighet och en vardag som så många människor kände igen sig i, och det är någonstans där som vi måste lyssna på vad man säger. Vad är det för något som vi inte har lyssnat på? Där har alla politiska partier och alla svenska medborgare över huvud taget ett ansvar att fundera över vart vi är på väg.

Anf. 82 MAURICIO ROJAS (fp):

Herr talman! Det finns få saker som är så erkända, studerade och dokumenterade som det socialdemokratiska integrationsmisslyckandet. Därför är det nästan pinsamt att höra här att socialdemokratins företrädare säger: Ja, vi lyckades inte riktigt. Vi nådde inte allt vad vi ville göra. Ja, det var lite otillräckligt.

Ännu mer pinsamt är att läsa den socialdemokratiska reservationen. Det här är ett stycke som kanske går till historien för dess blygsamhet. Det står så här: "Vi utesluter inte att det kan ha funnits brister i den tidigare integrationspolitiken."

Tack och lov att de inte utesluter detta som alla i det här landet vet men som de inte vågar erkänna här i kammaren.

Ulf Holm hade kanske den beskrivning som passerade alla andra: Vi måste vara beredda att erkänna att allt inte var perfekt.

Vi pratar om ett sammanbrott på många sätt vad gäller jobb, skola och integration. Det är andra ord som ska användas, kanske till och med det ord som socialdemokraternas företrädare Astudillo använde för att

beskriva något annat, nämligen katastrof. Men vi ska kanske vänta med sådana bombastiska ord.

Vi i Folkpartiet har dokumenterat det här misslyckandet på ett mycket omfattande sätt. Vi har tre gånger publicerat det vi kallar för *Utanförskapets karta*. Där har vi tittat på hur det i Sverige har vuxit fram ett landskap av uteslutning från arbetsmarknaden, skolor där de flesta barn misslyckas och lågt deltagande på alla sätt. I dag finns ett lågt valdeltagande och ett lågt politiskt deltagande.

I dag finns det i Sverige 157 områden som präglas av just dessa omständigheter. I över 50 av dessa områden jobbar inte ens hälften av de vuxna som bor där i ordinarie jobb. Det här är en katastrof, ett sammanbrott, ett misslyckande. Ni kan välja ord. Men det är inte bara brister – det är mycket mer än så. I dessa områden bor i dag en halv miljon människor. Det här är det dukade bord som Göran Persson talade om. Det här är det som vi måste städa upp i, rätta till och skapa ordning och reda i. Det är inte lätt efter tolv år av misskötsel som har gett oss den här verkligheten. Trots den längsta högkonjunkturen i modern tid, har man lämnat dessa 157 områden och den halva miljon svenskar som bor i dessa områden i utanförskap.

Och det är värre än så. Vi har också sett att utanförskapet har etnifierats. Det domineras mer och mer av människor som kommer från andra länder, andra kulturer och som inte delar det kulturarv och mycket annat som är typiskt för Sverige. Det skapar en kombination av sociala och ekonomiska problem och utanförskap. Det finns också kulturella, religiösa och många andra drag som gör den här frågan mycket explosiv.

Där delar jag Luciano Astudillos oro. Han sade att nu kommer kanske droppen som gör att bägaren rinner över. Det vet jag inte riktigt. Ni fyllde bägaren till den nivån. Nu är det kanske en droppe som saknas. Det var ett bra sätt att beskriva det ni har gjort med integrationspolitiken. Vi kan kalla det för brister en gång till, om du så vill.

Varför har detta inträffat? Varför har det gått så illa? Det finns olika anledningar till det. Det finns diskriminering, och det finns också handikapp som invandrarna har. Det tar en viss tid att ta sig in. Men det finns några uppenbara politiska brister som vi måste peka på. Det är dem som den här regeringen arbetar mycket med.

Det finns en brist när det gäller att skapa jobb som är alldeles avgörande för integrationsfrågan. Här handlar det inte bara om att prata om jobb. Vi måste vara överens om en politik som skapar jobb, annars är vi inte överens. Det räcker inte med att säga att jobb är viktigt. År 2006 fanns det 270 000 jobb färre än vad det fanns 1990. Samtidigt fanns det 380 000 människor fler i arbetsför ålder, 20–64 år. Vi har ett samlat jobbundskott på ungefär 650 000 jobb. Det är det dukade bord som Socialdemokraterna har lämnat efter sig. Det är det vi måste rätta till. Det är inte lite, men vi ska försöka i alla fall.

En annan viktig orsak till att utanförskapet etnifieras, att det är invandrare och flyktingar som i allt högre grad lever i de områden som är utsatta, är den misslyckade introduktionen som vi diskuterar här och som har analyserats i en mycket viktig rapport från Riksrevisionen som kallas *Statliga insatser för nyanlända invandrare*. Där har man tittat på de tre avgörande myndigheter som spelar en roll i det hela. Det är Migrationsverket, Integrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen. Beskrivningen

är otroligt nedslående. Jag vet inte om ordet ”kaos”, som Astudillo använde för inte så länge sedan, är passande. Det är bombastiskt. Men kanske skulle man kunna tänka på ett sådant ord.

Vad säger man om dessa tre myndigheter och om regeringen? Man visste ingenting om någonting. Man visste inte vad man gjorde. Man visste inte om det man gjorde var effektivt eller inte. Man hade inte koll.

Jag läser upp ett exempel som gäller den centrala myndigheten Integrationsverket: ”Myndigheten saknar emellertid samlad kunskap om vilka introduktionsinsatser som leder till att målen om delaktighet och försörjning främjas.” Det saknas alltså kunskap.

”Verkets undersökningar säger ingenting om hur effektiva introduktionsinsatser är i ett kommunjämförande perspektiv.” Man vet alltså inte om det är bra eller dåligt.

”Det saknas således kunskap och analys rörande sambandet mellan individens förutsättningar, introduktionens genomförande och introduktionens utfall ...” Så är det.

Så var det under många år. Och det intressanta är att dessa brister påpekades många gånger, men regeringen gjorde ingenting för att rätta till det.

Här finns ett mycket konkret ansvar att utkräva från de statsråd som hade ansvaret för integrationsfrågan under den här perioden. Det första heter Mona Sahlin. Hon hade ansvaret mellan 2000 och 2004 för integrationspolitiken. Det är precis 2004 som analyserats mera djupgående här. Vad gjorde Mona Sahlin under dessa fyra år? Hon pratade mycket, det vet vi. Hon tillsatte också en utredare som heter Kamali och som sade att alla svenskar är mer eller mindre rasister. Men vad gjorde hon under fyra år för att rätta till kända, erkända, dokumenterade brister i integrationspolitiken? Ingenting, enligt den här rapporten. Det här måste Mona Sahlin givetvis förklara, nu när hon är på väg att bli ledare för det största partiet i landet.

Men det finns inte bara brister i styrning. Det här ledde till ett regelrätt missbruk av offentliga medel, och det här är mycket allvarligt. Det står i Riksrevisionens rapport att schablonersättningen, det som kommunen får för varje flykting man tar emot, betalades ut i strid med gällande förordning. Jag citerar: ”Genom att inte kontrollera förekomsten av dessa ...” förutsättningar eller villkor ”... agerar Integrationsverket i strid med förordningen.” Man betalade alltså pengar – våra gemensamma medel – i strid med gällande regler. Det här är otroligt allvarligt.

Men ännu allvarligare är att regeringen och statsråden Mona Sahlin och Jens Orback visste om detta. Så står det i rapporten: ”Regeringen är medveten om Integrationsverkets tillämpning av ersättningsförordningen, men har inte agerat för att åstadkomma en förändring.” Mona Sahlin, Jens Orback och Göran Persson agerade inte för att stoppa det här missbruket av våra offentliga medel. Jag tror och tycker att svenska folket förtjänar en ursäkt för och en förklaring till detta. Det här är mycket allvarligt.

Bara år 2004, enligt de beräkningar som Riksrevisionen gjorde, betalades mellan 65 miljoner och 80 miljoner kronor ut felaktigt, och de krävdes inte tillbaka. Om man räknar hela Mona Sahlins period som ansvarig för integrationsfrågor har det betalats ut mellan 418 miljoner och 513 miljoner kronor – felaktigt. Läger man till Jens Orbacks period

så närmar man sig 800 miljoner. Det här måste förklaras. Här går det inte bara att säga att det är passé och att det var lite brister i det hela. Det här är allvarligare än så.

Det rapporten egentligen säger, slutsatsen, är att introduktionspolitiken är i akut behov av en totalrevidering. Det är det som den nya regeringen måste åstadkomma.

Vi är nu på rätt väg. Regeringen har satsat på och prioriterat det mest grundläggande. Det är jobbpolitiken. Utan en bra jobbpolitik finns det ingen integration och ingen introduktion som kommer att fungera, för de jobb som behövs för att de nya invandrarna ska kunna bli en fungerande del av Sverige kommer inte att finnas. Ministern ska återkomma senare med de konkreta inslagen i den här kampen mot diskrimineringen och kampen för att få en introduktion som fungerar.

Det vi måste få till är inte åtgärder hit och dit, som Socialdemokraterna brukade vidta. Vi måste åstadkomma en helhet som fungerar, och det är mycket svårare – en helhet som rättar till det dukade bordet, som Socialdemokraterna lämnade bakom sig, med så mycket utanförskap att det skrämmer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Backman och Camilla Lindberg (båda fp).

Anf. 83 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Med alla de här starka, bombastiska uttrycken om hur katastrofalt det är på det här området så är det ännu mer allvarligt att det dröjt fyra och en halv månad och vi står i kammaren och inte har fått ett enda konkret förslag på det här området, inte minst vad gäller introduktionen av nyanlända flyktingar. Vi har ett akut behov av att hantera det här.

Det tog den borgerliga regeringen två månader att försämra a-kassan. Som sagt: Intresset ljuger inte. Man behövde finansiera stora skattesänkningar för höginkomsttagare. Det gick före kampen mot utanförskap, Rojas! Det gick före kampen för dem du säger dig företräda här.

Rojas! Vi har en situation i Sverige nu som riskerar att på allvar bli katastrofal. Låt oss inte hamna i den makroekonomiska debatten om vem som gjorde si och vem som gjorde så. Många internationella studier visar att svensk makroekonomi gick bra. Förra året skapades väldigt många jobb i Sverige. Under de senaste 50 åren kan man hitta två tillfällen då det har skapats lika många jobb. Vi hade investeringar och en högkonjunktur som går vidare nu.

Men det är inte det som det handlar om nu – att ta debatten om vem som gjorde rätt eller fel. Det handlar om detta: Vad gör vi? Vi har en flyktingmottagning som riskerar att hamna i totalhaveri med de förändringar som görs nu och den otydlighet som nuvarande regering står för. 40 000 flyktingar väntar på att bli placerade. Vi har en situation i Irak som förvärras för var dag. I Solna har vi ett moderat kommunalråd som säger: Vi får inte ut några ensamkommande barn.

Det är er politik. Sluta vara i opposition, och börja ta ansvar för den situation som ni håller på att skapa nu!

(Applåder)

Anf. 84 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår mycket väl att Luciano Astudillo inte vill diskutera det förflutna: det dukade bordet, som ni har lämnat bakom er, det utanförskap som ni har hjälpt till att skapa, den halva miljon som lever i dessa områden, de tolv åren med mycket stark högkonjunktur som ni inte utnyttjade för att göra något åt de här problemen.

Du vill prata om framtiden och den nya regeringen. Det här betänkandet handlar om och drar lärdomar från det som ni har gjort och för en gångs skull har modet att erkänna att ni har gjort.

Kommentera de hundratals miljoner som betalades i strid med regler och förordningar! Kommentera det! Det svenska folket har rätt att kräva från sina politiker att de redovisar varför man använder skattemedel på ett visst sätt.

När skattemedlen används fel har de rätt att utkräva ansvar. Det är inte något som man bara kan gå förbi. Det handlar om hundratals miljoner. Det handlar om våra gemensamma pengar. Du måste kommentera detta, Luciano Astudillo. Det är din skyldighet. Mona Sahlin är inte i kammaren, men du företräder det parti som regerade. Du måste ha något att säga om det – det hoppas jag i alla fall – om du nu inte tycker att det är irrelevant att man spenderar våra gemensamma medel hur som helst.

Anf. 85 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag har sagt det flera gånger tidigare i debatten, och jag säger det återigen: Vi fick inte genomslag för den politik vi ville föra, varken vad gällde integrationen eller introduktionen. Vi tar ödmjukt på oss en del av det ansvaret. Det är svåra frågor att hantera, att få till ett individuellt bemötande av människor som kommer från världens alla hörn, en del dessutom krigstraumatiska. Vi tar på oss det.

Den här debatten handlar emellertid om att vi i dag skickar ett tillkännagivande till regeringen om att det fortfarande tickar ut pengar och att det fortfarande finns en otydlig styrning på ett viktigt område. Kommentera det, Rojas, i stället för att kräva av oss att kommentera! Rojas var en av de flitigaste på att ta fram rapporter om alla de konkreta åtgärder som skulle vidtas för att förbättra integrationen och motverka utanförskapet.

Vi vet var de långsiktiga åtgärderna finns, men var finns de konkreta åtgärderna för att hantera den akuta situation som finns? Hör inte Rojas ropen från Malmö, Göteborg och Södertälje? Har inte Rojas pratat med kommunalrådet i Solna om situationen för ensamkommande barn? Har inte Rojas sett att vi fortfarande har ett 90-tal kommuner som vägrar ta emot flyktingar? Nu gör jag inte partipolitik av detta, det finns även socialdemokratiska kommuner som vägrar, men det är ni som har ansvaret för detta, Rojas. Var finns tiopunktsprogrammen och fempunktsprogrammen?

Det är bra att ni är i opposition mot orättvisorna, Rojas. Det ska ni fortsätta att vara, men nu är det ni som regerar och har ansvar för dagens politik. Var är de konkreta förändringarna, om det var så katastrofalt tidigare? Det har gått fyra och en halv månad. Det tog två månader att försämra a-kassan för mängder av löntagare och arbetslösa, men om integrationen och utanförskapet är det tyst.

Anf. 86 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Det jag kräver är att ni tar det ansvar som ni ska ta, Astudillo. Jag kräver, Astudillo, att ni inte springer ifrån ansvaret för den misskötsel och det kaos som ni lämnade efter er. Om du läst rapporten vet du vad det handlar om. Jag kräver att ni redovisar för svenska folket hur våra gemensamma medel använts. Jag begär att ni talar om varför en halv miljon människor lever i utanförskap i dag. Jag vill ha en förklaring till varför Sveriges Kommuner och Landsting säger att mer än hälften av de flyktingar som kommunerna tar emot ännu fem år efter att de fått kommunplacering inte har jobb. Jag kräver dessutom att du stannar kvar där du borde stanna, för det här är riksdagen och inte ditt hem.
(Applåder)

Anf. 87 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det var mycket hårda ord i Mauricio Rojas inledningsanförande. Det som egentligen skrämmer mig mest är att det gått fyra och en halv månad och fortfarande har Mauricio inte förstått att han numera tillhör ett regeringsparti, att det är han som kan bestämma och göra förändringar. Det tog elva minuter och sju sekunder innan Mauricio kom fram till att regeringen nu ska ta itu med arbetsfrågorna; han sade något om att arbete är viktigt. Sedan gick det ytterligare tio sekunder och så sade han att det där får statsrådet ta hand om.

Det är fantastiskt att det tog så lång tid utan att du kom med några egna idéer, Mauricio. Det presenteras ingenting av vad du nu kan göra. Du tillhör majoriteten. Det är du som ska lägga fram förslagen om vad som måste göras. Det är du som har makten nu. Du är inte i opposition. Du kan inte begära att jag som miljöpartist ska bestämma vad som ska hända. Jag skulle gärna vilja göra det, men då måste du först avgå. I så fall måste ni abdikera och säga att ni inte klarar av att styra Sverige när det gäller integrationsfrågorna.

Du får gärna göra det, men du måste också förstå att du numera tillhör majoriteten. Du kan inte bara stå här och skälla och fortsätta spela på den förra mandatperiodens retoriska sträng. Nu måste du ta ansvaret.

Jag vill fortfarande har svar på frågan vad som ska göras nu när du sitter i majoritet.

Anf. 88 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Den här pinan slipper ni inte undan så lätt, Ulf Holm och ni andra. Tolv år av misskötsel ska kommenteras på några minuter. Några timmar skulle behövas. Ni har något att redovisa, något att ta ansvar för. Statsrådet Sabuni kommer att tala om framtiden och regeringen. Jag är här för att göra något annat viktigt, nämligen kräva ansvar samt påtala de allvarliga bristerna och misskötseln av offentliga medel, det som gjordes av så viktiga personer som Mona Sahlin, som inom kort kanske blir partiledare. Också Riksrevisionen har dokumenterat detta. Det handlar om oerhört allvarliga saker.

Ulf Holm vill inte att jag pratar om det, men jag kommer att prata om det många gånger. Du var med, Ulf Holm, visserligen inte i själva regeringen, men du stod väldigt nära regeringen. Också du är en del av misslyckandet, och därför måste även du ta ett ansvar.

Att inte allt var perfekt är ett mycket märkligt sätt att beskriva det som inträffat i Sverige. Visste ni inte att det var så? Visste ni inte vad Socialdemokraterna höll på att göra med de mest utsatta i vårt land? Kunde ni inte säga stopp, såsom ni gjorde tillsammans med Vänsterpartiet – vilket var mycket bra – vad gällde flyktingar? Kunde ni inte göra samma sak här och säga: Sluta med misskötseln. Gör någonting. Ni visste, det gjorde vi alla, hur dåligt det gick för de människor som är mest utsatta i vårt land. Vad gjorde ni? Varför satte ni inte hårt mot hårt? Kanske ni inte orkade, och det kan jag förstå, för det är klart att man inte orkar med allt, men säg då att ni inte orkade.

Anf. 89 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag blir nästan förkrossad. Jag får fortfarande inga svar på vad Mauricio Rojas tänker göra i majoritetsställning. All hans energi går åt till att beskriva hur det varit, maktförhållandet mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet, hur våra förhandlingar gick och så vidare. Det är jätteintressant för en doktorsavhandling, men det här är riksdagen där vi faktiskt stiftar lagar.

Den förra regeringen tillsatte en utredning som fick i uppdrag att ta reda på vad som gått bra och vad som gått dåligt så att vi skulle kunna komma längre och göra förbättringar. Din regering, ditt parti och ditt statsråd började med att lägga ned den, Mauricio. Det är inte särskilt handlingskraftigt.

Som jag sade i mitt inledningsanförande var allt kanske inte perfekt. Alla idéer från Miljöpartiet är kanske inte de bästa, och då måste vi kunna ompröva dem och studera om det finns bättre sätt. Det har vi en aktiv politik för. Vi för i vårt parti diskussioner om dem och vädrar en del av dem i kammaren. Vi har tidigare lagt fram flera förslag som vi nu går igenom.

Mauricio lägger inte fram några förslag och berättar inte om allt det han skulle vilja göra i sin nya position som ledamot av riksdagens majoritet, som en del av regeringsmakten. Det är det som fattas. Han väljer att inte, under några minuter, berätta vad han skulle vilja göra utan gräver i stället ned sig i det gamla. Jag beklagar att han gör det. Jag hade hoppats få höra några nya idéer vädras i dag, kanske inte presenterade som regeringens politik men ändå nya idéer bland regeringspartierna. Men ingenting, absolut ingenting! Mauricio Rojas väljer att i bitterhet gräva ned sig i hur det var tidigare utan att ha någon ny politik på området. Det beklagar jag, herr talman.

Anf. 90 MAURICIO ROJAS (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår att du, Ulf Holm, beklagar detta. Det här är inte roligt för er. Att bli påmind om ett misslyckande är inte alls roligt, det förstår jag, men det är nödvändigt.

Riksdagen har två uppgifter, nämligen att stifta lagar och att utkräva ansvar. Det vet du mycket väl, Ulf Holm. Nu utkräver jag ansvar för det som ni gjort med de mest utsatta i vårt land och med de offentliga medlen, dem som ni misskött. För detta har jag, riksdagen och svenska folket rätt att kräva ansvar. Det får ta några minuter, sedan får statsrådet sina minuter att tala om hur vi ska göra om politiken.

Den här pinan är nödvändig. Ni förtjänar den många gånger om.

Anf. 91 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Statsrådet kommer snart att redogöra för politikområdet, och jag hoppas att ni då kommer att känna att ni har fått flera av de frågor som har ställts här i dag besvarade.

Jag skulle vilja inleda med att säga att många av de frågor som socialdemokraterna här ställer om vad som ska göras ska ses i det sammanhang som flera av de tidigare talarna har tagit upp, nämligen att Socialdemokraterna under lång tid har stått för en integrationspolitik som inte har lett dit vi har velat. Nu får vi i den nya majoriteten överta resultatet av de underlåtenhetssynder som Socialdemokraterna har begått.

Självklart är det ändå viktigt att vi jobbar med en integrationspolitik där vi alla strävar mot samma mål – att nyanlända svenskar ska integreras i det svenska samhället på ett bra sätt.

Integrationspolitiken omfattar många olika delar. Det handlar om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla som kommer hit oavsett etnisk eller religiös bakgrund. Det handlar om invandrarnas etablering i det svenska samhället, ersättningar till kommuner för flyktingmottagande och åtgärder för att förebygga och motverka etnisk och religiös diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

I dagens debatt tar vi upp Riksrevisionens granskning av statens insatser för nyanlända flyktingar. Vi tar också upp motioner som handlar om detta, om hur nya svenskar ska kunna etablera sig i Sverige, om integrationsprocessen för kvinnor med invandrarbakgrund med mera. Det här är många olika och viktiga frågor.

Alliansregeringen har i årets budget en utökad ram för att stödja integrationsarbetet. 3 ½ miljard går till olika integrationsinsatser. Dessutom har anslaget ökat med 20 miljoner, i förhållande till vad som tidigare hade beräknats, för en fortsatt satsning på åtgärder för att motverka hedersrelaterat våld. Jag menar att det här visar att alliansregeringen tar integrationsfrågorna på allvar.

Vi kristdemokrater anser att utgångspunkten för integrationspolitiken ska vara att ge människor förutsättningar att ta ansvar för sitt eget liv. Vi ska ha respekt för andra individers och folkgruppers värde och särdrag och ska också ge olika grupper en stor frihet och möjlighet att organisera sig efter eget önskemål. Viktigast är dock att personer som kommer till vårt land snabbt ska få möjlighet till arbete och egen försörjning. Ett arbete ger möjlighet både att lära sig det svenska språket, att få arbetskamrater och gemenskap och att lära känna det svenska samhället och de värderingar som präglar vårt samhälle.

Om integrationen inte fungerar på ett tillfredställande sätt kan det öka risken för motsättningar och för att främlingsfientliga krafter tar över i vårt samhälle.

Alliansregeringen har som mål att bekämpa utanförskap och sätter jobben i fokus. Det innebär att även våra nya svenskar snabbt ska komma in i arbete. Regeringen har också betonat att flyktingmottagande och introduktion behöver reformeras. Man ska snabba på etableringen på arbetsmarknaden liksom i samhället i övrigt. Det är ett välkommet initiativ i syfte att komma till rätta med de brister som fanns i den förra regeringens integrationspolitik.

Vi ser också med allvar på hur olika kommuner agerar när det gäller flyktingmottagandet. Självklart kan agerandet bero på hur arbetsmarknadssituationen eller bostadssituationen ser ut i de olika kommunerna eller hur många flyktingar man anser att man redan har tagit emot. Det bör dock klargöras hur stat och kommun ska samverka på ett mer effektivt och rättvist sätt vid mottagandet av nya svenskar.

Finansieringsfrågorna är ytterst viktiga att klara ut mellan stat och kommun. Min övertygelse är att när det nu har uppstått en stor arbetskraftsbrist på många håll kommer introduktionen av nya svenskar i olika delar av landet att underlättas.

Vi kristdemokrater har länge lyft fram bostadspolitiken som en viktig del av integrationspolitiken. Vi har menat att det är viktigt att man som nyanländ svensk kan välja var man vill bo. Rimligt är att man ska kunna söka sig nära sin familj eller andra närstående som man vill bo nära. Då måste det också finnas ett krav på att man ska stå till arbetsmarknadens förfogande. Egenförsörjningen är viktig för integreringen i samhället.

Vi tycker också att invandrare måste kunna göra bostadskarriär. Därför har vi drivit att man vid omvandling av hyresrätter till bostadsrätter ska ge även invandrare möjlighet att få äga sin egen bostad. Det är viktigt med blandade boendeformer även i invandrartäta områden.

Vid sidan av bostad och arbete är svenska språket en förutsättning för att ta sig in i det svenska samhället. Vi måste reformera och förändra sfi, svenska för invandrare. Det har under lång tid funnits kritik mot kvaliteten inom sfi. Jag ser fram emot förändringar på detta område från statsrådet och hoppas på en rejäl kvalitetshöjning.

Sammantaget hoppas jag att vi ska få en helt ny och mer offensiv integrationspolitik i Sverige. Våra nya svenskar har mycket att ge, och vi har behov av fler nya svenskar i framtiden. Låt oss alltså ha en välkomnande attityd, samtidigt som vi har ett realistiskt förhållningssätt till de problem och hinder som finns på vägen!

Den kritik som Riksrevisionen riktar mot föregående regering måste vi ta på allvar. Den ska vi väva in i den nya integrationspolitiken.

Herr talman! En fråga som handlar om värderingar och jämställdhet och där jag menar att vi måste vara tydliga också i integrationsarbetet och integrationsprocessen är det vi oftast talar om som hedersrelaterat våld. Det är ett område där antalet tjejer och kvinnor som är utsatta och som behöver stöd är oerhört underskattat.

Det hedersrelaterade våldet finns i vårt samhälle både dolt och öppet. Det handlar om tre olika delar. Först har vi kränkningar, trakasserier och våld, oftast mot unga tjejer. Det andra är att unga tjejer i Sverige tvingas till arrangerade äktenskap. Slutligen handlar det om de många unga flickor i Sverige som riskerar könsstympning.

Inom hederskulturen finns förhållningsregler och normer för vad som anses vara gott uppförande som ska vidmakthålla familjens heder. Denna heder i familjen bärs av flickan eller kvinnan. Därför är dessa flickor och kvinnor mycket utsatta och kontrollerade. Vi vet att flera hundra kvinnor har kontaktat myndigheter eller ideella organisationer i Sverige för att söka hjälp och skydd. Dock har vi i dag svårt att nå dessa flickor och kvinnor på ett bra sätt. Inte heller har vi hittat en bra metodik för att förebygga och utreda brott.

Jag menar att vi måste ta de här frågorna på största allvar och hitta olika insatser, både förebyggande och stödjande, så att dessa flickor och kvinnor kan känna trygghet och frihet i vårt svenska samhälle. Här har vi också en stor utmaning när det gäller integrationspolitiken och vilka värderingar vi ska förmedla i integrationsarbetet.

Med det, herr talman, skulle jag vilja yrka bifall till majoritetens förslag i betänkandet.

Anf. 92 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Om vi misskötte oss så radikalt i integrationspolitiken som Désirée Pethrus Engström säger, varför har då den nuvarande regeringen till stora delar tagit över vår politik? MR-planen som vi antog under vår period gäller. Kampen mot diskriminering, exempelvis arbetet med att pröva anonyma jobbansökningar i statlig förvaltning, Storstadsdelegationen som den borgerliga regeringen tillsatte nu i höstas liksom stora delar av de insatser som görs i kampen mot hedersrelaterat våld – allt detta är ju en blåkopia av den politik som vi förde på området såväl i fråga om mål och inriktning som i många konkreta åtgärder.

Om vi misskötte oss så som det beskrivs här, varför denna senfärdighet? Det har som sagt tagit fyra och en halv månad hitintills, och vi har inte fått något konkret på bordet, medan det bara tog två månader att försämra a-kassan för miljontals löntagare, både arbetslösa och dem som fått höjda avgifter, miljoner löntagare. Intresset ljuger inte.

Om vi misskötte oss så, och Riksrevisionen riktar stark kritik mot delar av introduktionen, som vi också medger – det är därför vi går med på ett tillkännagivande – varför gör man inte mer åt saken?

Och hur tar Désirée Pethrus Engström ansvar för den akuta situation vi har i dag med 40 000 flyktingar som knackar på vår dörr, som behöver kommunplacering? Hur tar Désirée Pethrus Engström ansvar för dem? Hur ska styrningen se ut på det här området? Hur ska vi se till att fler kommuner tar sitt reella ansvar för de flyktingar som än i dag inte har fått en kommunplacering?

Anf. 93 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! När det gäller förändringen av a-kassan kan jag säga att det går lite fortare att ändra i ersättningsnivåer än att göra någonting på ett helt politikområde, som integrationsarbetet handlar om. Jag tycker att integrationsarbetet och integrationspolitiken förtjänar mer av djupgående analys. Att vända en Atlantångare som har gått åt fel håll görs inte i en handvändning.

Om vi tittar på det som kritiken från Riksrevisionen handlar om ser vi att det har varit flera olika delar, där framför allt regeringens styrning av myndigheterna inte har fungerat. Det har alltså varit ett konkret utpekande av regeringen.

Självklart ska vi som är majoritetspolitiker i riksdagen följa den nya regeringen. Det är absolut vårt uppdrag. Men som vi ser det läggs till exempel Integrationsverket, som har varit uppe här, ned den 1 juli. Det har inte lagts ned redan. Vi har inte hur lång tid som helst på oss, men vi måste se till att vi får flera olika planer på plats. Det står också både i budgetmotionen och i betänkandet att flera olika saker är på gång.

Jag skulle vilja säga att det viktigaste är arbete, bostad och språk. Det är de tre saker i integrationsarbetet som är viktigast. Och på alla de tre områdena är det redan saker och ting på gång. Därför vet jag att det kommer förslag från statsrådet på hur de här frågorna ska lösas i den nya regeringen. Jag hoppas att det blir bra planering och en bra struktur på integrationsarbetet med den nya regeringen.

Anf. 94 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Désirée Pethrus Engströms ödmjuka debattsätt, till skillnad från andra debattörer i dagens debatt. Det är ju svåra frågor. Det behövs en djup analys av frågor. Åtgärder som vi ena gången tror ska fungera, fungerar inte. Och att få genomslag härifrån kammaren ut till varenda liten kommun i Sveriges stora land är också väldigt svårt.

Men det är en fråga som är oerhört viktig. Riksrevisionen har ju i den här rapporten riktat skarp kritik mot styrningen av mottagandet, och vi har en regering vars enda konkreta åtgärd på det här området är att lägga ned Integrationsverket. Det är en viktig myndighet i en del av pusselarbetet med att ta emot människor, placera dem i kommuner och förhandla med kommuner. Det är ju inte bra. Det är därför vi som parti går med och stöder utskottet i tillkännagivandet till majoritetens egen regering om bristen på ansvar från den regering som finns i dag på ett så viktigt område.

Men vi har som sagt en akut situation som den sittande regeringen håller på att förvärra. 40 000 flyktingar knackar på vår dörr. I Malmö bor två familjer med sex barn i en trea. I Södertälje säger Anders Lago att de behöver en kriskommission. I borgerligt ledda Solna säger man: Hur ska vi klara de hundra ensamkommande barn vi har här om inte andra kommuner ställer upp?

I det här läget har den borgerliga regeringen lagt ned Integrationsverket som spelade en viktig roll. Jag är ingen myndighetskramare, men kom med konkreta åtgärder för att lösa den akuta situation som vi har i dag. Désirée! Det vilar ett ansvar på er också på det området.

Anf. 95 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det är bra att vi är överens om att det tar tid att förändra politikområden. Problemet är bara att ni har tolv år bakom er som ni nu på något sätt får i knät genom det här betänkandet. Ni har alltså under väldigt lång tid försakat oerhört mycket av initiativet. Det är det som vi kritiserar här i dag.

När det gäller Integrationsverket lovar jag att om det inte den 1 juli – det är väl då Integrationsverket läggs ned – finns ett svar på vad som ska hända ska jag också börja jaga regeringen. Men vi måste ge regeringen en möjlighet att hitta de bästa förutsättningarna för verksamheten och var den ska placeras.

Det är som sagt var tolv år jämfört med fyra och en halv månad. Det tar ganska lång tid att göra en förändring. Det finns många områden, och jag håller med dig om de stora problem som finns i dag på flera olika områden. Jag har själv mött många flyktingar som känner sig förtvivlade och som tycker att de förtjänar en bättre behandling än de har fått hittills.

Med den förbättrade introduktion som planeras, med en jobbpolitik där människor ska komma in i det svenska samhället, där svenska språket

och sfi förändras och där vi också förmedlar värderingar som vi vill stå för i det svenska samhället hoppas jag, herr talman, att vi ska få en helt ny integrationspolitik så att människor känner sig välkomna till Sverige. (Applåder)

Anf. 96 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att det är väldigt glädjande att hela riksdagen ställer sig bakom tillkännagivandet till regeringen när det gäller den kritik som Riksrevisionen har lämnat till oss. Jag är övertygad om att hade maktförhållandena varit annorlunda, hade Socialdemokraterna fortsatt regera, hade aldrig dessa rekommendationer tillkännagivits till regeringen. Sanningen är den att det bara är genom tillkännagivanden till regeringen som regeringen har ansvar att återkomma med en lösning på problemen. Det är ju det som det handlar om.

För oss i alliansen har det inte varit svårt att godkänna dessa tillkännagivanden, eftersom vi under tolv års tid har påpekat att det är just där det finns brister. Vi har sagt att det är där man behöver göra saker och ting, och det är precis det som vi fyra månader senare är i full gång med att göra. Därför blir det naturligt att erkänna dessa tillkännagivanden till regeringen.

Jag förstår att det är en svår retorik för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet när de ska beskriva en kaotisk situation som den nuvarande regeringen ska ta hand om samtidigt som det blir svårt att erkänna att det faktiskt är de som har lämnat denna kaotiska situation efter sig. Jag förstår att det är svårt, men det är sanningen. Det har bara gått fyra månader, vi kommer att fortsätta påpeka för er här i kammaren och för svenska folket att ni lämnat efter er denna kaotiska situation. Det ska vi fortsätta göra.

Luciano Astudillo mässar i varje inlägg om a-kassan: Det tog två månader att försäkra a-kassan för miljontals människor. Jag vet inte om han då också erkänner att de har lämnat miljontals människor i arbetslöshet, men det är nog inte det han menar. Men det tog lika lång tid, Luciano Astudillo, att införa nystartsjobb, för det vi har förstått är att svenskarna vill arbeta, inte leva på ersättningar. Nystartsjobben är en succé. Ams erkänner att de är bättre än plusjobben.

Vi kan också erkänna att arbetsförmedlingen nu får administrera arbeten och inte arbetslösheten. När arbetsförmedlingen under förra mandatperioden administrerade arbetslösheten kallades det för friår, det vill säga att den som hade jobb fick gå till arbetslöshet och lämna jobbet till någon som var arbetslös. Vad är det för jobbpolitik? Det är klart att det ska skapas flera arbeten. Det är klart att flera ska arbeta. När vi befinner oss i en situation där allt fler äldre ska försörjas av allt färre yngre handlar det inte om att människor ska kunna köpa sig ledighet. Det handlar om att vi ska jobba så mycket som möjligt. Det är vad det handlar om, Miljöpartiet. Jag är så glad att Miljöpartiet inte ingår i den regeringskonstellation vi har i dag. Den typen av politik kan vi inte fortsätta att föra om vi vill lyckas med att bryta utanförskapet.

Ulf Holm känner stor otålighet för att det tar tid att få besked. Vad ska hända med integrationspolitiken? Jag förstår. Jag känner också stor otålighet. Vi har fått vänta tolv år! Och det händer ingenting. Det är klart att ni också tycker att arbete är viktigt. Det förstår jag också. Ni tycker också att utbildning är viktigt. Det förstår jag också. Men det räcker inte med att tycka. Det måste också göras saker.

Nystartsjobb är en sådan sak. Över huvud taget är det fråga om att företagarpolitiken ska göra det lättare att anställa samt lönsammare att arbeta. Det är vad det handlar om. Flera människor ska ut i arbete. Det är det denna regering nu har gjort.

Ni talar om att det inte kommer förslag på integrationsområdet. Det är klart att ni inte tycker att det gör det eftersom ni är så fasta vid att det hela tiden ska vara en särartspolitik. Det är en politik för svenskar och en politik för invandrare.

Men vi är alla svenskar. Vi behöver en generell politik. De behov som etniska svenskar har är samma behov som jag med en annan bakgrund har. Jag behöver arbete och egen inkomst för egen makt. Jag behöver utbildning till mig själv och till mina barn. Det är vad det handlar om. Det har kommit massor med reformer på utbildningsområdet. Det är så viktigt att vi inte slarvar med utbildningen eftersom vi då riskerar att ärva utanförskapet, det vill säga den nya generationen ärver utanförskapet. Det är bara med hjälp av utbildning som vi kan bryta utanförskapet.

Jag ska kort gå in på vad Regeringskansliet har på gång. Inom kort kommer jag att presentera direktiv till en översyn för att se på hur introduktionen kan göras bättre. Riksrevisionen skriver att det är just det som behöver göras. Vi låter göra en översyn, och vi återkommer om exakt vilka personer som ska genomföra detta och i vilken form. Direktiven presenteras inom kort.

Inriktningen kommer att vara att så fort som möjligt komma ut i arbete, att så fort som möjligt få en språkutbildning som är anpassad till det yrke man vill fortsätta att jobba med. Det ska vara en språkutbildning som också ska kombineras med praktik. Det handlar också om tydligare ansvar för kommuner, berörda myndigheter och andra aktörer. Det kommer också att handla om incitament för enskilda personer likaväl som för kommuner och andra ansvariga för introduktionen. Vi återkommer till det.

Samtidigt kommer jag också att presentera var någonstans Integrationsverkets uppgifter ska hamna, det vill säga den nya huvudmannen. Hur mycket ni än vill ge sken av att Integrationsverkets funktioner är borta bara för att verket läggs ned är det inte så. Sanningen är att vi har fattat beslut om att avveckla Integrationsverket, men Integrationsverket är fortfarande verksamt. Det är verksamt ända fram till den 1 juli. Till dess har vi presenterat förslag på exakt var de olika funktionerna ska hamna. Det finns ingen anledning att oro sig här i kammaren eller att oro medborgarna. De funktioner som Integrationsverket har haft är viktiga, men Integrationsverket har inte varit rätt myndighet att ta hand om dem. Det är det vi ska rätta till nu.

Luciano Astudillo har tagit upp frågan om mottagandet gång på gång i sina inlägg. I det ena inlägget handlar det om 13 000 nya platser. I nästa inlägg är det helt plötsligt 40 000 platser. Man undrar hur siffrorna kan variera så kraftigt i en och samma debatt. Sanningen är att 40 000 är en prognos. Det är en prognos som baseras på att vi ser situationen i Irak. Det är bara med hjälp av denna prognos som vi kan förbereda oss för hur vi ska ta emot de flyktingar som kommer hit. Jag är inte orolig. Eftersom vi inser dessa siffror redan nu kommer vi att vara förberedda.

Varför Södertälje, Malmö och många andra kommuner i dag har det svårt handlar om att människor fastnar i systemet. Människor kommer inte ut på arbetsmarknaden. Efter tre år är det bara en tredjedel av männen och en fjärdedel av kvinnorna som har kommit ut på arbetsmarknaden. Det är väl klart att det blir en stor börda för kommunerna när människor fastnar i systemet. Människor ska ut i arbete.

Jag tror inte att någon kommun, varken Södertälje eller Malmö, har problem med att människor faktiskt vill flytta dit. Tvärtom är det väl bra för den kommunala tillväxten att människor i arbete bor där. Det är det den här regeringen jobbar med.

40 000 är en prognos. Vi kommer att ta itu med den. Vad jag känner till har aldrig någon person behövt lämna vårt land därför att det inte har funnits en bostad eller en kommun som kan ta emot denna person. Vi har gjort prognoser förr, och vi har haft fel eftersom det har blivit flera människor än vad vi har tänkt oss. Men alla har blivit placerade i någon kommun. Det kommer vi att lyckas med nu också.

I detta anförande instämde Hans Backman, Camilla Lindberg och Mauricio Rojas (alla fp).

Anf. 97 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Förlåt att jag var så sen upp i talarstolen. Jag blev förvånad över att avslutet kom så abrupt. Statsrådet hade nämligen precis börjat prata om att hon skulle lägga fram de konkreta förslagen. Hon sade "översyn" en gång, "återkommer" vid två tillfällen och "tänker senare meddela" det ena eller det andra.

Okej. Det må vara som det vill med det. Vi får inga besked i dag. Det verkar uppenbart. Det har testats av flera andra debattörer. Vi får inga besked om ytterligare insatser eller åtgärder. Det är okej.

Jag ska ge ett erkännande till statsrådet. Också insatser på andra politikområden är förstås betydelsefulla. Det måste finnas en grundläggande uppfattning om vad det som kallas integration handlar om. Rätten till arbete, bostad och utbildning ska inte innebära en särskild politik för människor med en viss hudfärg eller som har invandrat och en annan politik för dem som har bott här sedan generationer. Det är viktigt.

Den politik man har genomfört på andra områden gör situationen sämre för många med invandrarbakgrund. Det är nästa led i argumentationen. Varför människor med invandrarbakgrund skulle må bättre av att a-kassan sänks är ett mysterium. Varför människor skulle få bättre möjligheter att komma in på arbetsmarknaden därför att mängder av arbetsmarknadspolitiska insatser tas bort för att ersättas med ett begränsat antal nystartsjobb är också ett mysterium. Men erkännandet ska ges så långt att det är rätt att också insatser på andra områden kan vara betydelsefulla.

Jag ska be om ett klagörande och försöka få svar på en fråga. Klargörandet gäller att en del debattörer i debatten har hävdad att man bör styra människors boende. Antingen ska asylsökande eller de som har fått uppehållstillstånd förbjudas att bo på vissa platser eller så ska boendet göras mer attraktivt med hjälp av en höjd dagersättning eller mindre attraktivt genom att bestraffas med en lägre dagersättning. Finns det några sådana planer?

Varför vill regeringen inte lägga fram förslag på lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ta emot personer som har fått uppehållstillstånd?

Anf. 98 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Kalle får hålla sig till dess vårpropositionen presenteras för att få läsa om ytterligare åtgärder på integrationsområdet. Det är sådan gången är. Man går inte ut med innehållet i vårpropositionen förrän den faktiskt presenteras. Den är på gång att lämnas in till riksdagen.

Tänk om så många invandrare hade a-kassa. Mitt problem är att alldeles för många invandrare lever på socialbidrag. Det är det som är problemet i Södertälje och Malmö. Det är där det måste göras något. Människor ska in i arbete. Även om de blir tillfälligt arbetslösa ska det inte ta så lång tid som ett, två eller tre år innan de kan söka sig tillbaka till ett annat jobb. Det är den politiken regeringen bedriver. Det är den politiken som befolkningen där ute har efterfrågat. Det är därför det blev maktskifte.

Varken jag eller regeringen kommer att begränsa människors möjligheter att välja var de ska bo. Tvärtom är det begränsat redan i dag för många. Man kan inte välja var man vill bo om man inte har egen inkomst. Alldeles för många har ingen egen inkomst. Därför tvingas de bo där de i dag bor – där de kanske inte vill bo. Politiken för egenmakt, för att kunna flytta och bo var man vill, är inkomster. Då kommer det inte att finnas kommuner som tycker att man är en börda eller ett problem. Det handlar om att se människor som resurser och möjligheter.

Det kommer ingen lagstiftning på det området. Jag är övertygad om att med en politik för fler jobb och fler i arbete kommer människor att ha andra möjligheter än att tvingas vara just där de befinner sig i dag.

Anf. 99 KALLE LARSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska göra vad jag kan för att hålla mig till vårpropositionen. Vi lever inte i väntan på ytterligare förslag på det här området, för några förslag på det här området har hittills inte kommit. Det är väl i så fall i avvaktan på de första förslagen på det här området. Men visst – jag kan hålla mig. Risken är väl bara stor att det kommer förslag som man inte håller med om, men det är en annan diskussion.

Låt mig ur den hög av saker som går att nämna säga någonting om detta med boende. Det är ett välkommet besked. Man ska alltså, om jag inte motsägs på den punkten, tolka det så att den nuvarande regeringen under inga omständigheter varken lagstiftningsmässigt eller med morötter och piskor tänker påverka dem som är asylsökande eller dem som har fått uppehållstillstånd att bosätta sig på vissa platser. I så fall är det ett välkommet besked. Debattörer på den borgerliga sidan har annars varit

flitiga med att vilja lägga skulden för att man befinner sig i till exempel trångboddhet på den enskilde.

Jag ska testa med nästa steg i den argumentationen. Tyvärr togs stödet till det egna boendet bort under förra perioden, och nu har man inte bostadsbidrag för eget boende. Kan statsrådet till och med vara intresserad av att föreslå att det skulle kunna återinföras? Jag förstår att man inte vill utlova något om vårpropositionen – vi ska ju hålla oss till dess – men kan det vara en intressant tanke, något man möjligen funderar över som statsråd? Jag gör det ofta. Kanske har vi en gemensam fundering på det här området.

Sedan är det ett problem med argumentationen runt a-kassan. Det är alldeles riktigt att det finns många invandrare som inte har a-kassa, och många insatser måste göras för att man ska komma in i arbete. Vi har i dag lämnat ett tiopunktsprogram för hur det skulle kunna gå till. Men det är knappast någonting som underlättar för människor, oberoende av vilka de är till sin etnicitet, om man sänker a-kassan. Det har tidigare i debatten inte kunnat påvisas föra till ett enda nytt jobb. Man måste inte sänka a-kassan för att människor ska kunna komma in i arbete. Det är fullt möjligt att bara erbjuda arbeten åt människor i stället.

Anf. 100 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Återigen: Jag förstår att du inte anser att man har gjort någonting på integrationsområdet, eftersom du bara tror på särartspolitik. Jag har försökt tala om för dig exakt vad vi har gjort i den generella politiken, med utbildning och arbete, som jag menar är väldigt viktigt. Arbetet med kampen mot diskriminering pågår för fullt. Det gäller tryggheten och så vidare. Reformen har föreslagits och lämnats in till riksdagen och har genomförts. Det är mycket som görs, Kalle. Men om du vill ha särartspolitik kommer du att förbli besviken resten av mandatperioden, för vi kommer inte att ha den typen av politik.

De som väntar på asyl kan behöva stöd av olika slag, för att komma in i utbildning om man har ett annat modersmål och är invandrare. Det är en annan sak. Men för att komma ut på arbetsmarknaden behöver man det stöd som man behöver, oavsett om man är invandrare eller infödd svensk. Det är den typen av politik vi genomför. Du kommer att se fler resultat i vårpropositionen när det gäller hur vi ska underlätta för människor att ta sig ut på arbetsmarknaden.

När det gäller boendet kanske det behövs morötter för att se till att människor ska inse sitt eget bästa, var det finns jobb, så att man inte bara flyttar dit där släktingarna finns utan där man har möjligheter att få jobb. Jag tror att många inser att det är precis det som behövs. Vi kanske ska bli bättre på information om hur det ser ut i vårt land och var man har bäst möjligheter.

Nej, jag kommer inte att lagstifta om var människor ska bo, utan vad jag som politiker och regeringen vill är att ge människor förutsättningar att välja var de vill bo.

Anf. 101 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det här betänkandet är intressant, framför allt därför att ett enigt utskott ger statsrådet en ganska ordentlig knäpp på näsan. Det är väldigt ovanligt med ett sådant tillkännagivande och att ett utskott är enigt i en sådan fråga. Vi fick en undanflykt från statsrådet när hon tolkade tillkännagivandet. Man bör väl titta på vad ett tillkännagivande egentligen innebär. Det är lite mer än att bara ge någon sorts signal till regeringen – det var väl ett understatement. Men hur detta går till är väl någonting som ni i alliansen får diskutera. Jag har gjort min tolkning.

Jag blev också förvånad över det abrupta svaret när du långt om länge hade förklarat alla problem som var tidigare. Det har vi hört många gånger tidigare, så det var inget nytt. Men sedan var den stora nyheten att det snart finns ett direktiv till en utredning. Och utredningar är ju något populärt hos sittande regeringar, men det tar väldigt lång tid innan de konkreta åtgärderna kommer. Jag tror inte att utredningen är klar före vårpropositionen. Möjligtvis skulle vi kunna hoppas att ni snabbar på en del åtgärder.

Jag snappade upp några saker som jag tror att vi har lite samma syn på. Det är till exempel att hjälpa människor att starta eget företag, kanske framför allt invandrare. Kan ministern då tänka sig att vi ökar hjälpen till starta-eget-bidrag för att uppmuntra denna form? Vad jag minns har väl detta stöd i stort sett tagits bort av den nya regeringen, så det går inte riktigt ihop med vad statsrådet nämnde som en prioriterad fråga.

Anf. 102 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Nej, jag kan nog inte ge dig svar, för starta-eget-bidrag ligger inte inom mitt område. Det är ett annat statsråds ansvarsområde, i ett departement som har en politik för hur man ska stimulera så att fler företag kan startas.

Det handlar om kapital – absolut. När det gäller kvinnors företagande satsar regeringen 100 miljoner kronor. Det pågår samtal mellan mitt departement och Näringsdepartementet om hur vi ska stimulera invandrarernas företagande. Återigen får ni vänta tills vi har diskuterat klart och återkommer till er med konkreta förslag. Vi ser till att regelkrånglet ska minskas på olika sätt. Vi ser till att det ska vara lättare att vara företagare och inte administratör.

Det pågår alltså väldigt mycket. Men just dina idéer och förslag om hur man ska stimulera företagandet är inte det som vi ska satsa på.

Jag förstår hur du tolkar tillkännagivandet, Ulf. Det är därför jag säger att om det hade varit en annan regering i dag hade dessa brister aldrig tillkännagivits. Det är ett erkännande av att det finns brister. Det finns ingen här i kammaren eller där ute som vill påstå att dessa brister har skapats av den sittande regeringen. Dessa brister har skapats av ditt parti, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

För oss är det viktigt att detta tillkännagivande görs till regeringen, och det behövs åtgärder för att lösa dessa problem. Det är bara genom tillkännagivandet som man erkänner det och också kan lämna in förslag på hur man ska lösa dem. Det är det vi gör.

Anf. 103 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag sade mycket tydligt att det var ett enigt utskott. Alla partier har stått bakom det här tillkännagivandet. Det innebär också att alla partier erkänner att det har funnits brister. Det är också ganska ovanligt. Men det som är intressant är att dina egna partier i alliansen inte litat på att du kommer att åstadkomma någonting. Därför är det viktigt att vi gör ett tillkännagivande för att från utskottsmajoriteten tydligt markera vad som behöver göras. Det är intressant att man inte riktigt litat på regeringen, men det är väl ett samordningsproblem i den nya alliansen.

Det finns tydligen också ett annat samordningsproblem. Ministern går upp här och säger att det är viktigt med småföretagande, a-kassa och jobb men att det inte alls är hennes ansvarsområden. Men då tycker jag att ni i samordningen mellan departementen ska föra fram just det här. Ge stöd till invandrare som vill starta eget! Då är det starta-eget-bidrag som gäller. Även andra kan givetvis utnyttja det. Det är väldigt bra, för vi behöver fler arbetstillfällen.

Det här med a-kassan tror jag inte kommer att beröra så väldigt många nyanlända. Ni har ju försämrat kvalifikationsreglerna så det är så fruktansvärt svårt att få någon a-kassa. Man ska ha jobbat ganska lång tid för att kunna kvalificera sig. Det är svårt.

Vi i vårt parti funderar på om det är så att morötterna för de kommuner som tar emot nyanlända flyktingar inte är tillräckliga utan att man måste se till att de 220 kommuner som i dag inte tar emot flyktingar ska ta emot. Är ministern då beredd att höja ersättningen till kommunerna för att morötterna ska bli bättre? Eller är det så att även lagstiftningen är ett nödvändigt ont för att alla kommuner i Sverige ska ta ett solidariskt ansvar för alla nyanlända flyktingar?

Anf. 104 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Det sades här tidigare att 220 kommuner inte tar emot flyktingar. Ärligt talat tror jag inte att det är just nivån på ersättningen som är det stora problemet. Problemet är att människor fastnar i systemet. Om inte människor kommer ut i arbete så kommer det förr eller senare att bli problem oavsett hur mycket pengar kommunerna får. Människor måste ut i arbete; det är det den här regeringen satsar på.

Vi har höjt introduktionspengen med 6 procent för detta år. Jag tror att det är bra. Det behövs. Men det handlar om att människor ska ut i arbete. Människor kan inte leva på ersättningar. Efter tre år är det bara en tredjedel som kommer ut på arbetsmarknaden. Det är för lågt. Det är för lite.

Vi kan inte fortsätta att administrera arbetslöshet, som den förra regeringen gjorde. Vi måste se till att föra en politik för fler jobb, och det är det vi gör. Det kommer fler jobb. Det är också så vi bemöter den flyktingström som vi väntar oss bland annat från Irak.

Det är bara genom att se till att det finns jobb för dem som kommer som vi lätt löser situationen med exakt var nyanlända ska bo. Ingen kommun har problem om människor kan försörja sig själva. Problemet är att de fastnar i socialbidragsberoende efter en tid. Det är det vi ska undvika, och det är det politiken syftar till.

(Applåder)

Anf. 105 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att återge något ur Dagens Nyheter: Utanförskapet på arbetsmarknaden var den fråga som öppnade dörrarna till Rosenbad. Men det ämnet försvann från debatten lika snabbt som de fyra partiledarna blev ministrar.

Detta är inte mina ord. De är från den oberoende liberala Dagens Nyheter's ledarsida. Det är fler än bara vi socialdemokrater som efterfrågar konkret politik på området.

Nyamko Sabuni! Jag tycker att ni ska akta er för att använda Mauricio Rojas dåliga debatteknik med att bara tala om det som har varit. Ni bör mer börja prata om det som ni vill göra, för det är er roll. Det behövs inget tillkännagivande av ett utskott för att börja regera – absolut inte. Det fanns inget tillkännagivande när det gäller försämringarna i a-kassan till exempel, men dem lyckades ni ändå genomföra på mindre än två månader.

Tyvär säger ministern att vi får hålla oss. Vi får vänta till vårpropositionen. Sabuni väljer att ducka, och så försöker hon göra en liten nyhet av den utredning som hon berättar om här. Den är inget nytt. Den har Billström också pratat om redan tidigare och försökt göra en grej av. Men det är tragiskt att man har lagt ned en viktig utredning för att komma åt de problem och brister som fanns i detta och nu tillsätter en ny. Det är inte konsekvent.

Jag tycker att det vore klädsamt om ministern var mer påläst när hon kommer hit. Migrationsverkets prognoser säger att det kommer 40 000 flyktingar under det här året. När jag pratar om 13 100 platser är det dem som Integrationsverket säger saknas än i dag ute i kommunerna för att människor ska få en kommunplacering. Kom inte och inbilla mig att ett verk som håller på att läggas ned och stängas och där man lägger saker i lådor nu jobbar aktivt! Nej, den uppgiften vet vi inte vem som hanterar just nu. Men människorna måste ut i kommunplacering i dag, och inte när vårpropositionen läggs fram.

Anf. 106 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Där har du rätt, Luciano. Nu har du korrigerat siffrorna. Det är en prognos på 40 000. De 13 000 platser som saknas gäller om vi tar bort de platser där avtal redan finns i dag från prognosen på 40 000. Då får vi ett underskott på 13 000 platser.

Som jag säger är detta en prognos som vi är beredda på. Vi förbereder oss för det här. Vi vet att det kan komma att bli så, men det finns ingenting som säger att det säkert blir så.

Återigen vill jag säga att det inte finns någon människa som har fått lämna landet efter det att hon eller han har fått uppehållstillstånd på grund av att de inte fick någonstans att bo. Vi har haft prognoser förut. Vi har haft fel. Det har kommit fler än vi trodde. Men vi har alltid löst det, och vi kommer att lösa det den här gången också.

Anf. 107 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Det känns inte alldeles tryggt. Vi är beredda, säger integrationsministern. Men var finns pengarna? Om det blir som utredaren säger ska Ams få den stora uppgiften med introduktionsersättning. Men

Ams ska dra ned sin budget med ½ miljard – med 1 200 anställda. Migrationsverket prognostiserar 40 000 nyanlända flyktingar. I dessa siffror har man inte tagit hänsyn till konflikten i Somalia, för att vara mer exakt. Migrationsverket känner inte till vilka direktiven blir och hur politiken ska föras.

Samtidigt har vi kommuner som skriker efter hjälp *nu*, och inte när vårpropositionen läggs fram. De säger: Vi klarar inte mer! Men då har vi en migrationsminister som säger så här om irakierna: Ja, de har det i alla fall bättre här än om de vore i Irak.

I Malmö har vi irakiska flyktingar som inte har något boende. De bor i bilhallar medan de väntar på uppehållstillstånd. De bor trångt – två familjer med sex barn var i en trea. Vi måste få ett värdigare mottagande av människor i det här landet. I Södertälje funderar man på att starta en kriscommission.

Vi har en extraordinär situation som varken den regering som sitter i dag eller vi kunde förutspå. Situationen i Irak påverkar oss dramatiskt nu, och inte när vårpropositionen läggs fram. Hittills finns det inga extraordinära åtgärder för att komma åt de problem som finns nu.

Det är synd att man väljer att passa i en så viktig fråga. Visst kan vi hålla oss till dess att vårpropositionen kommer. Men det kan inte alla de människor som väntar på en kommunplacering för att komma i gång med introduktionen. Och det kan definitivt inte heller kommunerna, som säger: Vi klarar inte mer. Vi har inte resurser så att det räcker!

Vi kan hålla oss, men inte de. Det vilar ett tungt ansvar på Sabuni och Billström på det här politiska området.

Anf. 108 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Herr talman! Det är synd, säger Luciano Astudillo. Det enda som jag tycker är synd är att vi inte försöker att hålla isär begreppen.

Det är någon som bor i en buss och andra som bor trångt. Det här är människor som väntar på uppehållstillstånd. Det finns faktiskt förläggningar som är statens ansvar där människor får vara. Detta är människor som har valt att lämna förläggningen för att bosätta sig någon annanstans. Det är tragiskt, men de har faktiskt valt detta. Det är deras eget val. De kan gå tillbaka till de statliga bostäder och förläggningar som finns för dem som väntar på uppehållstillstånd. Blanda inte ihop dem som väntar på uppehållstillstånd och vill ut i städerna och ut till sina släktingar med dem som har fått uppehållstillstånd och som vi har ansvar för att se till att de hamnar i en kommun. Det är två helt olika grupper. För att debatten ska kunna föras på ett vettigt sätt måste vi försöka hålla isär dessa båda saker.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §).

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU7
Arbetsmiljöfrågor.

Arbetsmiljöfrågor

Anf. 109 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Jag ska inleda denna debatt om arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 7 som handlar om arbetsmiljöfrågor. I betänkandet behandlar arbetsmarknadsutskottet omkring 50 motionsyrkanden om arbetsmiljöfrågor från allmänna motionstiden 2006. I motioner har lämnats förslag till åtgärder avseende bland annat arbetsmiljölagstiftning, Arbetsmiljöverkets uppdrag, skyddsombudsverksamhet, företagshälsovård, ensamarbete, gränsvärden för inomhustemperaturer, insatser mot kränkande särbehandling och mobbning i arbetslivet, arbetstidsförkortning och arbetstid.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag. Reservationer och särskilda yttranden har lämnats av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Fyra av reservationerna är gemensamma.

Därmed är det dags för debatt.

Anf. 110 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det är ett brett spektrum av frågor som berörs i det här aktuella betänkandet. Man kan nämna Arbetsmiljöverkets uppdrag, hur skyddsombudet Eva kan agera och fortsätta att agera på ett bra sätt ute på sin arbetsplats, hur företagaren Adam ska kunna få de anställda att må bra och inte drabbas av ohälsa, företagshälsovården, inflytandet över arbetstidsfrågorna, friskvården och mycket mer av det dagliga långsiktiga arbetsmiljöarbetet. Det är inte så konstigt att det är så många socialdemokratiska motioner vi har att behandla, då arbetsmiljöfrågorna ligger oss socialdemokrater varmt om hjärtat. En bra arbetsmiljö underlättar arbetet med att få människor i jobb. En bra arbetsmiljö förlänger arbetslivet och minskar riskerna för ohälsa och sjukskrivningar.

Den neddragning med 157,2 miljoner kronor i budgeten som innebär att Arbetsmiljöverket tvingas dra ned verksamheten med över 200 personer visar knappast att dessa frågor är viktiga för den moderatstyrda alliansen. Det kommer att påverka omfattningen av till exempel tillsynsarbete, skyddsombudens möjligheter och inte minst inspektionen av det systematiska arbetsmiljöarbetet, hur det följs. Det får naturligtvis ödesdigra konsekvenser.

Kom inte och påstå att vi inte nu längre behöver något aktivt arbetsmiljöarbete i vårt land, att vi har fått det så bra, för det är fel. Det behövs. Vi har i många fall fått förändrade arbetsuppgifter, varför det är viktigt att också hänga med i utvecklingen och då inte minst i forskningen. Vi kan till exempel konstatera att faktorer som stress, enformiga arbeten, förslitningsskador, stillasittande framför datorer och konsekvenser därav har ökat i omfattning. Krav på effektivitet och flexibilitet i verksamheten måste kunna förenas med en god arbetsmiljö. Till exempel inflytande på arbetstiden kan ge såväl ökad hälsa som ett mer jämställt samhälle.

Herr talman! Målet ska vara att vi ska ha en bra och utvecklande arbetsmiljö. Med de nedskärningar som den borgerliga regeringen drivit igenom är det ingen tvekan om att arbetsmiljöarbetet nu kommer att försvagas. Det protesterar vi socialdemokrater kraftfullt emot.

Till det nu aktuella betänkandet är fogat en rad reservationer och särskilda yttranden. Jag kommer för tids vinnande inte att yrka bifall till samtliga reservationer, utan jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna nr 3 om skyddsombudens verksamhet, nr 5 om företagshälsovården, nr 6 om ensamarbetet och nr 12 om inflytandet över arbetstidsförläggningen. Självklart står jag bakom de övriga reservationerna från oss.

Vår allmänna uppfattning är att Arbetsmiljöverkets tillsynsresurser snarare behöver förstärkas än dras ned på som man nu tvingas till, vilket vi naturligtvis vidareutvecklar, inte minst i våra särskilda yttranden och reservationer. Ett exempel när det gäller våra särskilda yttranden är när man pratar om de äldre i arbetslivet. Då hänvisar utskottsmajoriteten till nystartsjobben som regeringen införde från årsskiftet. Man säger att nystartsjobben är en del av regeringens samlade politik för att få de äldre tillbaka i arbetslivet. Det, herr talman, ska jämföras med plusjobben som regeringen avskaffade. Personer som var över 60 år gavs möjlighet att behålla sitt plusjobb fram till 65 års ålder.

Ett annat exempel är när man pratar om friskvården. Där säger utskottsmajoriteten: Utskottet konstaterar att förutsättningarna att erbjuda friskvård är goda men menar att omfattningen bör avgöras av respektive arbetsgivare. Inte ett ord om samarbete mellan parterna här inte!

Herr talman! Vart tog de inledande orden vägen? Där skriver man: Ett bra arbetsmiljöarbete bygger på samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Det är svårt att inte bli upprörd när ord och handling inte stämmer överens. Tyvärr finns det en hel rad exempel i detta betänkande på att så är fallet, att ord och handling inte stämmer överens.

Vi socialdemokrater värnar om skyddsombudsverksamheten, såväl den lokala som den regionala. Det är ett oerhört svårt förtroendeuppdrag att vara skyddsombud. När vi uttrycker att det är viktigt att få en samlad kunskap om respektive skyddsombuds utbildning och då inte bara ett adressregister svarar utskottsmajoriteten: Detta är en fråga av både ekonomisk, juridisk och praktisk karaktär. Om det skulle visa sig relevant, praktiskt möjligt, ekonomiskt försvarbart och utan juridiska hinder att föra in sådana uppgifter i registret har utskottet i sig inte några principiella invändningar mot detta. Något uttalande därutöver kan inte anses påkallat.

Då blir mitt svar: God dag, yxskaft. Inte ett ord, ingenting för att utveckla statusen och följa upp utbildningen för uppdraget som vi säger i ord är så viktigt. Jag tycker att svaret andas såväl ovilja som kanske framför allt ointresse. Det skrämmer mig. På punkt efter punkt ser vi skillnader mellan en socialdemokratisk arbetsmiljöpolitik och en moderatstyrd sådan.

Herr talman! Samhället måste ge resurser så att viktiga insatser kan ges för att förebygga arbetsskador och ohälsa. Arbetsmiljöverket är ett medel som borde ges sådana resurser. Det är inte enbart en fråga för arbetstagar Kollektivet. Det är minst lika viktigt för arbetsgivarsidan och då inte minst de små företagen. De har generellt sett sämre kunskap än de stora företagen och har därmed nytta av att arbetsmiljöarbetet med bland annat inspektörsverksamheten kan fortsätta och utvecklas.

Herr talman! Resurserna dras ned. Arbetslivsinstitutets avveckling har vi debatterat vid ett flertal tillfällen i kammaren och nu Arbetsmiljöverket och att det försvagas som naturligtvis får ytterligare konsekvenser och negativa följder. Det nya arbetarpartiet som Moderaterna gärna vill kalla sig värnar knappast om att förebygga arbetsskador och ohälsa. Det är mer jobb men mindre resurser för att bekämpa ohälsa. Det handlar inte om att slå vakt och värna om arbetstillfällena inom till exempel det förebyggande arbetsmiljöområdet. Man hänvisar till att det är byråkrati. Där ska man skära ned.

Herr talman! Det är med den vetskapen i bagaget inte svårt att känna oro för att de jobb som det nya arbetarpartiet ska skapa är arbeten med så lite inflytande som möjligt i stenhård konkurrens och där risken för lönedumpning är stor. Det är en syn på arbetskraften och en utveckling av densamma som vi i välfärdsstaten Sverige borde hålla oss för goda för.

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg och Lars Lilja (båda s) samt Torbjörn Björlund (v).

Anf. 111 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Vi behandlar nu arbetsmarknadsutskottets betänkande om arbetsmiljöfrågor. Det är ett område som har varit nästan lika mycket i fokus som a-kassan var och fortfarande är. Framför allt har neddragningen på Arbetsmiljöverket och nedläggningen av Arbetslivsinstitutet, som kommer att få stora konsekvenser, varit föremål för kritik. Jag kommer att ta upp några av de områden som fortsatt behöver bevakas och också peka på vilka konsekvenser som regeringens och riksdagsmajoritetens politik kommer att få framöver.

För att jag inte ska glömma det börjar jag med att yrka bifall till reservation 8 om HBT-personer och reservation 13 om övertid från Vänsterpartiet. Jag yrkar också bifall till de reservationer som är gemensamma för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet och som Sylvia Lindgren var inne på – 3, 5, 6 och 12. Jag står bakom alla reservationer från Vänsterpartiet, men jag tänker bara begära votering i fråga om de reservationer som jag nu nämnde.

Under budgetdebatten före jul och även i interpellationer tidigare har det påpekats att regeringen saknar svar på frågorna var arbetsmiljöfrågorna ska hanteras i framtiden. Få alternativ till hur neddragningarna på Arbetsmiljöverket och nedläggningen av Arbetslivsinstitutet ska kompenseras har hittills kommit från högerregeringens sida. Företrädarna i både Regeringskansliet och riksdagen är väldigt tysta.

Det som till att börja med behöver göras är att se över Arbetsmiljöverkets uppdrag och samtidigt göra en översyn av lagar och föreskrifter på arbetsmiljöområdet som gäller i dag. Nya förutsättningar kommer att kräva det. Det gäller såväl organisation som bemanning, utbildning, företagshälsovård, psykosociala frågor och mobbning på arbetsplatserna.

En av de viktigaste frågorna rör skyddsombudsverksamheten. I och med neddragningarna kommer både utbildning, förebyggande arbete och tillsyn att hotas. Vi menar att det behövs utökade befogenheter för skyddsombuden för att antalet olyckor och skador inte ska öka.

Nu senast framförde Byggnadsarbetareförbundet farhågor för att antalet olyckor ska öka i och med att resurserna för Arbetsmiljöverket minskar. Det är viktigt att till exempel ge skyddsombud möjlighet att i vissa situationer få tillträde även till arbetsplatser utan fackliga medlemmar. Människor på dessa arbetsplatser är ofta särskilt utsatta. Att ta strid mot arbetsgivare och slå larm om dålig och farlig arbetsmiljö är sådant som kräver mod, kunskap och stöd. Därför är vi i Vänsterpartiet också allvarligt oroad över den utveckling som kan komma när resurserna visar sig inte räcka till framöver. Fler kommer att drabbas av ohälsa och olyckor. Och det märkliga är att högerregeringen är så tyst i denna fråga.

Jag vet att de skyddsombud från Norrbotten som före jul uppvaktade arbetsmarknadsministern och arbetsmarknadsutskottets majoritet, framför allt ordföranden, har bjudit in till en konferens, ett seminarium, i mars men fortfarande inte har fått något svar. I förra veckan hade de skickat en tredje påminnelse om detta men fortfarande inte fått något svar om det kommer någon upp till Norrbotten.

Vi har ett generöst erbjudande från Vänsterpartiet till framför allt utskottets ordförande Catharina Elmsäter-Svärd. Jag hoppas att någon av er som sitter här framför till henne att vi i Vänsterpartiet är beredda att betala en tågbiljett. Om hon bara sätter sig på tåget och åker upp till Norrbotten så betalar vi tågbiljetten. Varsågod!

På samma sätt är det viktigt att satsa på företagshälsovård. Företagshälsovård är ett effektivt verktyg i kampen mot ohälsan om den håller en hög generell standard. Då bör man också behålla arbetsgivarnas skyldighet att göra rehabiliteringsutredningar, vilket är viktigt. Likaså bör företagshälsovården etablera ett bra samarbete med sjukvården. Till det behövs särskilda medel för att ett sådant samarbete ska kunna fungera.

Ett av de i dag mest uppmärksammade problemen när det gäller arbetsmiljön är ensamarbete. Det kan ofta innebära en stark psykisk påfrestning, speciellt om det är förenat med risk för att utsättas för våld och hot.

Vi vet att det i dag finns planer på att införa banktjänster och kontantuttagsautomater i servicebutiker som tillhör Pressbyrå och 7-Eleven. Detta är något som framför allt Handelsanställdas förbund ställer sig starkt kritiska till. Flera av dessa butiker är nattöppna. Att arbeta ensam i en sådan butik är förenat med stora risker även utan dessa nymodigheter. Överfall och rån förekommer ofta, och risken att utsättas för våld på arbetet är ett allvarligt arbetsmiljöproblem för dessa anställda.

Det är knappast förvånande att antalet rån har ökat i servicebutiker med ensamarbetande sedan 1980-talet. Förra året minskade glädjande nog detta antal. Men om man tillåter dessa nymodigheter kommer naturligtvis risken att öka. Det är vi övertygade om.

Detta visar att man kanske inte tar dessa risker på allvar om man över huvud taget tänker på detta, vilket är allvarligt i sig.

Vi vill att regeringen utreder om det är möjligt att lagstiftningsvägen förbättra situationen för ensamarbetare, framför allt kanske att förbjuda ensamarbete i nattöppna butiker. Det är ett konkret förslag.

En annan grupp som många gånger upplever problem på arbetsplatsen är HBT-personer, alltså homosexuella, bisexuella och transpersoner. Mobbning och kränkande behandling förekommer ofta trots lagstiftning mot diskriminering. Det gör att detta också är en arbetsmiljöfråga. Vi anser att dessa frågor rörande den psykosociala arbetsmiljön bör omfattas av Arbetsmiljöverkets uppdrag. De bör utveckla sina föreskrifter i fråga om HBT-personers psykosociala arbetsmiljö. Utbildningsinsatser som bedrivs i olika projekt kan spela en viktig roll för att förändra attityder på arbetsplatser.

Arbetslivsinstitutets nedläggning kommer att skapa problem med att få fram beslutsunderlag bland annat när det gäller olika gränsvärden och hur de ska fastställas. Det innebär att vi måste säkra tillgången på relevant forskning om detta när Arbetslivsinstitutet försvinner. Regeringen tänker överföra uppdraget med kriterieverksamhet för gifter till Arbetsmiljöverket. Trots att man drar ned på Arbetsmiljöverkets resurser ska man föra över nya uppgifter dit.

Vi i Vänsterpartiet vill att en arbetsgrupp ska tillsättas för att långsiktigt säkra tillgången på beslutsunderlag, att man ska se till att man får till något för att vara säker på att detta underlag är bra.

Vilka övriga problem som nedläggningen av Arbetslivsinstitutet kommer att skapa återstår att se. Det vet vi inte riktigt än. Vi väntar också på alliansens eller högerregeringens svar på hur man ska åtgärda de problem som dyker upp när man lägger ned Arbetslivsinstitutet.

Därför vill vi i Vänsterpartiet lyfta fram frågan om det inte är dags att återinföra de arbetslivsfonder som fanns för 17–18 år sedan, i början av 90-talet, så att man kan förmå arbetsmarknadens parter att ta ett större ansvar för dessa arbetslivs- och arbetsmiljöfrågor. Det är en idé.

Till sist: Ett område som också behöver ses över handlar om övertid och nattarbete. Samtidigt som många står utanför arbetsmarknaden så arbetar många människor mer än sin ordinarie arbetstid. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning skiljer sig fördelningen av antalet arbetade timmar stort mellan olika grupper. Nästan 900 000 personer har en veckoarbetstid på över 40 timmar. Många, framför allt kvinnor, arbetar däremot halv- eller deltid trots att de vill arbeta heltid.

Bestämmelsen om mertid i arbetstidslagen stimulerar inrättandet av just deltidsanställningar i stället för heltidsanställningar. Detta vill vi från Vänsterpartiets sida försöka förhindra. Ett enda och entydigt begrepp för vad övertid är bör finnas. Det är alltså sådan arbetstid som överstiger ordinarie arbetstid i anställningsavtalet, varken mer eller mindre. Vi tycker också att övertidstaket bör sänkas från 200 till 150 timmar. Det kan också skapa vissa förutsättningar för fler jobb.

Nattarbete och skiftarbete sliter hårt på människor. Dagens huvudregel om nattarbetsförbud mellan midnatt och klockan fem bör alltså utvidgas till att omfatta tiden mellan kl. 22 och 06. Det är en åtgärd som är lätt att vidta. Anledningen är att det är viktigt att förbättra skyddet för

personer i sektorer som bedriver verksamhet dygnet runt och som påverkas av ökade krav på tillgänglighet.

Det finns mer att säga om arbetsmiljöfrågor. Vi kommer säkerligen att återkomma till dem. Men utvecklingen och resultatet av de förändringar som regeringen och alliansen har beslutat om, framför allt när det gäller Arbetsmiljöverket och Arbetslivsinstitutet, kommer att avgöra när detta sker, när och om regeringen återkommer med vad som ska hända. Vi kommer i alla fall inte att släppa detta från Vänsterpartiets sida. För oss är dessa frågor väldigt viktiga.

Anf. 112 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Alliansen har sagt att jobb, jobb, jobb är det viktiga. Det kan jag i stora delar mycket väl hålla med om. Men det som alliansen tycks glömma är att man ska ha ett jobb att gå till, att man ska trivas på jobbet, att man inte ska bli skadad, att man inte ska bli mobbad etcetera.

Där har alliansen ingen politik. Det är beklagligt. Jag trodde att vi skulle kunna vara överens om att det ska vara skojigt att gå till jobbet, att man ska få stimulans och att man ska kunna utvecklas. Man ska inte slita ut sig, och man ska kunna vara nöjd när man går hem. Man ska alltså ha fått stimulans, och man ska kunna ha bidragit med något.

Den verkligheten tycks alliansen liksom inte förstå. Men här i debatten har alliansen börjat förstå. Plötsligt har man börjat stryka sig på talarlistan, så nu finns det bara en person från alliansen som ska gå upp och svara på alla frågor. Det är inte ministern, utan det är Désirée Pethrus Engström. Det är bra gjort av henne. Men det visar på en stor brist i alliansens politik när man inte ens vill gå upp och ta debatten.

Många av frågorna ingår även i budgeten. Jag ska inte upprepa de många förslagen i vår budgetmotion i höstas. Det gäller då till exempel Arbetsmiljöverket och de nedskärningar som alliansen där gör. I stället ska jag ta upp några nya punkter som vi inte berörde i budgetdebatten i december.

Även om man utgår från att det ska vara roligt på jobbet och att folk inte ska skada sig etcetera kan saker hända. Då måste det finnas någon som kan vara skyddsombud, som kan ha tid och möjligheter att kontrollera att arbetsmiljön på arbetsplatsen är bra. Därför måste vi ge både regionala skyddsombud och lokala skyddsombud förutsättningar att verka. Det gäller också att skyddsombud kan få tillträde till arbetsplatser där det till exempel inte finns någon facklig organisation. De arbetsplatserna är lika viktiga.

Vi ska utgå från att arbetsgivaren är god och vill väl. Men det är, tyvärr, inte så på alla arbetsplatser. Därför måste vi ha en skyddsmekanik för detta. Då är det väldigt viktigt att vi satsar på lokala och regionala skyddsombud.

På samma sätt är det med företagshälsovården som också är en väldigt viktig fråga som man inte får glömma. Förra mandatperioden gjorde s, v och mp rätt stora satsningar på företagshälsovården. Vi lade mycket pengar framför allt på företagshälsovårdsutbildningen. Det borde också ligga i arbetsgivarens intresse att se till att människor inte blir sjuka på arbetsplatsen. Det måste vara en mardröm för varje arbetsgivare att se att personal blir sjuk men inte på grund av brutet ben under en semestervecka i Åre utan faktiskt på arbetsplatsen. För varje arbetsgivare måste

det, som sagt, vara en mardröm. Därför måste man också satsa på det förebyggande och på en bra företagshälsovård som på ett tidigt stadium upptäcker förslitningsskador och stressymtom så att arbetsgivaren har en chans att rätta till innan problem inträffar.

Var finns alliansens politik på detta område? Vem ska göra detta? Ingen! Detta lämnar alliansen åt sitt öde. Man bryr sig helt enkelt inte.

Sedan har vi ensamarbetet. Jag är lite av ensamvarg och tycker att det är rätt roligt att jobba ensam. Men det är det lätt att säga när man sitter vid ett skrivbord och skriver på datorn, för risken att datorn attackerar en är inte så stor. Däremot finns det ganska många arbetsplatser i Sverige där man är utsatt. Det kan gälla 7-Eleven, vägkrogar, kvällsöppna bemannade bensinstationer etcetera. Det kan också gälla poliser, väktare och andra yrkesgrupper. Dessa är utsatta i jobbet. Det förekommer både hot och väpnade rån. Vid lunchtid i dag var det ett väpnat rån mot en juvelerbutik i Göteborg.

Den personal som jobbar på sådana ställen är väldigt utsatt. Därför är det viktigt att vi försöker begränsa ensamarbetet. Till exempel måste det vara två på arbetsplatsen så att man kan hjälpas åt. Det kommer naturligtvis att kosta för arbetsgivaren. Men det är det kanske värt om man slipper få personal som känner sig stressad och inte orkar med och som sedan blir sjuk. I värsta fall blir man kanske till och med rånad på arbetstid.

Var finns alliansens politik på detta område? Den lyser verkligen med sin frånvaro. Vi i Miljöpartiet menar att det kan vara nödvändigt att lagstiftningsvägen göra något åt det här problemet. Jag hoppas att alliansens företrädare har något svar när det gäller dessa frågor.

Vi i Miljöpartiet vill också lyfta fram arbetstidsfrågan. Visst är det viktigt att ha ett arbete att gå till. Men för många människor är det också en plåga att behöva vara på arbetsplatsen så pass länge som det kan vara fråga om. Man orkar inte med det. Eller också har man kanske andra prioriteringar i livet och vill få livspusslet att gå ihop.

Möjligheten att ha kortare arbetstid borde vara självklar. Det gäller också rätten till heltid lagstiftningsvägen men också möjligheten för den enskilde att ha kortare arbetstid än den lagstiftade.

Vidare tror vi att det kan vara nödvändigt att sänka normalarbetstiden till sex timmar i stället för att ha åtta timmar. Vi tror att utrymmet i Sverige är så pass stort att vi kan jobba mindre och i stället göra andra saker – framför allt för att hälsan förbättras och för att sjukdomarna minskar.

Det finns väldigt många i Sverige som jobbar så pass mycket att de blir sjuka. Det kan inte vara en riktig politik att gå på den linjen. En generell arbetstidsförkortning är en möjlighet i framtiden som man måste se. Vi i Miljöpartiet vill naturligtvis genomföra det redan i morgon. Men vi har inte majoritet här i riksdagen så vi får fortsätta att slåss för den politiska reformen ett tag till, skulle jag tro.

Något som man kanske hade hoppats på att vi skulle kunna få en majoritet för är inflytande över arbetstidens förläggning, det vill säga att man i större utsträckning ska kunna välja när man vill arbeta. Det är inte minst viktigt för småbarnsföräldrar som har svårt att få livspusslet att gå ihop. Där är det väldigt viktigt att ha möjlighet att flexa lite grann och att lägga arbetstiden så som man behöver kunna göra.

En modell kan vara den modell som under senare år har utvecklats väldigt mycket, 3:3-modellen som prövats på flera ställen. Man jobbar intensivt några dagar. Sedan är man ledig några dagar. Man jobbar lite annorlunda jämfört med gängse arbetstid från kl. 7 till kl. 16 måndag till fredag. Det här borde många arbetsgivare tycka är intressant att lyfta fram. Till exempel utnyttjas maskinutrustningen i en fabrik på ett annat sätt om maskinerna är i gång även under helger och inte allting behöver stängas ned.

Vi i Miljöpartiet tycker att arbetsmiljöfrågorna är mycket viktiga och har många motioner om dessa. Men för tids vinnande yrkar jag, herr talman, bifall bara till de fyra reservationer som vi har tillsammans med s och v. Det gäller då reservationerna 3, 5, 6 och 12. Övriga instämmer vi givetvis i, men för tids vinnande nöjer vi oss, som sagt, med detta.

Anf. 113 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! För alliansens räkning ska jag försöka ge svar när det gäller de olika motionsområden som behandlas i betänkandet.

Jag tycker att Sylvia Lindgren lite grann har läst betänkandet med socialdemokratiska glasögon som hon nog behöver putsa lite grann. Flera av Sylvia Lindgrens angrepp på majoriteten och på texten i betänkandet är helt enkelt felaktiga. Sylvia, du utelämnar viktiga punkter där vi har gett svar när det gäller de olika motionerna.

Alliansen gick till val på att bryta utanförskap, vilket innebär att fler ska komma in i arbetsgemenskap med andra. Vi ska självklart ha en god arbetsplats som ger utveckling och stimulans för de olika individerna. Därför är arbetsmiljöarbetet av stor vikt, också för att minska ohälsan i samhället.

Under början av 1900-talet handlade arbetsmiljöfrågorna oftast mer om arbetarskydd, att skydda arbetstagarna från fysiska skador. I dag har vi kompletterat den här bilden. Arbetsmiljölagen har förändrats, och vi pratar mer om den psykosociala arbetsmiljön, vilket innebär att arbetsmiljön också ska ge den enskilda arbetstagaren personlig utveckling.

Det vida arbetsmiljöbegreppet innefattar således psykiska, fysiska och medicinska förhållanden. I arbetsmiljöarbetet har det förebyggande arbetet för att minska ohälsa och olycksfall blivit alltmer viktigt. Därför har företagshälsovården fått en alltmer betydande roll. Arbetsgivaren har också under 90-talet fått ett utökat ansvar för arbetsmiljön och ansvar för att utbilda personal i arbetsmiljöfrågor.

När arbetsmiljöbegreppet vidgats har namnet på tillsynsmyndigheten bytt namn från Arbetarskyddsstyrelsen till Arbetsmiljöverket. År 2001 antogs en föreskrift om det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilket innebär stora krav på arbetsgivaren att arbeta förebyggande på alla arbetsmiljöområden. Det ska ske genom ett cykliskt arbete med planering, genomförande och uppföljning av arbetsmiljön ute på arbetsplatserna. I det arbetet, står det i föreskrifterna, ska både skyddsombud och arbetstagare ingå. Det är starkt reglerat vad arbetsgivarna måste uppfylla.

Skyddsombuden har en viktig uppgift och kan vid vissa tillfällen till och med stoppa verksamheten på en arbetsplats om det oundgängligen är nödvändigt för arbetstagarens hälsa. Den så kallade stopplikten är ett viktigt instrument i det lokala arbetet med att övervaka miljön. Skydds-

ombuden är också registrerade hos Arbetsmiljöverket och kan alltid få stöd och vägledning eller anmäla missförhållanden på arbetsplatsen.

Men i första hand ska det lokala arbetsmiljöarbetet ske, det skulle jag vilja betona, i samverkan mellan arbetstagar och arbetsgivare genom så kallade arbetsplatsträffar. Det ska först ske på väldigt lokal nivå. Därutöver ska det på arbetsplatser med fler än 50 arbetstagar finnas en skyddskommitté, där viktiga frågor kring förändringar i arbetsmiljön ska tas upp liksom anmälningar av arbetsskador.

För arbetet med att följa arbetsmiljöarbetet och göra skyddsronder finns det olika checklistor, som nämns i olika motioner. Det finns olika checklistor att tillgå hos Arbetsmiljöverket och via nätet. Många använder dessutom företagshälsovården för att göra olika enkäter och arbetsmiljöundersökningar för att följa upp arbetsmiljön.

Den förra regeringen tillsatte år 2004 en utredning som skulle se över delar av arbetsmiljölagen. För övrigt har den förra regeringen tillsatt väldigt många olika utredningar om ohälsa, arbetsmiljö, företagshälsovård. Men väldigt lite konkret har egentligen skett.

Det är sanningen om den förra regeringen.

Hur som helst har syftet med utredningen, som tillsattes 2004, varit att se om parterna genom kollektivavtalet kan reglera vissa delar av lagstiftningen om systematiskt arbetsmiljöarbete och rehabilitering. Utredningen ska också se över samverkansbestämmelserna och överväga effekterna av att stärka möjligheterna för skyddsombud att agera till förmån för anställda i exempelvis bemanningsföretag – de har ju ökat under den senaste tiden.

Slutbetänkandet på det området kommer att lämnas den 15 juni i år, så vi avvaktar det.

Arbetsmiljöverket har regeringens och riksdagens uppdrag att bland annat se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen följs. De ska också mer i detalj reglera vad som ska gälla på arbetsmiljöområdet. De för statistik över arbetsskador, utför inspektioner och så vidare.

Arbetsmiljöverket har visserligen i det här årets budget fått minskade anslag, men det beror delvis på att det tidigare var stora kraftigt ökade anslag under 2000-talet. Det kom 160 miljoner kronor under en treårsperiod. Frågan är om man kunde utnyttja alla de resurserna med en så snabb ökning. Med de 638 miljoner kronor som vi i alliansen lägger på Arbetsmiljöverket är vi övertygade om att vi kan få en god tillsyn av arbetsmiljön. Uppdraget är att tillsynen ska inriktas mot de arbetsställen som har störst risk för ohälsa och olycksfall.

Herr talman! Flera av motionsyrkandena berör de områden som redan är reglerade i lagar och förordningar och där regeringen nu gör en översyn. Därför finns det inte anledning att tillstyrka de motioner som föreligger i betänkandet.

Jag skulle också vilja nämna något om företagshälsovården. Den har utretts otaliga gånger under den förra majoriteten. Enligt arbetsmiljölagen ska en arbetsgivare svara för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Det ska vara en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering, således inte en sjukvårdande insats, vilken sköts av den ordinarie hälso- och sjukvården.

I dag finns en företagshälsovård i konkurrens. De samverkar med både arbetsgivare och sjukvården. Arbetsgivaren får alltså betala för varje

besök på företagshälsovården, varför det ska vara arbetsrelaterade insatser. Det kan handla om förebyggande insatser men också om insatser för att få arbetstagare åter i arbete genom en rehabiliteringsinsats. Många arbetsgivare tillhandahåller regelbundna hälsokontroller via företagshälsovården men också olika former av friskvårdsinsatser. Majoriteten av Sveriges arbetstagare har tillgång till företagshälsovård. 25 procent av alla sysselsatta kvinnor och 30 procent av alla sysselsatta män har under det senaste året fått del av någon insats från företagshälsovården. Företagshälsovården har en viktig roll, och regeringen har enligt budgetpropositionen för 2007 uttalat att man avser att återkomma med åtgärder för att stärka och utveckla företagshälsovården. Majoriteten i utskottet vill därför avvakta innan eventuella förändringar föreslås.

I betänkandet tas en del motionsyrkanden avseende ensamarbete upp. Med ensamarbete avses vanligtvis arbete som arbetstagare utför i fysisk eller social isolering från andra människor. Ett motionsyrkande från oppositionen tar upp frågan om nattarbete och brottsförebyggande arbete. Det är onekligen så att nattarbete kan innebära risker för arbetstagaren. Det här är dock avvägt i den skyddslagstiftning som redan finns. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och anvisningar om ensamarbete och den lagstiftning som finns vad gäller hot och våld i arbetslivet ska följas. Vi anser därför inte att det behövs några förändringar i dag på det området.

Herr talman! Betänkandet tar också upp flera olika frågor som rör mobbning och diskriminering i arbetslivet. Vi kan konstatera att i den arbetsrättsliga lagstiftningen finns tydligt uttalat vad som gäller för kränkande särbehandling; likaså gäller diskrimineringslagstiftningen som ska motverka diskriminering på grund av ålder, kön, religion, funktionshinder, etnicitet och sexuell läggning.

De olika diskrimineringslagarna ska nu samordnas till en gemensam lagstiftning, och de olika ombudsmännen ska slås samman till en myndighet. Vi inväntar där en proposition som kommer under 2007.

Regeringen har också tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att se över vilka åtgärder mot diskriminering på grund av sexuell läggning som kan behövas under mandatperioden.

När det gäller äldre i arbetslivet finns i dag utökade möjligheter att delta i arbetslivet högre upp i åldern än tidigare. För att många ska klara det krävs flexibilitet vad gäller arbetstider. Detta kan arbetsmarknadens parter reglera i kollektivavtal.

Alliansen har också tagit fram stöd till personer som är arbetslösa och över 55 år. En arbetsgivare som anställer en person som är 55-plus och som har varit arbetslös i ett år till exempel slipper i två år betala arbetsgi-varavgifter, vilket uppmuntrar äldre till att fortsätta sin anställning under en längre period.

Vi anser att den diskrimineringslagstiftning som finns på området och de förändringar som görs när det gäller olika åtgärder på det här området är tillräckliga. Därför avstyrker vi motionerna på det området.

Herr talman! Avslutningsvis tar flera motioner i betänkandet upp arbetstidsfrågor. Arbetstidsfrågan har – det kan man läsa i betänkandet – utretts många gånger under den förra regeringen. I betänkandet konstaterar vi att det inte har lett till några lagstiftningsåtgärder.

På stora delar av arbetsmarknaden regleras arbetstidsfrågorna i centrala kollektivavtal. Undantag och avvikelser får göras endast under förutsättning att det inte innebär att mindre förmånliga regler ska tillämpas för arbetstagarna än vad som följer av arbetstidsdirektivet. Vid sidan av själva arbetstidslagen om 40 timmars arbetsvecka finns den lagstadgade semestern på fem veckor och rätten till föräldraledighet. Ytterligare arbetstidsförkortning har därefter genomförts genom överenskommelser i kollektivavtal för betydande delar av arbetsmarknaden.

Det som i dag diskuteras är hur vi ska kunna öka flexibiliteten i arbetet och att arbetstagare ska kunna få större inflytande över sin arbetstid. Där det är möjligt ska det naturligtvis uppmuntras, liksom möjligheten att gå ned i arbetstid när man så önskar. Men det betyder inte att vi vill minska den totala arbetade tiden. Snarare behöver vi med tanke på den demografiska utvecklingen arbeta fler timmar framöver för att kunna klara framtidens krav och behov. Inom EU diskuteras i Lissabonprocessen hur andelen arbetade timmar ska kunna öka. Slutligen finns det enligt Arbetslivsinstitutet inget stöd i forskningen för att den medicinska hälsan förbättrats genom de arbetstidsförkortningsförsök som gjorts hittills. Vi anser att det rådande förhållandet mellan lag och kollektivavtal ska behållas på arbetstidsområdet. Vi noterar också att arbetstidsfrågan ingår som en del i den pågående avtalsrörelsen på arbetsmarknaden.

Herr talman! Vi har ett stort antal motioner som har behandlats i betänkandet. Vi har till stora delar en bra lagstiftning på arbetsmiljöområdet och vi har antidiskrimineringslagstiftningen. Detta svarar redan mot de motionerna föreslår. Jag har här försökt att svara på hur vi i alliansen ser på dessa olika frågor.

Jag yrkar avslag på motionerna och bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet.

I detta anförande instämde Annika Qarlsso (c) och Tomas Tobé (m).

Anf. 114 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Désirée inledde med att kritisera mina glasögon. Jag har läst betänkandet. Det som jag åberopade var det som majoriteten har skrivit i texten och som jag hoppar högt av för att jag ser att det inte finns någon framförhållning och vidareutveckling. Man har ingen vilja när det gäller arbetsmiljön och det fortsatta arbetet för företagshälsan. Det gör mig djupt upprörd och oroad.

Désirée började med att återge mycket text från betänkandet. Det behöver inte vara något fel i det sammanhanget. Men man har gått igenom historien och säger att man har kommit långt. Men vill man inget ytterligare? Nej, tydligen inte, eftersom man tar bort resurserna. Man tar bort resurserna för Arbetsmiljöverket eftersom man drastiskt drar ned dem i budgeten. Därmed försämrar man möjligheten för skyddsombuden att driva på lokalt och regionalt skyddsarbete, vilket får genomslag på en rad olika håll. Det gör naturligtvis att jag blir upprörd. När arbetsmiljöinspektörerna blir färre, vilket blir effekten när man drar ned resurserna, påverkar det förhållandena inte minst ute på de små arbetsplatserna. Det här går inte riktigt ihop. Det blir moment 22, Désirée.

Det är bra att det blir fler jobb. Det visar Ams i dag, och det gläder jag mig åt. Men att i ett läge med en högkonjunktur dra ned resurserna för arbetsmiljöarbete och förebyggande hälsovård hänger inte ihop. Jag kan inte se det annorlunda än att det är ett ointresse för dessa frågor. Désirée måste förklara för mig om jag inte gör rätt tolkning.

Anf. 115 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det som är en förändring är att Arbetsmiljöverket får 50 miljoner mindre i budgeten för i år. Det beror på att det har varit en så enormt stor ökning av tilldelningen de senaste åren. Vi tycker att det har varit en lite för snabb utveckling. Som jag sade är det 638 miljoner kronor till tillsyn av arbetsmiljön. Frågan är var gränsen går enligt Sylvia Lindgren för hur mycket pengar vi behöver lägga för att kunna få en effektiv tillsyn. Jag tror att vi kan göra förändringar, och Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att återkomma med förslag.

I övrigt är det inga större nedskärningar. Arbetslivsinstitutets arbete kommer att ligga på andra budgetposter när det gäller forskningsmedel, så det finns inga andra nedskärningar. Därför skulle det vara intressant att höra vad det är för stora nedskärningar som görs på arbetsmiljöområdet.

Samtidigt är det lite konstigt att höra Sylvia Lindgren säga att majoriteten inte har några nya funderingar. Det har varit otroligt många utredningar under de senaste åren som i princip inte har lett till någonting. Vi tänker försöka följa upp de utredningar som finns. Det finns några som är pågående. Vi får se vilka förslag de kommer fram till. Anna Hedborg har också gjort flera olika utredningar som handlar om ohälsan. Låt oss nu invänta att flera av utredningarna blir klara och att vi kan forma en ny politik. Men jag ser inte i dag att det är något större fel på lagstiftningen. Vi har en bra lagstiftning på arbetsmiljöområdet. Det som kanske behövs är mer att parterna tillsammans diskuterar hur arbetet ska förbättras, för där finns det mer att göra. Den nya arbetsmarknaden med bemanningsföretag är en annan del som vi har fört in i det här arbetet.

Anf. 116 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Det låter som ett tal, men tyvärr ett fagert tal, när man pratar om parterna och hur viktiga de är. Det står också i vissa delar av betänkandet. Och jag tycker att arbetsmarknadens parter är viktiga.

Jag citerar ur betänkandet: "Utskottet konstaterar att förutsättningarna att erbjuda friskvård är goda men menar att omfattningen bör avgöras av respektive arbetsgivare." Det står inte ett ord om samarbete mellan parterna. Det är klart att man då reagerar. Onaturligt vore det väl annars.

Nu säger man att det har getts så mycket pengar tidigare att nu behöver man inte göra någonting, att nu kan man skära ned. Man avvaktar med saker och lägger in dem i utredningar. Då hamnar vi där igen. Först drar man in en massa pengar som får effekter på verksamheterna. Sedan ska man se vad man vill göra av det.

Vi kan titta på hur intresset för dessa frågor är i betänkandet. Det finns 19 motioner och flera yrkanden från Socialdemokraterna, Moderaterna har en, Centerpartiet har ingen. Det går att läsa i förteckningen i betänkandet.

Dessa frågor är hjärtefrågor för oss socialdemokrater. Det är för att frågorna om jobb och arbetsmiljö hänger samman. Därför är det så viktigt att driva dem i ett sammanhang.

Jag kan inte låta bli att kommentera plusjobben i förhållande till nystartsjobben. Det var en artikel i Aftonbladet i går om en kvinna, 60 år, som hade fått papper på att hon hade jobb fram till pensioneringen vid 65 år, men det drog man bort med ett penndrag, så avtal tycks inte gälla för den moderata regeringen.

Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Vi är en alliansregering och inte en moderatregering.

Det var intressant att notera att Sylvia Lindgren i sitt svar inte kunde komma på några andra stora nedskärningar som vi gör på arbetsmiljöområdet.

När det gäller plusjobb eller nystartsjobb tycker vi helt enkelt att plusjobb är en åtgärd, inte ett riktigt jobb. Man får ingen LAS-tid och inget anställningsskydd om man har ett plusjobb. Vi vill att det ska vara riktiga jobb. Vi vill inte ha plusjobb i första hand. Med ett nystartsjobb kommer du in i ett riktigt jobb med LAS och alltihop – du får en anställning. Ett plusjobb är en åtgärd. Ett nystartsjobb är en anställning.

Jag vet inte om Sylvia Lindgren riktigt har förstått vad friskvård innebär. Det är redan reglerat att friskvårdskostnader måste utgå från de ekonomiska resurser som arbetsgivaren har. Det handlar om alla insatser. Friskvård kan vara motionskort, fruktkorgar och så vidare. Det måste naturligtvis hänföras till hur mycket pengar det finns i företagen.

Rehabiliteringsarbete och hur man tillsammans ska jobba för att anställda och arbetstagare ska kunna få en bra arbetsmiljö är en annan sak. Där ska vi jobba i samverkan. Men hur mycket man kan lägga på kostnaden för friskvård kan inte någon annan än arbetsgivaren, som har budgeten, svara för.

Anf. 118 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Désirée Pethrus Engström läser i sitt anförande upp många av de regler, föreskrifter och uppdrag som ligger på Arbetsmiljöverket och tycker att de ska skötas på något sätt.

Du tittar på pengarna, på hur mycket man har tagit bort och hur mycket som fanns förut. Du säger att man hade för mycket pengar förut. Nu ska det räcka med detta minus 50 miljoner. Tror du att skyddsombuden i Norrbotten håller med om detta? De har inblick i arbetet och vet vad som gäller. Tror du att de tycker att Arbetsmiljöverket har haft för mycket pengar? Du kan fråga dem när du åker upp dit.

En annan fråga som är viktig gäller Arbetslivsinstitutet. Ni flyttar över en del uppgifter till Arbetsmiljöverket från Arbetslivsinstitutet, men flyttar inte med några pengar. Du säger att det finns pengar till detta i andra poster. Jag skulle vilja veta vilka poster det är. Jag har inte sett några.

Vi har diskuterat om universitet ska ta över och så vidare. Jag vill veta om det finns konkreta beslut eller om det blir det vanliga svaret: Det här återkommer vi till. Vi kommer att utreda. Vi kommer att se vad som händer.

Om vi ska ha en bra forskning som kan underlätta ett arbetsmiljöarbete där det finns pengar att göra saker för måste det finnas något slags lösning från er sida när det gäller var pengarna ska läggas och var de ska tas.

Anf. 119 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag har inte fått svar på vad som är den perfekta summan för att ha en bra arbetsmiljötillsyn. Jag tror att man kan jobba smartare och mer effektivt på arbetsmiljöområdet.

En person som är anställd tycker självklart inte att det är bra att bli uppsagd. Alla människor gör säkert en bra insats. Det är inte det jag säger. Men jag tycker att 638 miljoner kronor för tillsyn i Arbetsmiljöverket är tillräckligt. 150 miljoner på tre år är ganska svårt att omsätta och göra effektivt arbete av.

Låt oss titta på hur det ska se ut i framtiden och vilka förslag som Arbetsmiljöverket kommer med om hur man ska effektivisera sin verksamhet.

Arbetslivsinstitutet bedriver ju forskning. Vi vet lika mycket du och jag. Jag vet inte exakt hur utformningen kommer att se ut när det gäller Arbetslivsinstitutet. Målsättningen är att den forskning som bedrivs på Arbetslivsinstitutet ska bedrivas, men på annat sätt. Den ska också utsättas för konkurrens. Vi ska inte skicka en viss summa pengar till Arbetslivsinstitutet och låta dem forska för den. De får söka sina forskningsanslag utifrån bra bedömd forskning på det sätt som annan forskning bedöms. Det är det tankeskifte som vi gör.

Hur det slutligen kommer att utformas kan jag inte svara på ännu. Det håller på att utredas på departementet. Jag vet att det pågår ett aktivt arbete med det.

Anf. 120 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Det är bara att konstatera att det är löst i kanterna. Det är alltså för mycket pengar. Det har varit för mycket pengar i omlopp i Arbetsmiljöverkets verksamhet.

Jag tycker fortfarande att man bör fråga dem som jobbar med det. Tror du att de skyddsombuden tycker att det är tillräckligt? De protesterar, de bjuder in, de påminner tre gånger om att ni måste komma och prata med dem för att det inte är bra. Ni återkommer inte. Ni har inte ens svarat på påminnelsen. Det är nonchalant. Dessutom kanske man inte inser att pengarna behövs.

Det finns i dag faror. Arbetsmiljön är inte så bra att man kan ta bort de här 50 miljonerna. De måste finnas. Det är vår inställning i Vänsterpartiet. Ni borde också ha den inställningen eftersom det inte går att kompensera på det här sättet. Om man drar ned och ger skyddsombuden sämre möjligheter får man naturligtvis också en sämre arbetsmiljö.

Jag har en annan fråga. Du var inte inne på frågan om ensamarbete och tog inte ställning till de ändrade förutsättningarna.

Det finns i dag planer på att lägga in till exempel banktjänster och kontantuttagsautomater i framför allt Pressbyrån och 7-Eleven. Det skapar naturligtvis nya förutsättningar för dem som är ensamarbetare i de nattöppna servicebutikerna.

Vad tänker ni göra åt de nya förutsättningarna? Kan ni tänka er att åtminstone utreda möjligheten att lagstifta mot att specifika arbetsuppgifter får utföras av ensamma så att man måste ha sällskap? Det är viktigt att veta.

Jag har haft kontakt med Handelsanställdas förbund där man är orolig för detta. De är väldigt utsatta. Det gäller även andra yrkesgrupper, men just de här ändrade förutsättningarna måste man ta ställning till. Vad tänker ni göra åt det?

Anf. 121 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag kan inte säga mer om detta än vad du, Torbjörn Björlund, kan när det gäller vad som är den perfekta nivån för de bidrag Arbetsmiljöverket ska få.

De 638 miljoner som vi har nu är vad ni hade i den gamla regeringen för några år sedan. Var det en dålig nivå då? Hur mycket ska vi lägga för att det ska bli perfekt? Jag vet inte. Jag tycker att man borde kunna göra ett bra jobb med 638 miljoner.

Det finns regler och föreskrifter när det gäller ensamarbete. Arbetsgivaren måste ta hänsyn till de förutsättningar som den enskilde har när det gäller att förebygga ohälsa, olyckor och sjukdom. Det finns så otroligt mycket lagstiftning som reglerar vad arbetsgivare måste göra för att skydda sina arbetstagare. Jag kan inte i dag se att det finns behov av att lagstifta ytterligare på det området.

Anf. 122 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Man blir lite chockad när företrädare för regeringen säger att vi har en bra arbetsmiljölagstiftning i dag. Är det beskedet till alla dem som blir mobbade på arbetsplatsen och till dem som slits ut i arbetslivet av ohälsa och stress?

Har vi en bra lagstiftning i dag? Nej, det har vi inte. Vi måste ständigt förbättra lagstiftningen för att minska de problem som jag just nämnde. Det är syftet med detta.

Alliansföreträdare ondgör sig över de utredningar som den förra regeringen tillsatte med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det kanske var många utredningar, men det finns också ett behov av att ta reda på saker innan man inför en ny lagstiftning. Vi inser att arbetslivet är i förändring. Det kan också betyda att lagstiftningen måste ändras därefter.

Inser inte Désirée Pethrus Engström detta?

Ännu mer intressant är det när man avfärdar detta med att det ska göras en ny översyn och att det bereds. Det är ju ungefär detsamma som en utredning. Det är ju samma sak, ni ska bara börja om igen.

Frågan är: Inser inte allianspartierna att arbetsmiljölagstiftningen ständigt måste förbättras beroende på att människor i arbetslivet drabbas av dålig skyddslagstiftning?

Anf. 123 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag kom i oktober från ett annat jobb där jag ständigt jobbade med arbetsmiljölagen och att i arbetsmiljöarbetet försöka tolka det som står där. Jag har jobbat med personalarbete.

Jag kan se att det finns otroligt mycket bra lagstiftning som talar om exakt hur vi ska jobba med kränkande särbehandling, hur vi ska jobba systematiskt med arbetsmiljöarbetet, hur vi ska jobba med jämställdhetsarbetet och mångfaldsarbetet och hur vi ska väva in allt detta. Det finns även sanktionsmöjligheter.

Det finns jättemycket bra lagstiftning. Det handlar om tillämpning. Parterna måste driva på för att komma vidare i tillämpningen av lagstiftningen.

Jag tror faktiskt inte att är så mycket mer att göra när det gäller lagstiftningen. Däremot kommer det, som du säger, nya områden och nya arbetsmetoder. Självklart måste vi då se över den.

Nu finns det utredningar – och det sade jag – som gäller företagshälsovården, och det finns en arbetsmiljöutredning som sitter sedan 2004 och som den förra regeringen tillsatte. Den har vi så att säga tagit över, och nu ska vi se vad vi kan göra av den.

Visst, vi kommer att göra förändringar, men till stora delar är grundarbetet – grundbulten – i arbetsmiljölagstiftningen bra för att man ska kunna göra bra insatser och jobba på ett systematiskt sätt ute på arbetsplatserna för att förebygga ohälsa.

Som sagt var: Det finns sanktionsmöjligheter, och det finns alla möjligheter att göra ett bra arbetsmiljöarbete ute på arbetsplatserna. Men nu är det viktigt att vi tillämpar den lagstiftning som finns.

Anf. 124 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jaha. Désirée Pethrus Engström konstaterar att arbetsmiljölagstiftningen är bra och att det nu gäller tillämpningen och översynen. Är det då rätt strategi att dra ned anslagen för den myndighet som ansvarar för detta, nämligen Arbetsmiljöverket? Man drar ned anslagen med 25 procent. Är det den logiska slutsatsen av det som alliansen för fram?

Vi i Miljöpartiet menar att arbetslivet är i förändring. Arbetsmiljölagstiftningen måste hela tiden ses över och förbättras beroende på olika faktorer. Där måste vi också ha skyddsombud. Vi måste ha ett arbetsmiljöverk som har resurser och möjlighet att kunna ingripa och hjälpa till på arbetsplatser när det inte fungerar.

Det räcker inte med att ställa den retoriska frågan: Vilken nivå anser ni vara den riktiga? Ja, det är ju plus 50 miljoner per år. Det fanns ju en anledning till att vi under förra mandatperioden höjde anslagen. Till exempel var ohälsoproblematiken mycket stor under många år. Då måste vi få resurser för att komma till rätta med detta.

Där spelar också Arbetslivsinstitutet en stor roll. Vi måste veta vad orsakerna är. Vi måste ha forskning om det. Men ni drar ned på dessa verksamheter nu, och det är djupt beklagansvärt.

Anf. 125 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det låter väldigt mycket när Ulf Holm drar i gång diskussionen. Jag vet inte var han får siffran 25 procent ifrån. Det är 50 miljoner som har dragits bort, och det är 638 miljoner kvar. Det är ändå ingen oansenlig summa som avsätts för tillsynen. I övrigt finns det inga stora neddragningar på arbetsmiljöarbetet.

Jag tycker att Ulf Holm tar till överord när det gäller förändringarna i politiken på arbetsmiljöområdet. Vi tycker att det finns saker som vi behöver förtydliga. Det vi kan förbättra ska vi självklart förbättra, men i det stora hela finns det bra grejer som görs.

Jag tror säkert också att arbetsmarknadsministern har talat om att han ska återkomma med ytterligare förslag på arbetsmiljöområdet, så jag väntar mig att det kommer fler förslag under mandatperioden som vi förhoppningsvis kan bli överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 februari

SoU4 Handikappfrågor

Punkt 5 (Genomförande av hjälpmedelsutredningens förslag)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

282 för utskottet

21 för res. 2

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 90 m, 26 c, 23 fp, 18 kd, 13 mp

För res. 2: 1 s, 18 v, 2 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 kd, 4 v, 4 mp

Punkt 9 (Glasögon för barn)

1. utskottet

2. res. 5 (s)

Votering:

187 för utskottet

120 för res. 5

1 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 23 fp, 19 kd, 13 v, 16 mp

För res. 5: 116 s, 4 v

Avstod: 1 v

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 15 (Riktlinjer för anställning av personal inom handikappomsorgen)

1. utskottet

2. res. 7 (s, v)

Votering:

177 för utskottet

133 för res. 7

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 23 fp, 19 kd, 1 v, 17 mp

För res. 7: 116 s, 17 v

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU5 Alkoholfrågor

Punkt 1 (Alkoholpolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

22 för res. 1

18 för res. 2

266 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

274 för utskottet

18 för res. 1

18 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 114 s, 92 m, 26 c, 23 fp, 19 kd
För res. 1: 18 v
Avstod: 1 s, 17 mp
Frånvarande: 15 s, 5 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Prot. 2006/07:64
21 februari

Punkterna 2–11

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Tekniska krav på elektroniska vägavgiftssystem

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU3 Godkännande av rådets beslut om SIS II

Punkt 1 (Avslag på propositionen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

19 för res. 1

17 för res. 2

271 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

274 för utskottet

18 för res. 1

17 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 92 m, 25 c, 23 fp, 18 kd

För res. 1: 18 v

Avstod: 17 mp

Frånvarande: 14 s, 5 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Frånträdande av Schengensamarbetet)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

JuU4 Hemlig teleavlyssning, m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Redovisningens innehåll)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

115 för res. 1

34 för res. 2

157 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

160 för utskottet

115 för res. 1

35 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 92 m, 26 c, 22 fp, 19 kd

För res. 1: 115 s

Avstod: 18 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 5 m, 3 c, 6 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Maria Lundqvist-Brömster (fp) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

JuU5 Särskild utlänningskontroll

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Upphävande av lagen om särskild utlänningskontroll)

1. utskottet

2. res. (mp, v)

Votering:

275 för utskottet

35 för res.

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 92 m, 26 c, 23 fp, 19 kd

För res.: 18 v, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 5 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

FöU3 Märkning av plastiska sprängämnen

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU6 Integrationsfrågor

Punkt 1 (Insatser för nyanlända invandrare)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (s)
3. motiveringen i res. 2 (v)
4. motiveringen i res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

18 för res. 2

17 för res. 3

275 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

118 för res. 1

18 för res. 2

172 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

161 för utskottet

115 för res. 1

35 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 s, 91 m, 26 c, 23 fp, 19 kd

För res. 1: 114 s, 1 v

Avstod: 1 m, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 5 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Ameer Sachet (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Helena Rivière (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 8 (Insatser i arbetet mot främlingsfientlighet)

1. utskottet

2. res. 8 (s)

Votering:

172 för utskottet

113 för res. 8

21 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 15 mp

För res. 8: 113 s

Avstod: 1 m, 1 c, 1 kd, 18 v

Frånvarande: 17 s, 5 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 4 mp

Veronica Palm (s) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Yvonne Andersson (kd) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 9 (Integrationsprojekt riktade till segregerade bostadsområden)

1. utskottet

2. res. 10 (v)

Votering:

288 för utskottet

18 för res. 10

2 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 91 m, 26 c, 23 fp, 19 kd, 17 mp

För res. 10: 18 v

Avstod: 2 s

Frånvarande: 16 s, 6 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU7 Arbetsmiljöfrågor

Punkt 6 (Skyddsombudsverksamheten m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

160 för utskottet

149 för res. 3

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 26 c, 23 fp, 19 kd, 1 mp

För res. 3: 116 s, 18 v, 15 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 3 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 8 (Företagshälsovård)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

158 för utskottet

151 för res. 5

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 m, 25 c, 23 fp, 19 kd

För res. 5: 116 s, 18 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 6 m, 4 c, 5 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 10 (Ensamarbete)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

151 för res. 6

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 m, 26 c, 22 fp, 19 kd

För res. 6: 116 s, 18 v, 17 mp

Frånvarande: 14 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 12 (Kränkning av HBT-personer)

1. utskottet

2. res. 8 (v)

Votering:

272 för utskottet

18 för res. 8

19 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 92 m, 26 c, 22 fp, 19 kd

För res. 8: 18 v

Avstod: 2 s, 17 mp

Frånvarande: 15 s, 5 m, 3 c, 6 fp, 5 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 18 (Inflytande över arbetstidsförläggning)

1. utskottet
2. res. 12 (s, v, mp)

Votering:

159 för utskottet

148 för res. 12

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 m, 26 c, 23 fp, 18 kd

För res. 12: 113 s, 18 v, 17 mp

Frånvarande: 17 s, 5 m, 3 c, 5 fp, 6 kd, 4 v, 2 mp

Punkt 19 (Övertid och nattarbete m.m.)

1. utskottet
2. res. 13 (v)

Votering:

289 för utskottet

18 för res. 13

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 92 m, 25 c, 23 fp, 18 kd, 17 mp

För res. 13: 18 v

Frånvarande: 16 s, 5 m, 4 c, 5 fp, 6 kd, 4 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 februari

2006/07:331 Situationen i Västsahara och journalisters möjligheter att verka i landet

av *Kalle Larsson* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:332 Herrelösa fastigheter i Hästhagen

av *Agneta Gille* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:333 Flyktingskap från Afrikas horn

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 februari.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 februari

2006/07:675 Svenska åtgärder mot könsstämpning

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:676 Ensamkommande flyktingbarn

av *Agneta Berliner* (fp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:677 Fler kvinnliga professorer

av *Mikael Damberg* (s)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:678 Infrastrukturen i Kalmar län

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:679 Brandsläckare vid transport av skolelever

av *Thomas Strand* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:680 Insatser för svenska medborgare i Somalia

av *Carina Hägg* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:681 Strategi för internationella insatser mot bakgrund av HMS Gävle

av *Ulrica Messing* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:682 Förlängning av HMS Gävles uppdrag i Libanon

av *Ulrica Messing* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:683 Förmånsbilsregler och klimat

av *Karin Svensson Smith* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:684 Kommuners vägran att upphandla avfallshantering

av *Gunvor G Ericson* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:685 Diskriminering på bostadsmarknaden

av *Lars Mejern Larsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:686 Bredband och telefoni på landsbygden

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:687 Smygreklam till barn

av *Fredrik Lundh* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:688 Mobiltelefoni på Västra stambanan

av *Holger Gustafsson* (kd)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

- 2006/07:689 Narkotikaklassade läkemedel på svarta marknaden**
av *Johan Pehrson* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2006/07:690 Proportionalitetsprincip i konflikträtten**
av *Christer Nylander* (fp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2006/07:691 Internationella åtgärder mot könsstympning**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:692 Svensk implementering av Romstadgan**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:693 En sekulär europeisk konstitution**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)
- 2006/07:694 Läkarna och vapenlagen**
av *Luciano Astudillo* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2006/07:695 Kilometerbaserad vägtrafikskatt**
av *Lars Hjälmered* (m)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2006/07:696 Möjlighet till vilande plusjobb**
av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2006/07:697 Utbud i tv-abonnemang**
av *Anne Marie Brodén* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:698 Bristfälliga rättegångar i Turkiet**
av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:699 Könsdiskriminerande nystartsjobb**
av *Josefin Brink* (v)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2006/07:700 Utredningar mot poliser och åklagare**
av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:701 Situationen för HBT-personer i Nigeria**
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:702 Svenska medborgare fängslade i Etiopien**
av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:703 Finska tv-sändningar i Sverige**
av *Raimo Pärssinen* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:704 Danmarks mottagning av irakiska flyktingar**
av *Luciano Astudillo* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 27 februari.

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 februari

2006/07:635 Certifierade kassaregister

av *Laila Bjurling* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

den 21 februari

2006/07:614 Mat och medicin

av *Annika Qarlsson* (c)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:620 Illegal handel med läkemedel över nätet

av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:629 Sveriges Radio som lokalbevakare och resurs vid särskilda händelser

av *Irene Oskarsson* (kd)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:630 Ursprungsmärkning av mat

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:631 Beskattningen av skattepliktiga bränslen och drivmedel

av *Laila Bjurling* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:632 Solidariskt flyktingmottagande

av *Yilmaz Kerimo* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:633 EU-parlamentets uppmaning om vapenexport

av *Ulf Holm* (mp)

till statsrådet Sten Tolgfors (m)

2006/07:634 Huliganism

av *Hans Rothenberg* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:636 Gömda barns säkerhet i skolan

av *Kalle Larsson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:637 Konsumenternas ställning inom fondsparandet

av *Cecilia Widegren* (m)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:638 Sanktioner mot oljeindustrin i Sudan

av *Fredrik Olovsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:639 Distansundervisning

av *Mats Gerdau* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

- 2006/07:640 Obligatoriska kontrollstationer i skolan**
av *Mats Gerdau* (m)
till statsrådet Jan Björklund (fp)
- 2006/07:641 Nya palestinska regeringen**
av *Luciano Astudillo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2006/07:642 Friskolors rätt att neka att ta emot elever**
av *Thomas Strand* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)
- 2006/07:643 Neddragningar vid Sveriges Radios lokala kanaler**
av *Carina Hägg* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:645 Accessjobben i kultursektorn**
av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:648 Informationsutbytesavtal kring skatteundandragande och skatteflykt**
av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:649 Vitalisering av fondsparandet – bytesrätt utan reavinstskatt**
av *Cecilia Widegren* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:651 Fastighetsskatten**
av *Lars Johansson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)
- 2006/07:652 Utförsäljning och hyressättning**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:653 Försäkringskassans felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag**
av *LiseLotte Olsson* (v)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2006/07:654 Rysslandshotet**
av *Michael Hagberg* (s)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)
- 2006/07:656 Upphovsrätt i anställningsförhållanden**
av *Per Åsling* (c)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2006/07:657 Överhettad bostadsmarknad**
av *Lars Johansson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:658 Östgöteatern**
av *Anne Ludvigsson* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2006/07:659 De äldre och utbildningar av hyresrätter**
av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2006/07:662 Stödet till invandrades riksförbund**
av *LiseLotte Olsson* (v)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:663 Avskaffande av balanskravet

av *Jan-Evert Rådström* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:664 Plan mot hot och våld i skolorna

av *Lars-Ivar Ericson* (c)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:665 Lokalradion

av *Cecilia Widegren* (m)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:666 Behandling av psykisk ohälsa i närsjukvården

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:667 Vuxenutbildning

av *Nikos Papadopoulos* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:668 Åklagarbristen i Jönköpings län

av *Tobias Krantz* (fp)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:670 Statsbidrag till ungdomsorganisationer

av *Gunilla Tjernberg* (kd)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:671 Sänkta skatter och skattesystemet

av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:672 Modernisering av hyreslagen

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 februari.

17 § Kammaren åtskildes kl. 16.25.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till och med 7 § anf. 30 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 63 (delvis),
av talmannen därefter till och med 11 § anf. 110 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Aktuell debatt: Statliga bolag	1
Anf. 1 THOMAS ÖSTROS (s)	1
Anf. 2 Statsrådet MATS ODELL (kd)	1
Anf. 3 THOMAS ÖSTROS (s)	4
Anf. 4 BERTIL KJELLBERG (m).....	6
Anf. 5 ROGER TIEFENSEE (c).....	7
Anf. 6 KARIN PILSÄTER (fp)	8
Anf. 7 LARS OHLY (v).....	10
Anf. 8 PER BOLUND (mp).....	12
Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd)	13
Anf. 10 THOMAS ÖSTROS (s)	15
Anf. 11 BERTIL KJELLBERG (m).....	16
Anf. 12 ROGER TIEFENSEE (c).....	16
Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp)	17
Anf. 14 LARS OHLY (v).....	18
Anf. 15 PER BOLUND (mp).....	18
Anf. 16 Statsrådet MATS ODELL (kd)	19
Anf. 17 THOMAS ÖSTROS (s)	20
Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd)	21
2 § Justering av protokoll	21
3 § Ledighet	22
4 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	22
5 § Förnyad bordläggning	22
6 § Godkännande av rådets beslut om SIS II	22
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU3.....	22
Anf. 19 LENA OLSSON (v).....	22
Anf. 20 MEHMET KAPLAN (mp)	23
Anf. 21 MARYAM YAZDANFAR (s)	24
Anf. 22 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	26
Anf. 23 MARYAM YAZDANFAR (s) replik	28
Anf. 24 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	28
Anf. 25 MARYAM YAZDANFAR (s) replik	28
Anf. 26 HILLEVI ENGSTRÖM (m) replik	28
Anf. 27 CAMILLA LINDBERG (fp)	29
Anf. 28 INGER DAVIDSON (kd).....	29
(Beslut fattades under 13 §.)	31
7 § Hemlig teleavlyssning, m.m.	31
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU4.....	31
Anf. 29 MARYAM YAZDANFAR (s)	31
Anf. 30 LENA OLSSON (v).....	32
Anf. 31 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m).....	32
Anf. 32 PETER ALTHIN (kd).....	34
Anf. 33 MEHMET KAPLAN (mp)	35
Anf. 34 ALLAN WIDMAN (fp).....	35

(Beslut fattades under 13 §.).....	36	Prot. 2006/07:64
8 § Särskild utlänningskontroll	36	<u>21 februari</u>
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU5.....	36	
Anf. 35 KALLE LARSSON (v).....	36	
Anf. 36 MEHMET KAPLAN (mp).....	38	
Anf. 37 KRISTER HAMMARBERGH (m).....	39	
Anf. 38 KALLE LARSSON (v) replik.....	41	
Anf. 39 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	41	
Anf. 40 KALLE LARSSON (v) replik.....	42	
Anf. 41 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	43	
Anf. 42 JAN ERTSBORN (fp).....	43	
Anf. 43 KALLE LARSSON (v) replik.....	44	
Anf. 44 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	44	
Anf. 45 KALLE LARSSON (v) replik.....	44	
Anf. 46 JAN ERTSBORN (fp) replik.....	45	
Anf. 47 PETER ALTHIN (kd)	45	
Anf. 48 KALLE LARSSON (v) replik.....	46	
Anf. 49 PETER ALTHIN (kd) replik	46	
Anf. 50 KALLE LARSSON (v) replik.....	47	
Anf. 51 PETER ALTHIN (kd) replik	47	
(Beslut fattades under 13 §.).....	48	
9 § Märkning av plastiska sprängämnen.....	48	
Försvarsutskottets betänkande 2006/07:FöU3.....	48	
Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.	48	
(Beslut fattades under 13 §.).....	48	
10 § Integrationsfrågor.....	48	
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU6.....	48	
Anf. 52 HANS BACKMAN (fp).....	48	
Anf. 53 LUCIANO ASTUDILLO (s)	48	
Anf. 54 KALLE LARSSON (v).....	51	
Anf. 55 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	54	
Anf. 56 KALLE LARSSON (v) replik.....	55	
Anf. 57 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	55	
Anf. 58 KALLE LARSSON (v) replik.....	56	
Anf. 59 ULF HOLM (mp).....	56	
Anf. 60 ELISABETH SVANTESSON (m).....	58	
Anf. 61 KALLE LARSSON (v) replik.....	61	
Anf. 62 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	61	
Anf. 63 KALLE LARSSON (v) replik.....	62	
Anf. 64 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	62	
Anf. 65 ULF HOLM (mp) replik.....	63	
Anf. 66 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	63	
Anf. 67 ULF HOLM (mp) replik.....	64	
Anf. 68 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	64	
Anf. 69 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	64	
Anf. 70 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	65	
Anf. 71 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	65	

Anf. 72	ELISABETH SVANTESSON (m) replik	66
Anf. 73	ANNIKA QARLSSON (c)	66
Anf. 74	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	67
Anf. 75	ANNIKA QARLSSON (c) replik	68
Anf. 76	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	68
Anf. 77	ANNIKA QARLSSON (c) replik	69
Anf. 78	ULF HOLM (mp) replik	69
Anf. 79	ANNIKA QARLSSON (c) replik	70
Anf. 80	ULF HOLM (mp) replik	70
Anf. 81	ANNIKA QARLSSON (c) replik	71
Anf. 82	MAURICIO ROJAS (fp)	71
Anf. 83	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	74
Anf. 84	MAURICIO ROJAS (fp) replik	75
Anf. 85	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	75
Anf. 86	MAURICIO ROJAS (fp) replik	76
Anf. 87	ULF HOLM (mp) replik	76
Anf. 88	MAURICIO ROJAS (fp) replik	76
Anf. 89	ULF HOLM (mp) replik	77
Anf. 90	MAURICIO ROJAS (fp) replik	77
Anf. 91	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	78
Anf. 92	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	80
Anf. 93	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	80
Anf. 94	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	81
Anf. 95	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	81
Anf. 96	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	82
Anf. 97	KALLE LARSSON (v) replik	84
Anf. 98	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	85
Anf. 99	KALLE LARSSON (v) replik	85
Anf. 100	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	86
Anf. 101	ULF HOLM (mp) replik	87
Anf. 102	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	87
Anf. 103	ULF HOLM (mp) replik	88
Anf. 104	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	88
Anf. 105	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	89
Anf. 106	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	89
Anf. 107	LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	89
Anf. 108	Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik	90
	(Beslut fattades under 13 §)	90
11 §	Arbetsmiljöfrågor	91
	Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2006/07:AU7	91
Anf. 109	ANNIKA QARLSSON (c)	91
Anf. 110	SYLVIA LINDGREN (s)	91

Anf. 111 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	93
Anf. 112 ULF HOLM (mp).....	96
Anf. 113 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	98
Anf. 114 SYLVIA LINDGREN (s) replik	101
Anf. 115 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	102
Anf. 116 SYLVIA LINDGREN (s) replik	102
Anf. 117 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	103
Anf. 118 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik.....	103
Anf. 119 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	104
Anf. 120 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik.....	104
Anf. 121 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	105
Anf. 122 ULF HOLM (mp) replik.....	105
Anf. 123 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	106
Anf. 124 ULF HOLM (mp) replik.....	106
Anf. 125 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	107
(Beslut fattades under 13 §.).....	107
Ajournering.....	107
Återupptagna förhandlingar	107
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 februari.....	107
SoU4 Handikappfrågor.....	107
SoU5 Alkoholfrågor	108
TU3 Tekniska krav på elektroniska vägavgiftssystem	109
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	109
JuU3 Godkännande av rådets beslut om SIS II	109
JuU4 Hemlig teleavlyssning, m.m.	110
JuU5 Särskild utlänningskontroll	110
FöU3 Märkning av plastiska sprängämnen	110
AU6 Integrationsfrågor	111
AU7 Arbetsmiljöfrågor	112
14 § Anmälan om interpellationer.....	114
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	115
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	117
17 § Kammaren åtskildes kl. 16.25.....	119

Prot. 2006/07:64
21 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2007